

YRITTÄJYYTÄSENNEANALYYSI

Etelä-Pirkanmaalla toimivien
ammattiopiston ja lukioiden
opiskelijat, opettajat ja vanhemmat

Joulukuu 2005

Tutkimuksen tekijät
Ilkka Ala-Kulju
Heikki Pohjanpää
Henri Räsänen
Juha Saarimaa

Tutkimusvastaavat
Martti Holopainen
Antti Isoviita

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

VASKE

SISÄLLYS

1	ESIPUHE.....	1
2	TAUSTATIEDOT	2
3	YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISESTA SAADUN TIEDON MÄÄRÄ OPINNOISSA	3
3.1	Opiskelijoiden opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta	3
3.2	Opettajien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta	3
3.3	Vanhempien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta	4
3.4	Vastaajien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta	4
4	YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEEN LIITTYVISTÄ ASIOISTA SAATU TIETO	5
4.1	Opiskelijoiden yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista saama tieto	5
4.2	Opettajien yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista saama tieto	6
4.3	Vanhempien yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista saama tieto	7
4.4	Vastaajien yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista saama tieto	7
5	YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEN TIETOLÄHTEET (KENELTÄ TAI MISTÄ)	9
5.1	Opiskelijoiden tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta	9
5.2	Opettajien tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta	10
5.3	Vanhempien tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta	11
5.4	Vastaajien tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta	11
6	YRITTÄJÄMÄISEEN TOIMINTAAN KANNUSTAMISESSA ONNISTUMINEN	13
6.1	Onnistuminen opiskelijoiden kannustamisessa yrittäjämäiseen toimintaan	13
6.2	Onnistuminen opettajien kannustamisessa yrittäjämäiseen toimintaan	13
6.3	Onnistuminen vanhempien kannustamisessa yrittäjämäiseen toimintaan	14
6.4	Onnistuminen vastaajien kannustamisessa yrittäjämäiseen toimintaan	14
7	YRITTÄJYYDEN JA YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEN OPPIMISTAVAT	15
7.1	Opiskelijoiden tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa	15
7.2	Opettajien tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa	16
7.3	Vanhempien tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa	17
7.4	Vastaajien tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa	17
8	YRITTÄJYYDEN JA YRITTÄJÄMÄISEN TOIMINNAN OPISKELEMISEN TÄRKEYS	19
8.1	Opiskelijoiden näkemys yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä	19
8.2	Opettajien näkemys yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä	19
8.3	Vanhempien näkemys yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä	20
8.4	Vastaajien näkemys yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä	20
9	SISÄISEN YRITTÄJYYDEN TÄRKEYS	23
9.1	Opiskelijoiden näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa	23
9.2	Opettajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa	23
9.3	Vanhempien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa	24
9.4	Vastaajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa	24
9.5	Opiskelijoiden näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä	25
9.6	Opettajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä	25
9.7	Vanhempien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä	26
9.8	Vastaajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä	26
10	YRITTÄJYYDEN JA YRITTÄJÄMÄISEN TOIMINNAN OPISKELUN PERUSTELUT	27
10.1	Opiskelijoiden yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut	27
10.2	Opettajien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut	28
10.3	Vanhempien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut	29
10.4	Vastaajien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut	29
11	YRITTÄJÄKSI RYHTYMISEN TODENNÄKÖISYYS	31
11.1	Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys	31
11.2	Opettajien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys	31
11.3	Vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys	32
11.4	Vastaajien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys	32

12	TODENNÄKÖISIN ALA YRITTÄJÄNÄ TAI AMMATINHARJOITAJANA.....	35
12.1	Opiskelijoiden todennäköisin ala yrittäjänä tai ammatinharjoittajana	35
12.2	Opettajien todennäköisin ala yrittäjänä tai ammatinharjoittajana	36
12.3	Vanhempien todennäköisin ala yrittäjänä tai ammatinharjoittajana	37
12.4	Vastaajien todennäköisin ala yrittäjänä tai ammatinharjoittajana.....	37
13	YRITTÄJÄKSI TAI AMMATINHARJOITAJAKSI RYHTYMISEN PERUSTELUT	39
13.1	Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen perustelut.....	39
13.2	Opettajien ja vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen perustelut	40
14	YRITTÄJÄKSI RYHTYMISEN EPÄRÖIMISEN PERUSTELUT	42
14.1	Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen epäroimisen perustelut	42
14.2	Opettajien ja vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen epäroimisen perustelut.....	43
15	MIELIKUVA ERI KOULUTUSASTEIDEN ANTAMISTA YRITTÄJÄVALMIUKSISTA	45
16	MIELIKUVA ERI TUTKINTOJEN ANTAMISTA YRITTÄJÄVALMIUKSISTA.....	46
16.1	Opiskelijoiden mielikuva eri tutkintojen antamista valmiuksista yrittäjäksi	46
16.2	Opettajien ja vanhempien mielikuva eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista	48
17	MIELIKUVA YRITTÄJYYDESTÄ	51
17.1	Opiskelijoiden mielikuva yrittäjyydestä	51
17.2	Opettajien mielikuva yrittäjyydestä.....	52
17.3	Vanhempien mielikuva yrittäjyydestä	53
17.4	Vastaajien mielikuva yrittäjyydestä	54
18	YRITTÄJÄN TARVITSEMIEN OMINAISUUKSIEN OMAAMINEN	56
18.1	Opiskelijoiden näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista	56
18.2	Opettajien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista.....	57
18.3	Vanhempien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista	58
18.4	Vastaajien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista	59
19	OPISKELIJOIDEN YRITTÄJÄHENKISYYS JA SISÄINEN YRITTÄJYYS.....	61
20	YRITTÄJÄKSI AIKOVALLE SOPIMATTOMAT OMINAISUUDET.....	62
20.1	Opiskelijoiden mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet	62
20.2	Opettajien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet	63
20.3	Vanhempien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet	64
20.4	Vastaajien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet.....	65
21	LASTEN JA OPISKELIJOIDEN OHJAAMINEN YRITTÄJÄMÄISEEN TOIMINTAAN JA YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEEN.....	67
21.1	Opettajien näkemys roolinsa tärkeydestä opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen.....	67
21.2	Vanhempien näkemys roolinsa tärkeydestä lastensa ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen.....	67
21.3	Vastaajien näkemys roolinsa tärkeydestä lastensa ja opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen.....	68
22	OPETTAJIEN JA VANHEMPIEN NÄKEMYS OSAAMISESTAAN LASTEN/OPISKELIJOIDEN OHJAAMISESSA YRITTÄJÄMÄISEEN TOIMINTAAN	69
22.1	Opettajien näkemys osaamisestaan opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen.....	69
22.2	Vanhempien näkemys osaamisestaan lastensa ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen.....	69
22.3	Vastaajien näkemys osaamisestaan lastensa ja opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen.....	70
23	YHTEENVETO	71

LIITTEET   Saate
                  Kyselylomakkeet

1 ESIPUHE

ESR-rahoitteisen Elämän Eväänä Yrittäjyys -hankkeen tarkoituksena on yrittäjyyskasvatuksen edistäminen Etelä-Pirkanmaalla toimivissa ammattiopistossa ja lukioissa. Kehittämistyötä koordinoi Valkeakosken Seudun Kehitys Oy, projektipäällikkönä Katriina Huvi.

Kaksivuotisen hankkeen tavoitteena on saada Etelä-Pirkanmaalla toimivien toisen asteen oppilaitosten (ammattiopisto ja lukiot) opiskelijoille, opettajille ja vanhemmille tietoa yrittäjyydestä ja yritteliästä elämänsenteestä sekä luoda kiinnostusta yrittäjyyteen. Opettajat voivat osallistua valmentavaan koulutukseen, jotta he kykenevät omassa opetuksessaan käsittelemään yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja tarpeen mukaan myös opettamaan yrittäjyyden perusasioita. Opiskelijat saavat hankkeen aikana tietoa yrittäjyydestä aikaisempaa enemmän; he tutustuvat alueen yrityksiin, vierailevat yrityspalvelukeskuksissa ja saavat oppitunneilla tarvitsemaansa tietoa yrittäjyydestä.

Hankkeen yhtenä tavoitteena on tuoda yrittäjyys esille yhtenä mahdollisuutena toimia ja menestyä työelämässä. Ensin on tietenkin hyvä opiskella ja hankkia työkokemusta.

Osana Elämän Eväänä Yrittäjyys -hanketta toteutetun yrittäjyysasenneanalyysin tarkoituksena on selvittää Etelä-Pirkanmaalla toimivien toisen asteen oppilaitosten (neljä lukiota: Toijala, Urjala, Valkeakoski, Viiala ja Valkeakosken ammattiopisto) opettajien ja opiskelijoiden sekä vanhempien yrittäjyysasenteita.

Tutkimuksessa on verrattu eri koulumuotojen ja joidenkin kysymysten osalta paikkakunnittain opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien vastauksia toisiinsa.

Tutkimuksen avulla on tarkoitus varmistaa, että kohderyhmään kuuluviin opiskelijoihin ja opettajiin suunnataan toimivia ja tehokkaita sekä positiivista yrittäjyysasennetta edistäviä toimenpiteitä.

Tutkimuksen toimeksiantaja on Elämän Eväänä Yrittäjyys -hankkeen koordinoija Valkeakosken Seudun Kehitys Oy ja tutkimuksen tekijä (lomakesuunnittelu, kyselyt, raportointi) Hämeen ammattikorkeakoulun Valkeakosken yksikön International Business -koulutusohjelma. Kyselyyn vastasi yhteensä 656 henkilöä (515 opiskelijaa, 52 opettajaa ja 89 vanhempaa) Toijalassa, Urjalassa, Valkeakoskella ja Viialassa.

Tämä on ensimmäinen toimeksiantajalle tehty yrittäjyysasenneanalyysi. Tutkimuksen tekeminen aloitettiin marraskuussa 2005 kyselylomakkeen laatimisella. Kyselyt tehtiin informoidusti harkinnanvaraista otantamenetelmää käyttäen Etelä-Pirkanmaan oppilaitoksissa joulukuussa 2005. Kyselyn kohteena olivat kaikki Etelä-Pirkanmaalla toimivien toisen asteen oppilaitosten ensimmäisen ja viimeisen vuoden opiskelijat ja heidän vanhempansa. Kyselyn kohteena olivat myös kaikki ko. oppilaitosten opettajat.

Tutkimuksen tekemiseen on osallistunut 21 Hämeen ammattikorkeakoulun International Business -koulutusohjelman opiskelijaa ohjaajinaan lehtori Martti Holopainen ja koulutusohjelmajohtaja Antti Isoviita. Päävastuu raportin tekemisestä on ollut seuraavilla opiskelija-assistenteilla: Ilkka Ala-Kulju ja Heikki Pohjanpää sekä Henri Räsänen ja Juha Saarimaa.

Saadut vastaukset syötettiin tietokoneelle **SPSS -tilasto-ohjelmaan**. Vastaustietojen analysoinnissa ja tulosten esittämisessä käytettiin lisäksi **MS-Excel**, **MS-Word** ja **PowerPoint** -ohjelmia.

Tutkijat kiittävät vielä kaikkia tutkimukseen osallistuneita opiskelijoita, opettajia, vanhempia sekä toimeksiantajaa hyvästä yhteistyöstä.

Valkeakoskella 13.3.2006

Ilkka Ala-Kulju	Heikki Pohjanpää	Henri Räsänen	Juha Saarimaa
Marja-Terttu Heikkinen	Ville Käyhkö	Marko Päiväniemi	Johanna Salakka
Emmi Järvensivu	Jakub Mulac	Petri Rajamäki	Annina Satoniitty
Satu Koivuniemi	Valtteri Mäkelä	Asia Rantala	Katri Savolainen
Samuli Koskinen	Minna Mäkinen	Terhi Ravaska	Anna-Maria Vuosmala
			Roni Ylänen

2 TAUSTATIEDOT

Taulukko 1 - 4 Yrittäjyysasenneanalyysiin vastanneiden eteläpirkanmaalaisten toisen asteen opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien lukumäärä sukupuolen, oppilaitoksen, oppilaitoksen sijaintikunnan ja kotipaikkakunnan mukaan sekä yhteensä.

Oppilaitos	Opiskelijat	Opettajat
Lukio	381	35
Kauppa ja hallinto	78	2
Muu ammattiopisto	45	10
Ei vastausta	11	5
Yhteensä	515	52

Oppilaitoksen sijaintikunta	Opiskelijat	Opettajat
Toijala	90	14
Urpala	68	5
Valkeakoski	292	27
Viiala	57	4
Ei vastausta	8	2
Yhteensä	515	52

Sukupuoli	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Mies	215	25	41
Nainen	292	27	46
Ei vastausta	8	0	2
Yhteensä	515	52	89

Kotipaikkakunta	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat	Yhteensä
Kylmäkoski	27	0	8	35
Toijala	89	10	28	127
Urpala	63	4	11	78
Valkeakoski	213	12	21	246
Viiala	55	4	12	71
Muu	56	17	5	78
Ei vastausta	12	5	4	21
Yhteensä	515	52	89	656

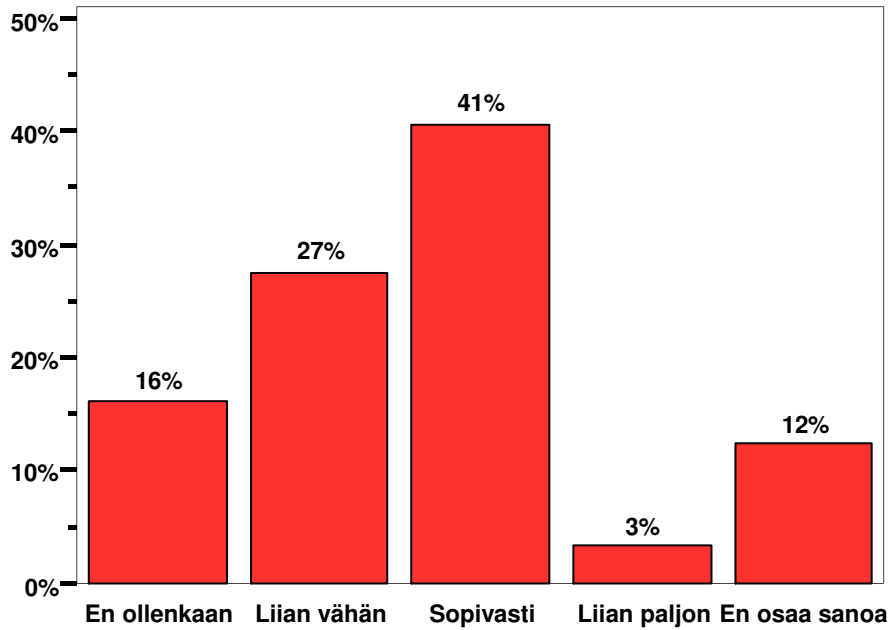
Suurin osa kyselyyn vastaajista oli opiskelijoita (515). Opiskelijoista suurin vastaajaryhmä oli lukiolaiset (381) ja oppilaitoksen sijaintikunnan mukaan Valkeakoski (292). Kotipaikkakunnan mukaan suurin vastaajaryhmä oli Valkeakoskella asuvat (246).

Opiskelijoiden vastausprosentti oli korkea. Sukupuolen mukaan vastaajat jakaantuivat melko tasaisesti. Kohderyhmään kuuluvista opettajista yli puolet (52) vastasi kyselyyn. Vanhempien vastausprosentti jäi melko alhaiseksi.

Muutamit opiskelijat, opettajat ja vanhemmat jättivät ilmoittamatta jonkin taustatietonsa.

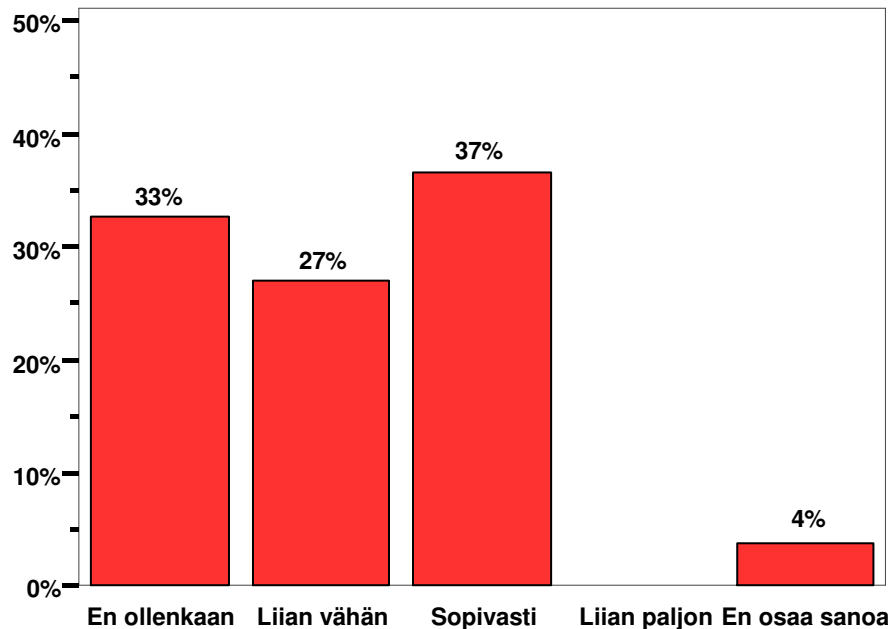
3 YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISESTA SAADUN TIEDON MÄÄRÄ OPINNOISSA

3.1 Opiskelijoiden opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta

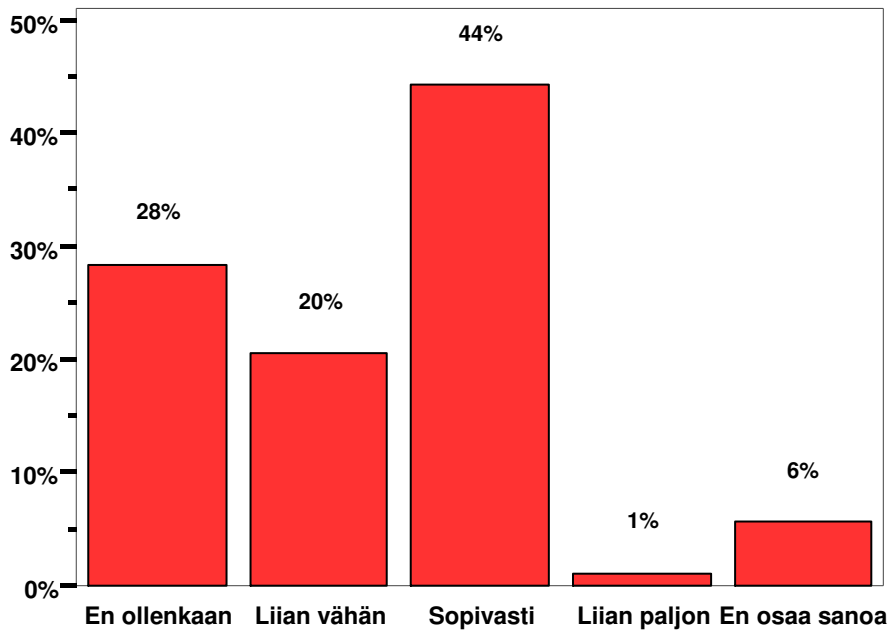
Kuvio 1 Opiskelijoiden opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta. Kuviossa näkyvät opiskelijoiden vastaukset prosenttijakaumana.

3.2 Opettajien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta

Kuvio 2 Opettajien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta. Kuviossa näkyvät opettajien vastaukset prosenttijakaumana.

3.3 Vanhempien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta

Kuvio 3 Vanhempien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta. Kuviossa näkyvät vanhempien vastaukset prosenttijakaumana.

3.4 Vastaajien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta

Taulukko 5 Vastaajien opinnoissaan saaman tiedon määrä yrittäjänä toimimisesta prosenttilukuina.

Kuinka paljon olet saanut opinnoissasi tietoa yrittäjänä toimimisesta?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
En ollenkaan	16 %	33 %	28 %
Liian vähän	27 %	27 %	20 %
Sopivasti	41 %	37 %	44 %
Liian paljon	3 %	0 %	1 %
En osaa sanoa	12 %	4 %	6 %

Vastaajien näkemystä siitä, kuinka paljon he ovat saaneet opinnoissaan tietoa yrittäjänä toimimisesta selvitettiin kysymyksellä: ”Kuinka paljon olet saanut opinnoissasi tietoa yrittäjänä toimimisesta?”

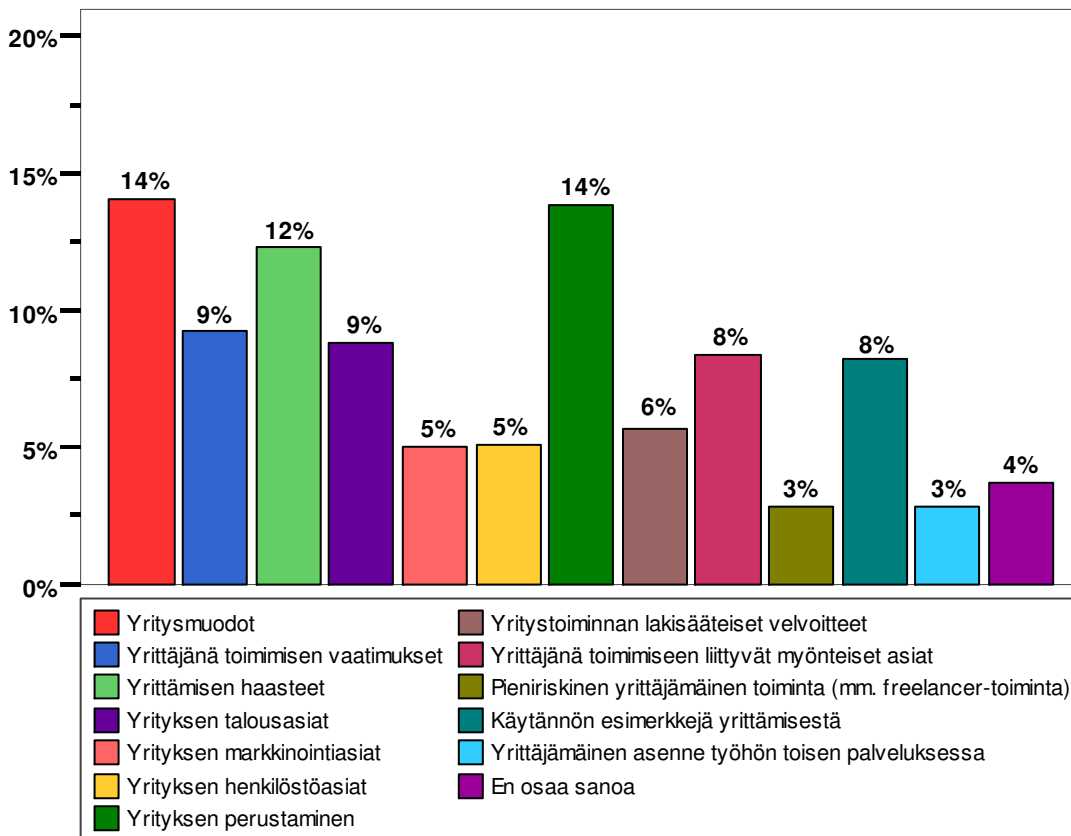
Suurin osa vastanneista opiskelijoista (41 %) kokee saaneensa sopivasti ja jopa 3 % liian paljon tietoa yrittäjänä toimimisesta opinnoissaan. Suuri osa opiskelijoista (27 %) kokee saaneensa liian vähän ja jopa 16 % ei ole saanut mielestään lainkaan tietoa yrittämisestä. (Kuvio 1 ja taulukko 5.)

Vastanneista opettajista 37 % kokee saaneensa sopivasti tietoa ja 27 % liian vähän tietoa yrittämisestä opinnoissaan. Opettajista suuri osa (33 %) kokee, että ei ole saanut lainkaan tietoa opinnoissaan yrittäjänä toimimisesta. (Kuvio 2 ja taulukko 5.)

Suurin osa vastanneista vanhemmista (44 %) kokee saaneensa sopivasti tietoa yrittäjänä toimimisesta opinnoissaan. Liian paljon tietoa yrittämisestä kokee saaneensa 1 % vastaajista. Liian vähän tietoa yrittämisestä kokee saaneensa 20 % vastanneista vanhemmista ja 28 % ei ole saanut mielestään lainkaan tietoa. (Kuvio 3 ja taulukko 5.)

4 YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEEN LIITTYVISTÄ ASIOISTA SAATU TIETO

4.1 Opiskelijoiden yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista saama tieto

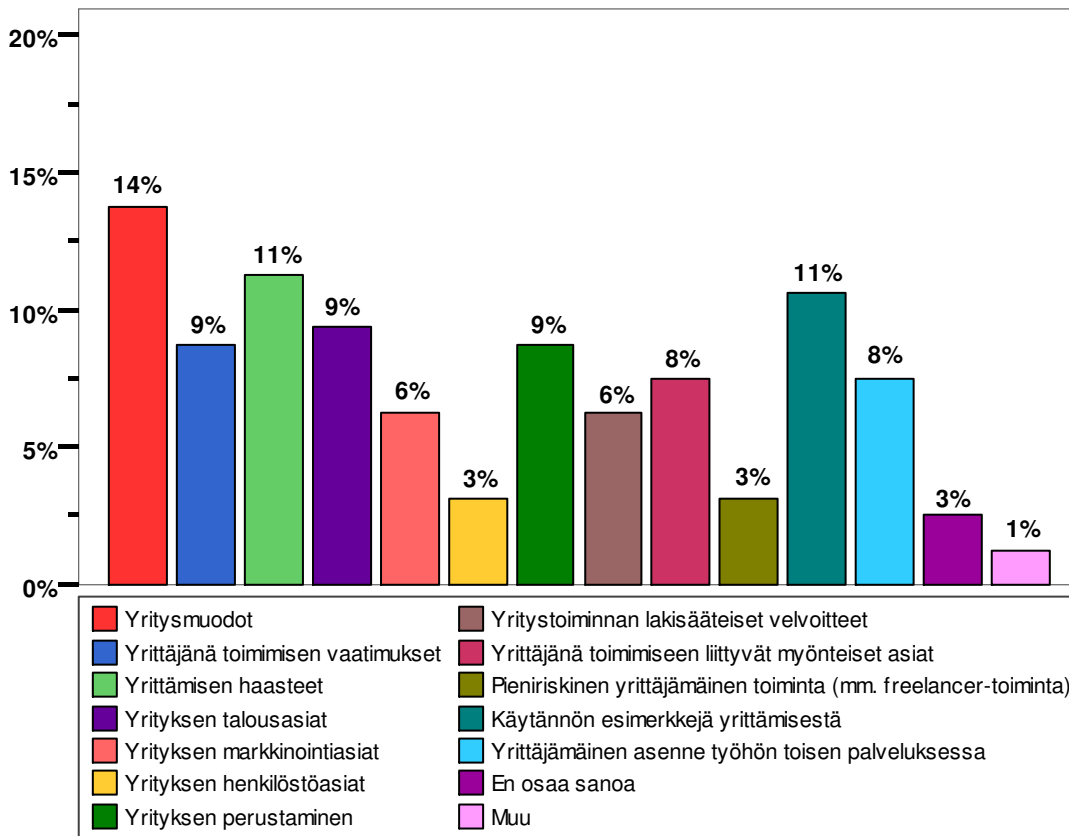

Kuvio 4 Yrittäjänä toimimiseen liittyvät asiat, joista opiskelijat ovat saaneet tietoa. Kuviossa näkyvät opiskelijoiden vastaukset prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, mistä yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista he ovat saaneet tietoa. Vastaajat saattoivat valita useita esitetyistä vaihtoehtoista. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Prosenttijakauma ilmaisee, millä tavalla vastaukset ovat jakaantuneet annettujen vaihtoehtojen kesken siten, että prosenttilukujen summa on 100 %. Koska vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti, ovat eri vaihtoehtojen saamat prosenttiluvut vastausten lukumäärästä laskettuna prosenttijakauman arvoja suurempia. (Kuviot 4 - 6 ja taulukko 6.)

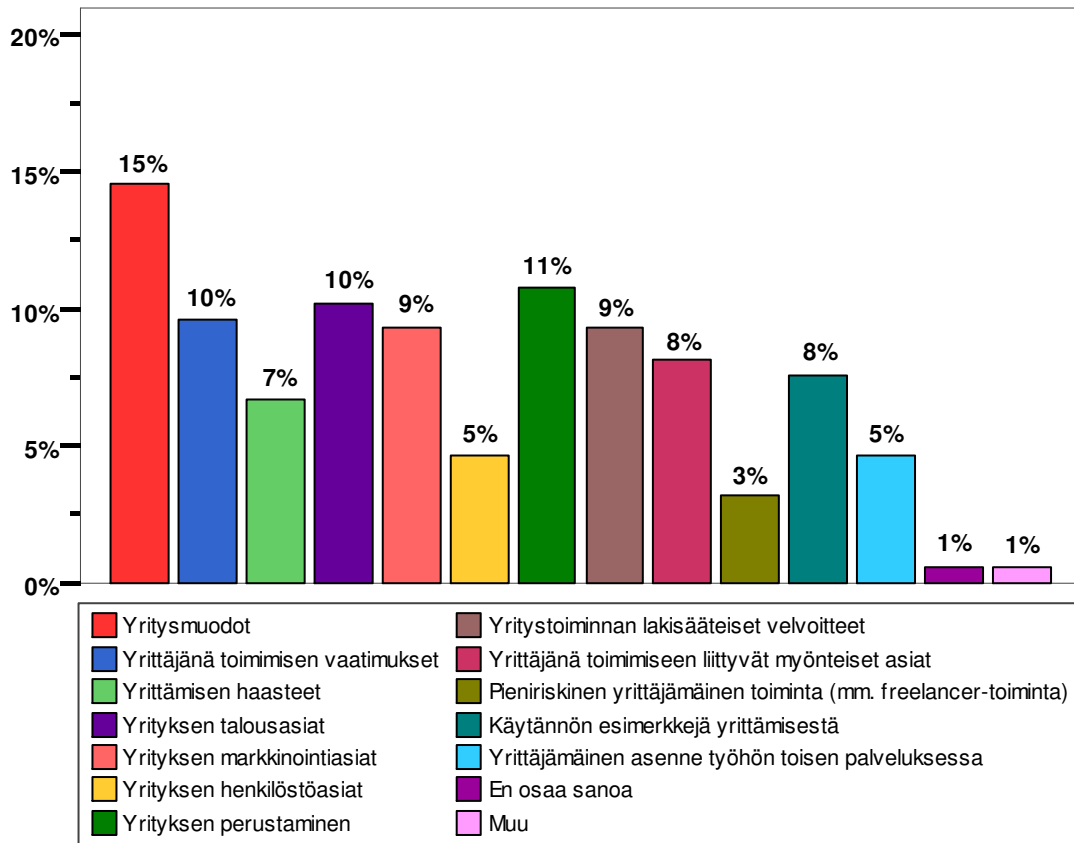
4.2 Opettajien yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista saama tieto

Kuvio 5 Yrittäjänä toimimiseen liittyvät asiat, joista opettajat ovat saaneet tietoa. Kuviossa näkyvät opettajien vastaukset prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, mistä yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista he ovat saaneet tietoa. Vastaajat saattoivat valita useita esitetyistä vaihtoehdoista. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

4.3 Vanhempien yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista saama tieto

Kuvio 6 Yrittäjänä toimimiseen liittyvät asiat, joista vanhemmat ovat saaneet tietoa. Kuviossa näkyvät vanhempien vastaukset prosenttijakaumana.

4.4 Vastaajien yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista saama tieto

Taulukko 6 Yrittäjänä toimimiseen liittyvät asiat, joista opiskelijat, opettajat sekä vanhemmat ovat saaneet tietoa. Taulukossa vastaukset ovat vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Mistä yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista olet saanut tietoa koulussa?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Yritysmuodot	14 %	14 %	15 %
Yrityksen perustaminen	14 %	9 %	11 %
Yrittämisen haasteet	12 %	11 %	7 %
Yrittäjänä toimimisen vaatimukset	9 %	9 %	10 %
Yrityksen talousasiat	9 %	9 %	10 %
Yrittäjänä toimimiseen liittyvät myönteiset asiat	8 %	8 %	8 %
Käytännön esimerkkejä yrittämisestä	8 %	11 %	8 %
Yritystoiminnan lakisääteiset velvoitteet	6 %	6 %	9 %
Yrityksen henkilöstöasiat	5 %	3 %	5 %
Yrityksen markkinointiasiat	5 %	6 %	9 %
En osaa sanoa	4 %	3 %	1 %
Pieniriskinen yrittäjämäinen toiminta (mm. freelancer-toiminta)	3 %	3 %	3 %
Yrittäjämäinen asenne työhön toisen palveluksessa	3 %	8 %	5 %
Muu	0 %	1 %	1 %

Taulukko 7 Yrittäjänä toimimiseen liittyvät asiat, joista opiskelijat, opettajat sekä vanhemmat ovat saaneet tietoa. Taulukossa vastaukset ovat vastaajaryhmittäin kumulatiivisena prosenttijakaumana.

Mistä yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista olet saanut tietoa koulussa?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Yritysmuodot	57 %	65 %	81 %
Yrityksen perustaminen	56 %	41 %	60 %
Yrittämisen haasteet	50 %	53 %	37 %
Yrittäjänä toimimisen vaatimukset	37 %	41 %	53 %
Yrityksen talousasiat	35 %	44 %	57 %
Yrittäjänä toimimiseen liittyvät myönteiset asiat	34 %	35 %	45 %
Käytännön esimerkkejä yrittämisestä	33 %	50 %	42 %
Yritystoiminnan lakisääteiset velvoitteet	23 %	29 %	52 %
Yrityksen henkilöstöasiat	21 %	15 %	26 %
Yrityksen markkinointiasiat	20 %	29 %	52 %
En osaa sanoa	15 %	12 %	3 %
Pieniriskinen yrittäjämäinen toiminta (mm. freelancer-toiminta)	11 %	15 %	18 %
Yrittäjämäinen asenne työhön toisen palveluksessa	11 %	35 %	26 %
Muu	1 %	6 %	3 %

Vastanneet opiskelijat ovat saaneet eniten tietoa yritysmuodoista (57 %) ja yrityksen perustamisesta (56 %) sekä yrittämisen haasteista (50 %). Vähiten tietoa opiskelijat katsovat saaneensa yrittäjämäisestä asenteesta työhön toisen palveluksessa (11 %) ja pieniriskisestä yrittäjämäisestä toiminnasta (11 %). (Kuvio 4 ja taulukko 7.)

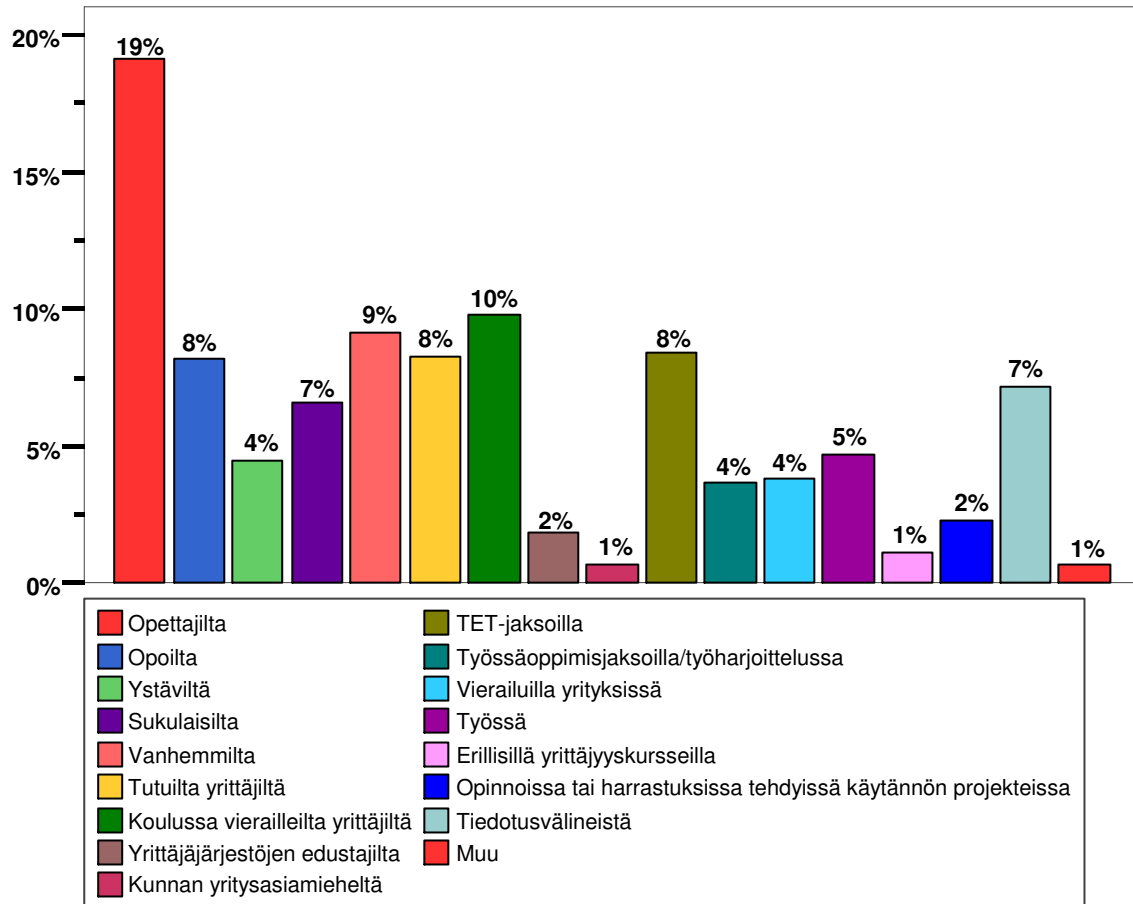
Vastanneet opettajat ovat saaneet eniten tietoa yritysmuodoista (65 %), yrittämisen haasteista (53 %) sekä käytännön esimerkeistä yrittämisestä (50 %). Opettajat ovat saaneet paljon tietoa myös yrityksen talousasioista (44 %), yrittäjänä toimimisen vaatimuksista (41 %), sekä yrityksen perustamisesta (41 %). Vähiten tietoa opettajat ovat saaneet yrityksen henkilöstöasioista (15 %) sekä pieniriskisestä yrittäjämäisestä toiminnasta (15 %). (Kuvio 5 ja taulukko 7.)

Opiskelijoiden vanhemmat ovat saaneet eniten tietoa yritysmuodoista (81 %), yrityksen perustamisesta (60 %), yrityksen talousasioista (57 %) ja yrittäjänä toimimisen vaatimuksista (53 %). Vähiten tietoa vanhemmat katsovat saaneensa pieniriskisestä yrittäjämäisestä toiminnasta (18 %), yrityksen henkilöstöasioista (26 %) ja yrittäjämäisestä asenteesta toisen palveluksessa (26 %). (Kuvio 6 ja taulukko 7.)

Opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien vastaukset ovat suurelta osin samanlaiset. Opiskelijoilla on lähes kaikista asioista vähemmän tietoa kuin kokeneemmilla opettajillaan ja vanhemmillaan. Ainoastaan yrityksen perustamiseen liittyvistä asioista (56 % vs. 41 %) ja yrityksen henkilöstöasioista (21 % vs. 15 %) opiskelijoilla on hieman enemmän tietoa kuin opettajillaan. Yrittämisen haasteista opiskelijoilla on vanhempiaan enemmän (50 % vs. 37 %) tietoa.

5 YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEN TIETOLÄHTEET (KENELTÄ TAI MISTÄ)

5.1 Opiskelijoiden tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta

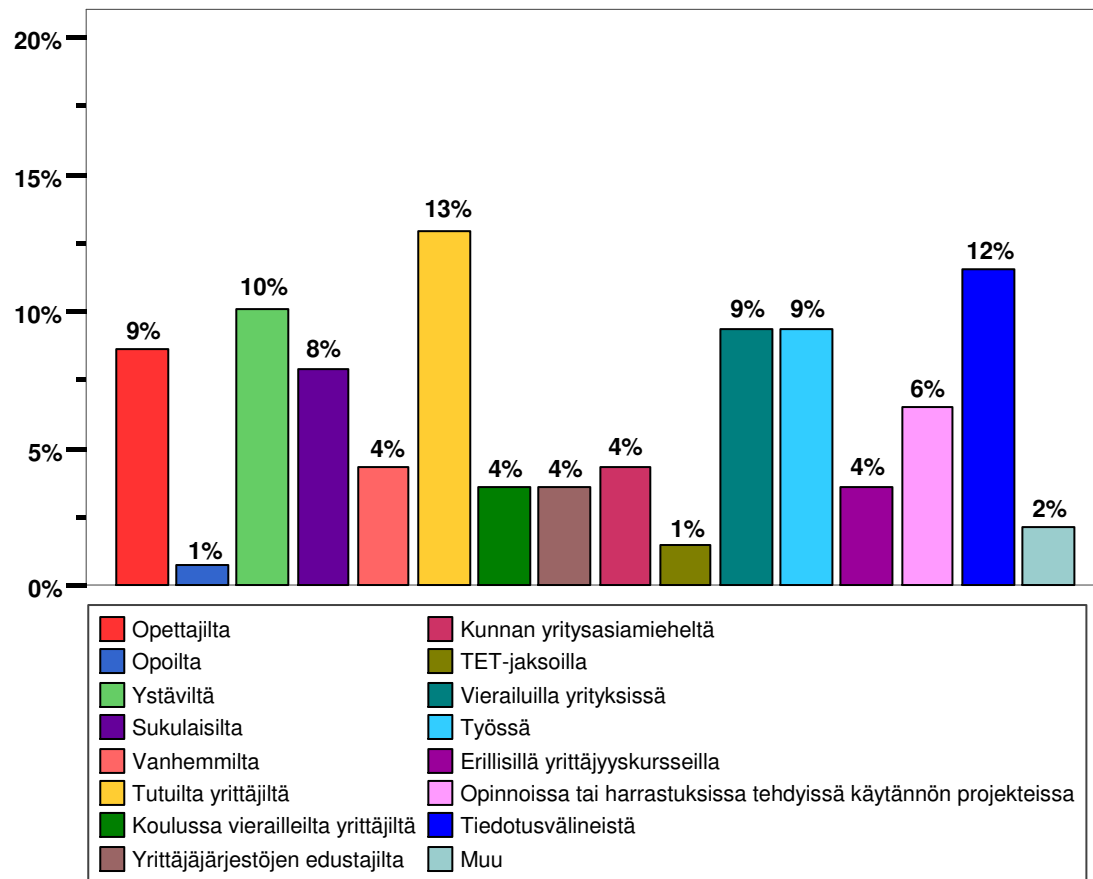

Kuvio 7 Opiskelijoiden tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta. Kuviossa näkyvät opiskelijoiden vastaukset prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, keneltä tai mistä he olivat saaneet tietoa yrittäjänä toimimisesta. Vastaajat saattoivat valita useita esitetystä vaihtoehdoista. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Prosenttijakauma ilmaisee, millä tavalla vastaukset ovat jakaantuneet annettujen vaihtoehtojen kesken siten, että prosenttilukujen summa on 100 %. Koska vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti, ovat eri vaihtoehtojen saamat prosenttiluvut vastausten lukumäärästä laskettuna prosenttijakauman arvoja suurempia. (Kuviot 7 - 9 ja taulukko 8.)

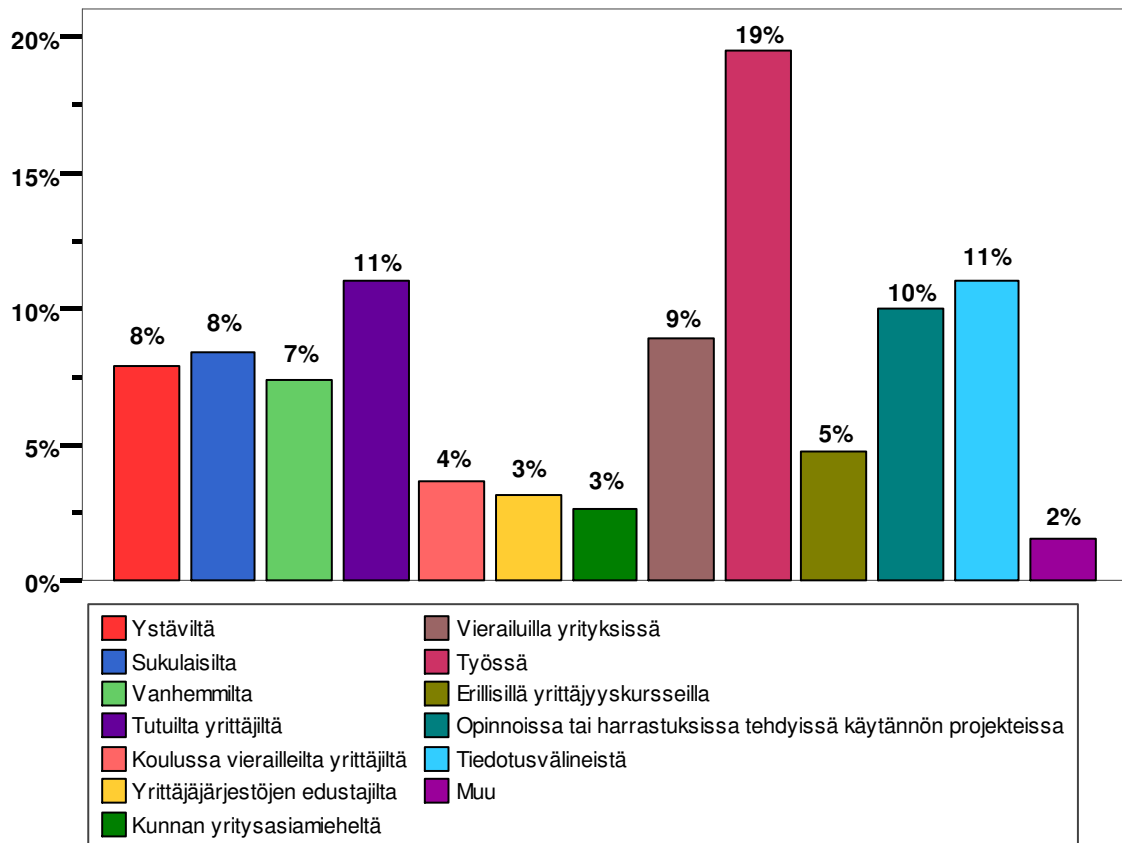
5.2 Opettajien tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta

Kuvio 8 Opettajien tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta. Kuviossa näkyvät opettajien vastaukset prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, keneltä tai mistä he olivat saaneet tietoa yrittäjänä toimimisesta. Vastaajat saattoivat valita useita esitetyistä vaihtoehdoista. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

5.3 Vanhempien tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta

Kuvio 9 Vanhempien tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta. Kuviossa näkyvät vanhempien vastaukset prosenttijakaumana.

5.4 Vastaajien tietolähteet (keneltä tai mistä) yrittäjänä toimimisesta

Taulukko 8 Yrittäjänä toimimisen tietolähteet vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Keneltä tai missä olet saanut tietoa yrittäjänä toimimisesta?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Opettajilta	19 %	9 %	
Koulussa vierailleilta yrittäjiltä	10 %	4 %	4 %
Vanhemmilta	9 %	4 %	7 %
TET-jaksoilla	8 %	1 %	
Tutuilta yrittäjiltä	8 %	13 %	11 %
Opoilta	8 %	1 %	
Tiedotusvälineistä	7 %	12 %	11 %
Sukulaisilta	7 %	8 %	8 %
Työssä	5 %	9 %	19 %
Ystäviltä	4 %	10 %	8 %
Vierailuilla yrityksissä	4 %	9 %	9 %
Työssäoppimisjaksoilla tai työharjoittelussa	4 %	0 %	
Opinnoissa tai harrastuksissa tehdyissä käytännön projekteissa	2 %	6 %	10 %
Yrittäjäjärjestöjen edustajilta	2 %	4 %	3 %
Erillisillä yrittäjyyskursseilla	1 %	4 %	5 %
Kunnan yritysasiemiheltä	1 %	4 %	3 %
Muu	1 %	2 %	2 %

Taulukko 9 Yrittäjänä toimimisen tietolähteet vastaajaryhmittäin kumulatiivisena prosenttijakaumana.

Keneltä tai missä olet saanut tietoa yrittäjänä toimimisesta?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Opettajilta	64 %	35 %	
Koulussa vierailleilta yrittäjiltä	33 %	15 %	11 %
Vanhemmilta	31 %	18 %	23 %
TET-jaksoilla	28 %	6 %	
Tutuilta yrittäjiltä	28 %	53 %	34 %
Opoilta	28 %	3 %	
Tiedotusvälineistä	24 %	47 %	34 %
Sukulaisilta	22 %	32 %	26 %
Työssä	16 %	38 %	60 %
Ystäviltä	15 %	41 %	24 %
Vierailuilla yrityksissä	13 %	38 %	27 %
Työssäoppimisyaksoilla tai työharjoittelussa	13 %	0 %	
Opinnoissa tai harrastuksissa tehdyissä käytännön projekteissa	8 %	27 %	31 %
Yrittäjäjärjestöjen edustajilta	6 %	15 %	10 %
Erillisillä yrittäjyyskursseilla	4 %	15 %	15 %
Kunnan yritysasiameheltä	2 %	18 %	8 %
Muu	2 %	9 %	5 %

Opiskelijoiden ja toisaalta opettajien ja vanhempien yrittäjänä toimimisen tietolähteet eroavat selvästi toisistaan. Sen sijaan opettajien ja vanhempien tietolähteet ovat keskenään melko samanlaiset.

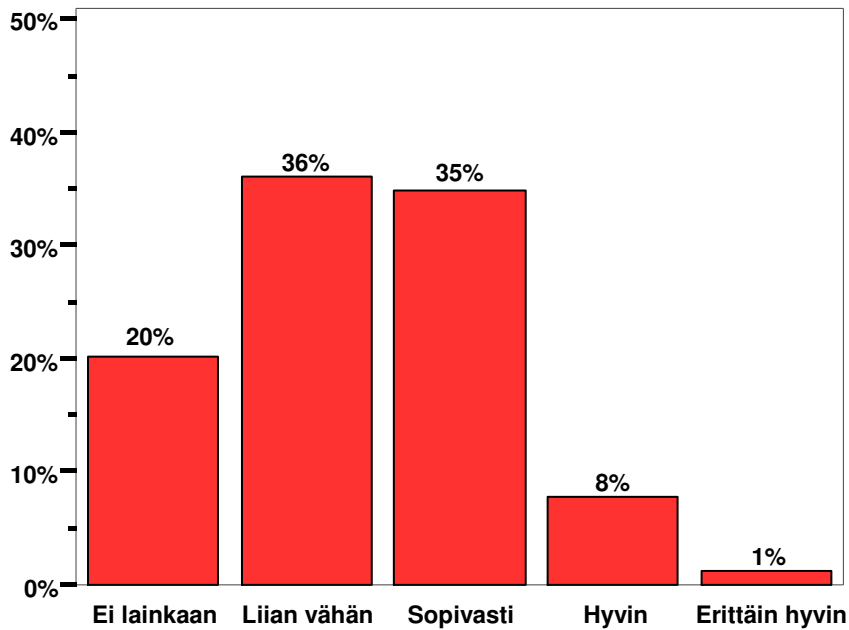
Opiskelijat ovat saaneet eniten tietoa yrittäjänä toimimisesta opettajilta (64 %). Opiskelijat ovat saaneet tietoa myös koulussa vierailleilta yrittäjiltä (33 %) ja vanhemmiltaan (31 %). Vähiten tietoa opiskelijat kokevat saaneensa kunnan yritysasiameheltä (2 %), erillisiltä yrittäjyyskursseilta (4 %), yrittäjäjärjestöjen edustajilta (6 %) sekä opinnoissa tai harrastuksissa tehdyissä käytännön projekteissa (8 %). (Kuvio 7 ja taulukko 9.)

Suurin osa (53 %) vastanneista opettajista kokee saaneensa tietoa yrittäjänä toimimisesta tutuilta yrittäjiltä. Vähiten tietoa opettajat katsovat saaneensa työssäoppimisyaksoilla ja/tai työharjoittelussa (0 %), opoilta (3 %) sekä TET-jaksoilla (6 %). Tärkeitä opettajien yrittäjänä toimimisen tietolähteitä ovat myös tiedotusvälineet (47 %), ystävät (41 %), yritysvierailut (38 %), työt (38 %) ja opettajat (35 %) sekä sukulaiset (32 %). (Kuvio 8 ja taulukko 9.)

Opiskelijoiden vanhemmat ovat saaneet eniten tietoa yrittäjänä toimimisesta työssä (60 %), tiedotusvälineistä (34 %) ja tutuilta yrittäjiltä (34 %). Vähiten tietoa vanhemmat ovat saaneet kunnan yritysasiameheltä (8 %) ja yrittäjäjärjestöjen edustajilta (10 %). (Kuvio 9 ja taulukko 9.)

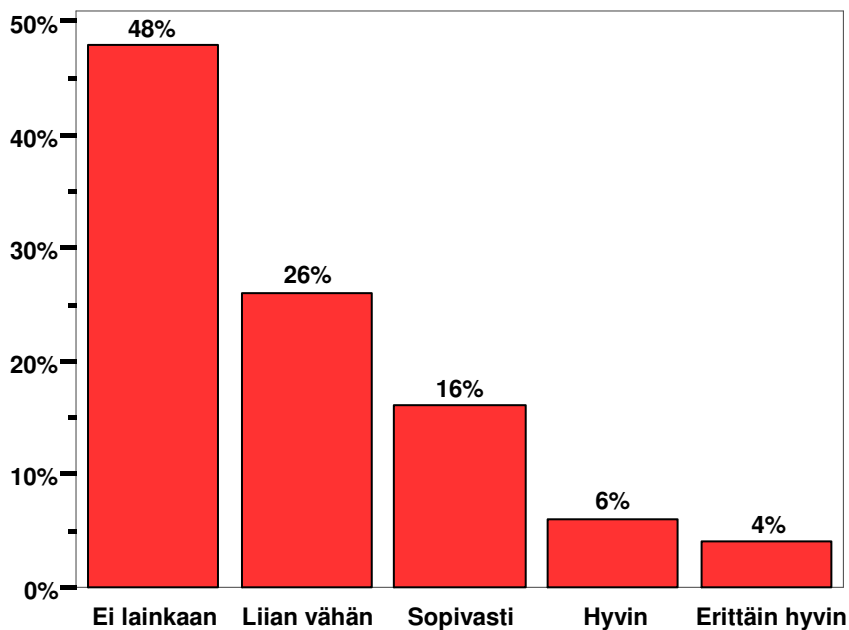
6 YRITTÄJÄMÄISEEN TOIMINTAAN KANNUSTAMISESSA ONNISTUMINEN

6.1 Onnistuminen opiskelijoiden kannustamisessa yrittäjämäiseen toimintaan

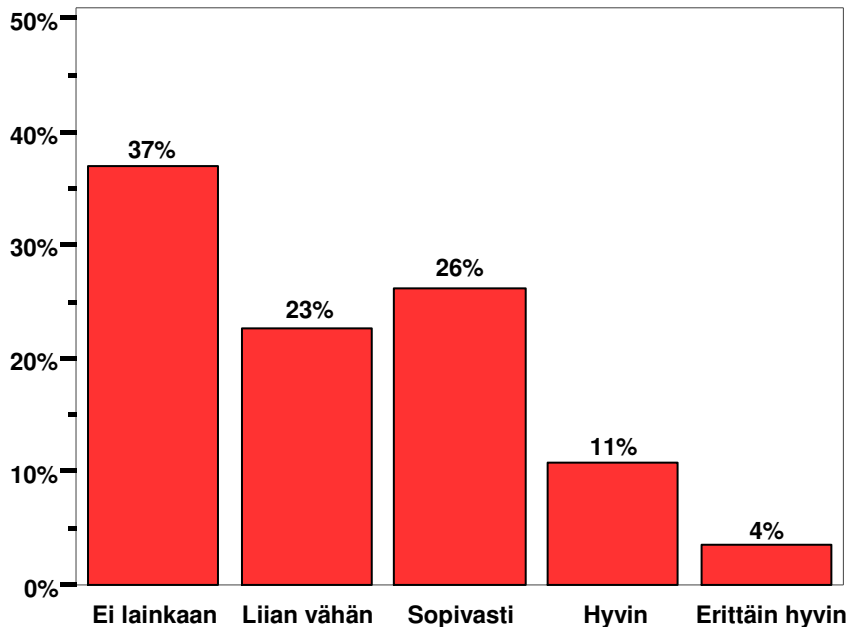
Kuvio 10 Otsikonmukaista asiaa selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: "Kuinka hyvin opinnoissasi on onnistuttu kannustamaan sinua yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen?" Kuviossa näkyvät opiskelijoiden vastaukset prosenttijakaumana.

6.2 Onnistuminen opettajien kannustamisessa yrittäjämäiseen toimintaan

Kuvio 11 Otsikonmukaista asiaa selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: "Kuinka hyvin opinnoissasi on onnistuttu kannustamaan sinua yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen?" Kuviossa näkyvät opettajien vastaukset prosenttijakaumana.

6.3 Onnistuminen vanhempien kannustamisessa yrittäjämäiseen toimintaan

Kuvio 12 Otsikonmukaista asiaa selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: "Kuinka hyvin opinnoissasi on onnistuttu kannustamaan sinua yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen?" Kuviossa näkyvät vanhempien vastaukset prosenttijakaumana.

6.4 Onnistuminen vastaajien kannustamisessa yrittäjämäiseen toimintaan

Taulukko 10 Yrittäjämäiseen toimintaan kannustamisessa onnistuminen opinnoissa vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Kuinka hyvin opinnoissasi on onnistuttu kannustamaan sinua yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Ei lainkaan	20 %	48 %	37 %
Liian vähän	36 %	26 %	23 %
Sopivasti	35 %	16 %	26 %
Hyvin	8 %	6 %	11 %
Erittäin hyvin	1 %	4 %	4 %

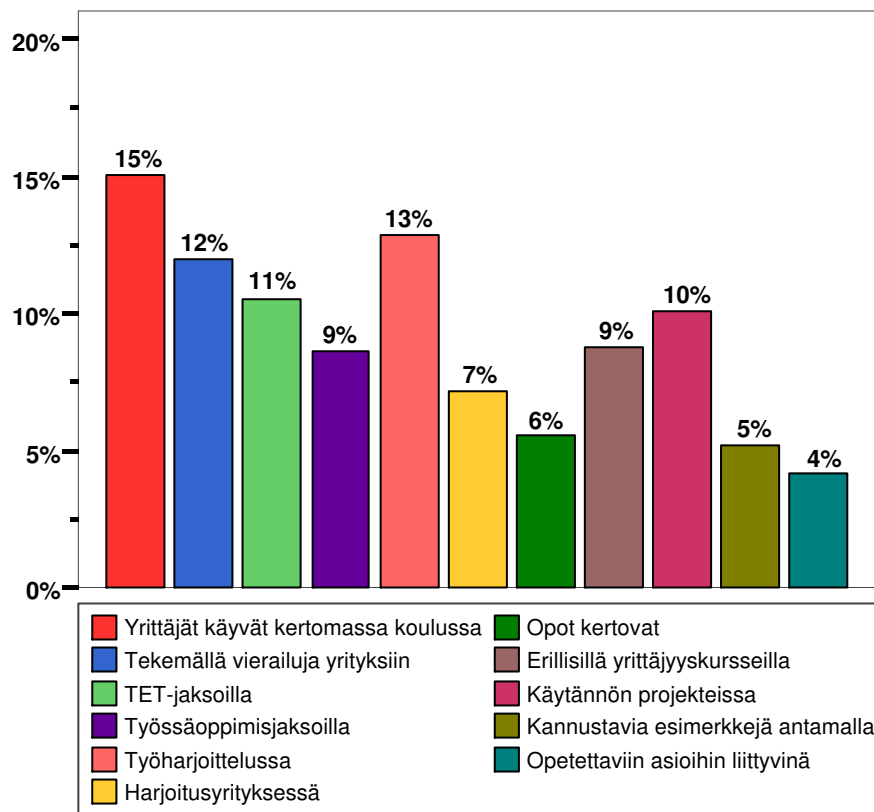
Opiskelijoista 36 % kokee saaneensa liian vähän ja 35 % sopivasti kannustusta opinnoissaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. Erittäin hyvin kannustusta kokee saaneensa 1 % ja hyvin 8 % vastanneista opiskelijoista. 20 % opiskelijoista ei koe saaneensa lainkaan kannustusta opinnoissaan yrittäjämäiseen toimintaan. (Kuvio 10 ja taulukko 10.)

Opettajat kokivat kannustuksen yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen opinnoissaan olleen vähäistä, sillä 48 %:n mielestä he eivät olleet saaneet kannustusta lainkaan ja vain 4 % koki saaneensa kannustusta erittäin hyvin. 26 % opettajista koki saaneensa kannustusta liian vähän, 16 % sopivasti ja 6 % hyvin. (Kuvio 11 ja taulukko 10.)

Vanhemmista suurin osa (37 %) ei koe saaneensa kannustusta opinnoissaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen lainkaan, kun taas 4 % vanhemmista koki saaneensa kannustusta erittäin hyvin. 26 % vanhemmista koki saaneensa kannustusta sopivasti ja 23 % liian vähän. (Kuvio 12 ja taulukko 10.)

7 YRITTÄJYYDEN JA YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEN OPPIMISTAVAT

7.1 Opiskelijoiden tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa

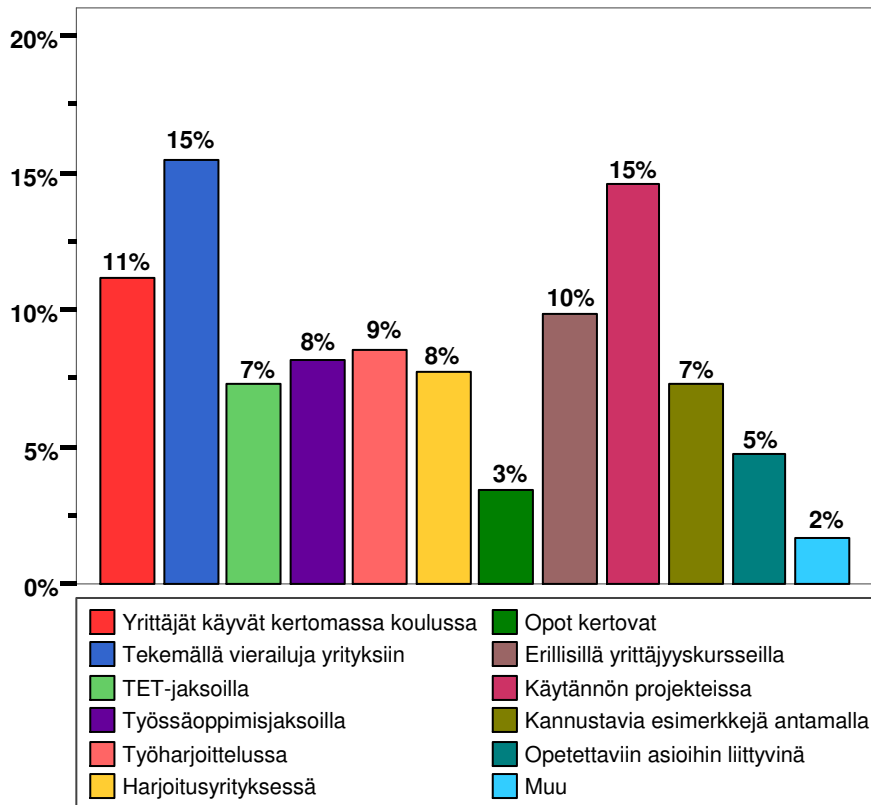

Kuvio 13 Opiskelijoiden tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa. Kuviossa näkyvät opiskelijoiden vastaukset prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, millä tavalla yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten. Vastaajat saattoivat valita useita esitetyistä vaihtoehdoista. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Prosenttijakauma ilmaisee, millä tavalla vastaukset ovat jakaantuneet annettujen vaihtoehtojen kesken siten, että prosenttilukujen summa on 100 %. Koska vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti, ovat eri vaihtoehtojen saamat prosenttiluvut vastausten lukumäärästä laskettuna prosenttijakauman arvoja suurempia. (Kuviot 13 - 15 ja taulukko 11.)

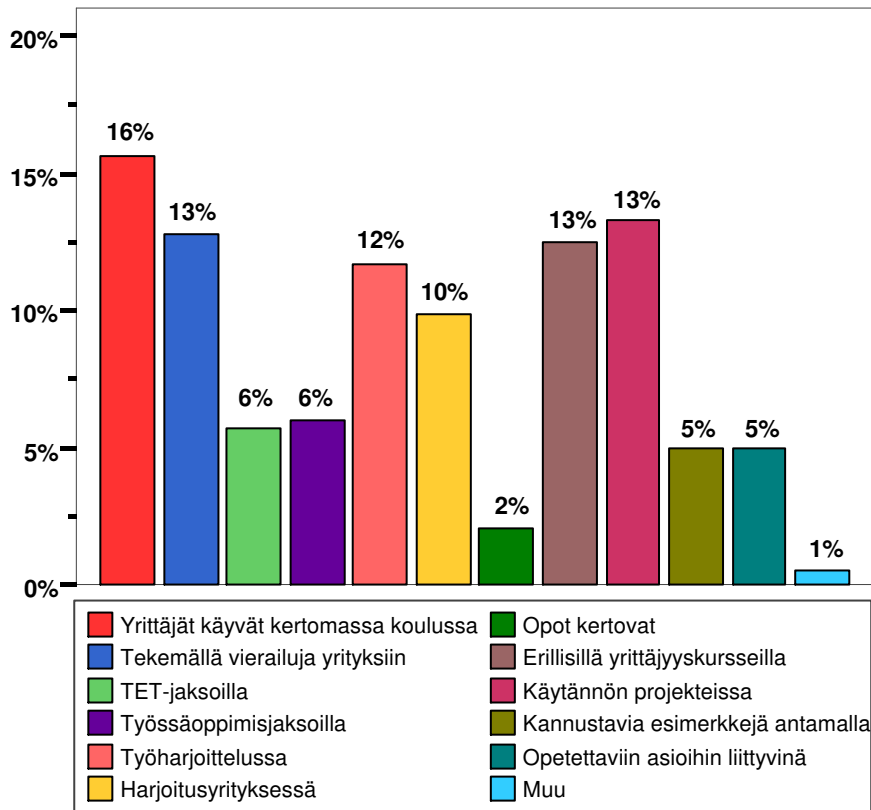
7.2 Opettajien tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa

Kuvio 14 Opettajien tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa. Kuviossa näkyvät opettajien vastaukset prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, millä tavalla yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten. Vastaajat saattoivat valita useita esitetyistä vaihtoehdoista. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

7.3 Vanhempien tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa

Kuvio 15 Vanhempien tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa. Kuviossa näkyvät vanhempien vastaukset prosenttijakaumana.

7.4 Vastaajien tavat oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa

Taulukko 11 Yrittäjyyden ja yrittäjänä toimimisen oppimistavat vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Millä tavalla yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Yrittäjät käyvät kertomassa koulussa	15 %	11 %	16 %
Työharjoittelussa	13 %	9 %	12 %
Tekemällä vierailuja yrityksiin	12 %	15 %	13 %
TET-jaksoilla	11 %	7 %	6 %
Käytännön projekteissa	10 %	15 %	13 %
Erillisillä yrittäjyyskursseilla	9 %	10 %	13 %
Työssäoppimisjaksoilla	9 %	8 %	6 %
Harjoitusyrityksessä	7 %	8 %	10 %
Opot kertovat	6 %	3 %	2 %
Kannustavia esimerkkejä antamalla	5 %	7 %	5 %
Opetettaviin asioihin liittyvinä	4 %	5 %	5 %
Muu	0 %	2 %	1 %

Taulukko 12 Yrittäjyyden ja yrittäjänä toimimisen oppimistavat vastaajaryhmittäin kumulatiivisena prosenttijakaumana.

Millä tavalla yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Yrittäjät käyvät kertomassa oppilaitoksessa	63 %	51 %	68 %
Työharjoittelussa	54 %	39 %	51 %
Tekemällä vierailuja yrityksiin	51 %	71 %	56 %
TET-jaksoilla	45 %	33 %	25 %
Käytännön projekteissa	43 %	67 %	58 %
Erillisillä yrittäjyyskursseilla	37 %	45 %	55 %
Työssäoppimisjaksoilla	36 %	37 %	26 %
Harjoitusyrityksessä	30 %	35 %	43 %
Opot kertovat	23 %	16 %	9 %
Kannustavia esimerkkejä antamalla	22 %	33 %	22 %
Opetettavaan asioihin liittyvinä	18 %	22 %	22 %
Muu	1 %	8 %	2 %

63 % vastanneista opiskelijoista kokee, että yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten yrittäjiltä, jotka käyvät kertomassa oppilaitoksessa yrittäjyydestä. Pienin osa opiskelijoista (18 %) pitää opetettavaan asioihin liittyviä tapoja parhaimpina tapoina oppia yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista. Monet opiskelijat kokivat, että työharjoittelu (54 %), yritysvierailut (51 %) ja TET-jaksot (45 %) ovat parhaita tapoja oppia yrittäjyyttä. (Kuvio 13 ja taulukko 12.)

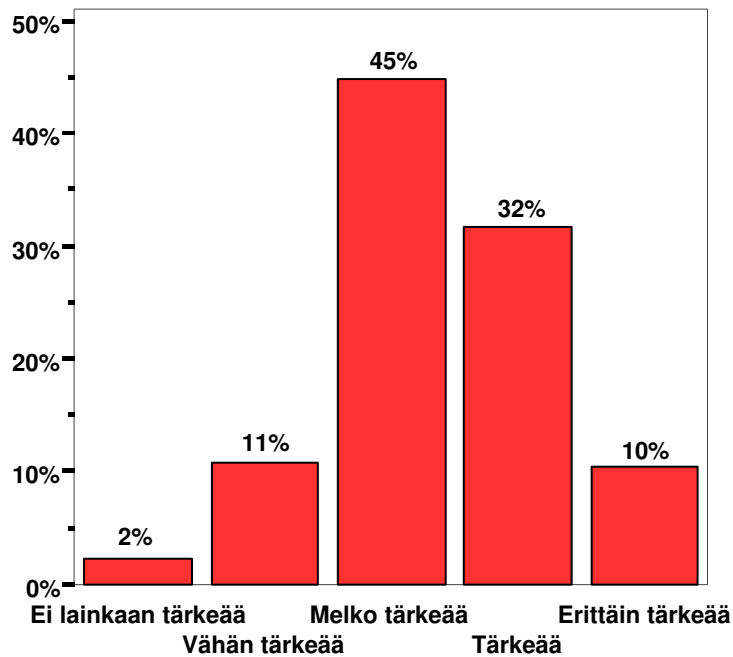
Suurin osa vastanneista opettajista pitää yritysvierailuja (71 %) ja käytännön projekteja (67 %) parhaimpina tapoina oppia yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista. Vastaavasti vain 16 % opettajista on sitä mieltä, että parhaiten yrittäjyyttä oppii, kun opot kertovat. Tärkeinä yrittäjyyden oppimistapoina pidetään myös sitä, että yrittäjät käyvät kertomassa oppilaitoksessa (51 %), erillisiä yrittäjyyskursseja (45 %), työharjoittelua (39 %), työssäoppimisjaksoja (37 %) ja harjoitusyrityksessä työskentelyä (35 %). TET-jaksojen ja kannustavien esimerkkien antamisen kokee parhaaksi tavaksi 33 % opettajista. (Kuvio 14 ja taulukko 12.)

Vastanneista vanhemmista parhain tapa oppia yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista on se, että yrittäjät käyvät kertomassa oppilaitoksessa (68 %), kun taas vain 9 % kokee opojen kertomisen parhaimpana oppimistapana. Myös käytännön projektit (58 %), yritysvierailut (56 %), erilliset yrittäjyyskurssit (55 %) ja työharjoittelu (51 %) ovat vanhempien mielestä tärkeitä oppimistapoja. (Kuvio 15 ja taulukko 12.)

Kaikkien vastaajaryhmien mielestä yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten, kun yrittäjät käyvät oppilaitoksessa kertomassa yrittäjyydestä ja kun tehdään yritysvierailuja sekä kun ollaan työharjoittelussa. Erityisesti opettajien ja vanhempien mielestä myös käytännön projektit ja erilliset yrittäjyyskurssit ovat hyviä tapoja oppia yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista. Sen sijaan sitä, että opot kertovat ja että yrittäjyys liitetään opetettavaan asioihin ei koettu erityisen hyvinä tapoina oppia yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista.

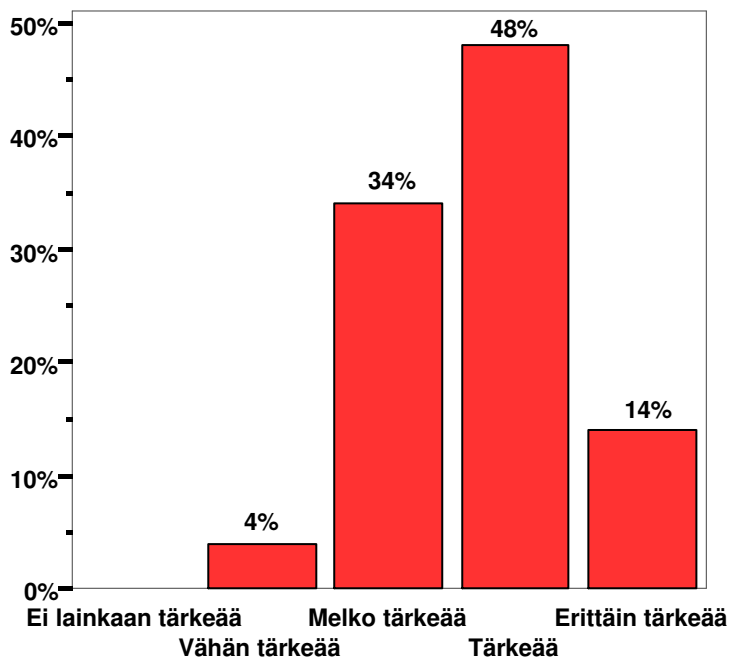
8 YRITTÄJYYDEN JA YRITTÄJÄMÄISEN TOIMINNAN OPISKELEMISEN TÄRKEYS

8.1 Opiskelijoiden näkemys yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä

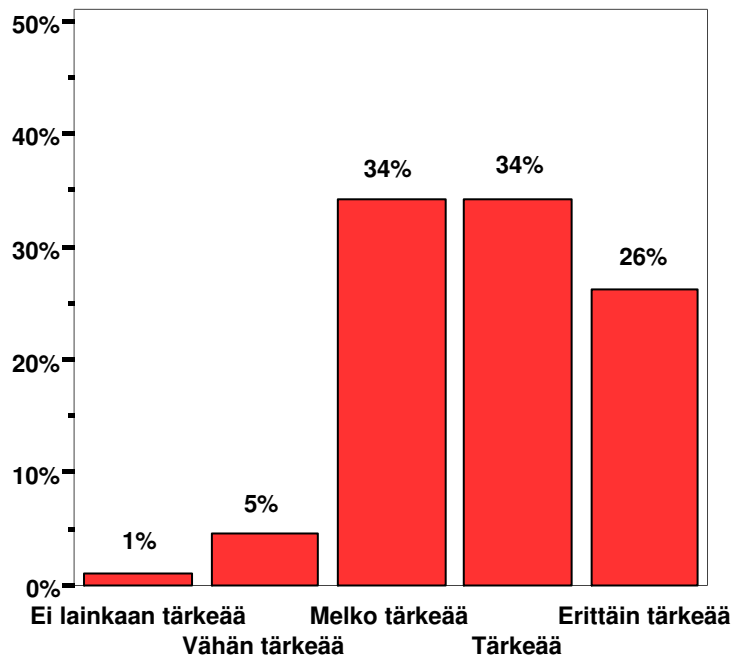
Kuvio 16 Opiskelijoiden näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana.

8.2 Opettajien näkemys yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä

Kuvio 17 Opettajien näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana.

8.3 Vanhempien näkemys yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä

Kuvio 18 Vanhempien näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana.

8.4 Vastaajien näkemys yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä

Taulukko 13 Vastaajien näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana.

Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Ei lainkaan tärkeää	2 %	0 %	1 %
Vähän tärkeää	11 %	4 %	5 %
Melko tärkeää	45 %	34 %	34 %
Tärkeää	32 %	48 %	34 %
Erittäin tärkeää	10 %	14 %	26 %

Vastaajilta kysyttiin, kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan tärkeää...5 = erittäin tärkeää).

Opiskelijoista 45 % pitää yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelua melko tärkeänä ja vastaavasti 2 % ei pidä sitä lainkaan tärkeänä. Erittäin tärkeänä yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelua pitää 10 % ja tärkeänä 32 % opiskelijoista. (Kuvio 16 ja taulukko 13.)

Vastanneista opettajista 48 % on sitä mieltä, että yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää. Yhdenkään opettajan mielestä yrittäjyyden opiskelu ei ole lainkaan tärkeää. 34 % opettajista pitää yrittäjyyden opiskelua melko tärkeänä ja 14 % erittäin tärkeänä. (Kuvio 17 ja taulukko 13.)

Enemmistö vastanneista vanhemmista pitää yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelua melko tärkeänä (34 %) ja tärkeänä (34 %). Vastaavasti 1 %:lle vastanneista vanhemmista yrittäjyyden opiskelu ei ole lainkaan tärkeää. Vanhemmista 26 % pitää yrittäjyyden opiskelua erittäin tärkeänä. (Kuvio 18 ja taulukko 13.)

Taulukko 14 Opiskelijoiden näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana sukupuolen mukaan.

Sukupuolen mukaan

Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa?	Mies	Nainen
Ei lainkaan tärkeää	3 %	2 %
Vähän tärkeää	12 %	10 %
Melko tärkeää	44 %	46 %
Tärkeää	30 %	32 %
Erittäin tärkeää	11 %	10 %

Taulukko 15 Opiskelijoiden näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana oppilaitoksen mukaan.

Oppilaitoksen mukaan

Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa?	Lukio	Kauppa ja hallinto	Muu ammattiopisto
Ei lainkaan tärkeää	3 %	3 %	0 %
Vähän tärkeää	13 %	6 %	3 %
Melko tärkeää	50 %	32 %	19 %
Tärkeää	27 %	45 %	39 %
Erittäin tärkeää	7 %	14 %	39 %

Taulukko 16 Opiskelijoiden näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana vuosiluokan mukaan.

Vuosiluokan mukaan

Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa?	Ensimmäinen	Toinen	Kolmas	Neljäs
Ei lainkaan tärkeää	3 %	2 %	2 %	0 %
Vähän tärkeää	10 %	6 %	13 %	0 %
Melko tärkeää	41 %	40 %	50 %	66 %
Tärkeää	32 %	44 %	28 %	17 %
Erittäin tärkeää	14 %	8 %	7 %	17 %

Taulukko 17 Opiskelijoiden näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana oppilaitoksen sijainnin mukaan.

Oppilaitoksen sijainnin mukaan

Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa?	Toijala	Urkala	Valkeakoski	Viiala
Ei lainkaan tärkeää	2 %	3 %	2 %	5 %
Vähän tärkeää	10 %	15 %	10 %	13 %
Melko tärkeää	56 %	51 %	41 %	37 %
Tärkeää	23 %	28 %	35 %	32 %
Erittäin tärkeää	9 %	3 %	12 %	13 %

Taulukko 18 Opiskelijoiden näkemys yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelemisen tärkeydestä prosenttijakaumana kotipaikkakunnan mukaan.

Kotipaikkakunnan mukaan

Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa?	Kylmäkoski	Toijala	Ujala	Valkeakoski	Viiala	Muu
Ei lainkaan tärkeää	0 %	4 %	1 %	1 %	6 %	2 %
Vähän tärkeää	11 %	10 %	16 %	11 %	9 %	6 %
Melko tärkeää	52 %	51 %	51 %	45 %	35 %	32 %
Tärkeää	33 %	27 %	27 %	32 %	37 %	39 %
Erittäin tärkeää	4 %	8 %	5 %	11 %	13 %	21 %

Opiskelijoiden vastaukset eivät eroa sukupuolen mukaan (taulukko 14). Sen sijaan ammattiopiston kaupan ja hallinnon alalla (14 %) ja erityisesti muilla ammattiopiston aloilla (39 %) on selvästi lukiota (7 %) enemmän opiskelijoita, joiden mielestä yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on erittäin tärkeää. Ammattiopiston kaupan ja hallinnon alalla 59 % ja muilla ammattiopiston aloilla peräti 78 % opiskelijoista pitää yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelua tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Lukiossa vastaava luku on 34 %. (Taulukko 15.)

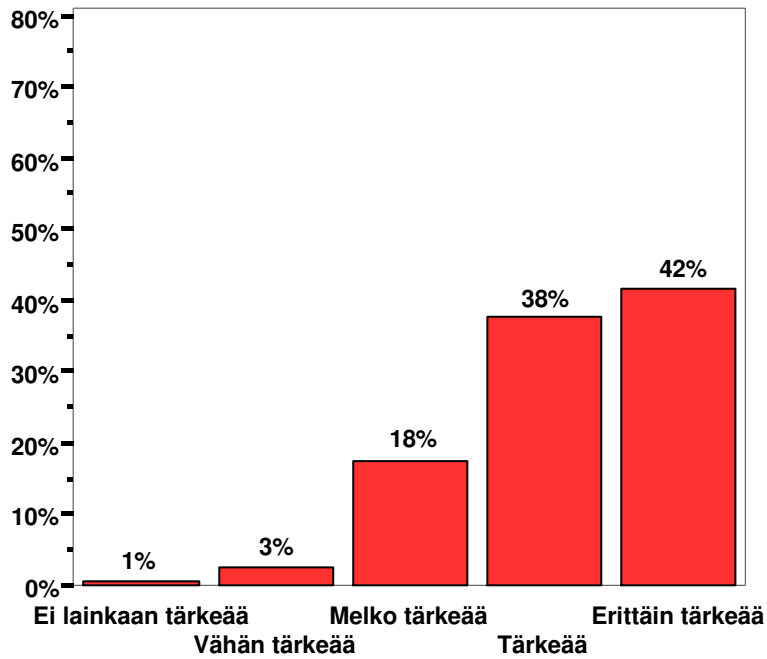
Ensimmäisen (46 %) ja toisen (52 %) vuosiluokan opiskelijat pitävät yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelua tärkeämpänä (tärkeä tai erittäin tärkeä) kuin kolmannen (35 %) ja neljännen (34 %) vuosiluokan opiskelijat (taulukko 16).

Valkeakoskella (12 %) ja Viialassa (13 %) on opiskelemassa eniten opiskelijoita, joiden mielestä yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on erittäin tärkeää (taulukko 17).

Samoin Valkeakoskella (11 %) ja Viialassa (13 %) asuu eniten opiskelijoita, joiden mielestä yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on erittäin tärkeää. Sen sijaan Kylmäkoskella asuu vähiten (4 %) niitä, joiden mielestä yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on erittäin tärkeää. (Taulukko 18.)

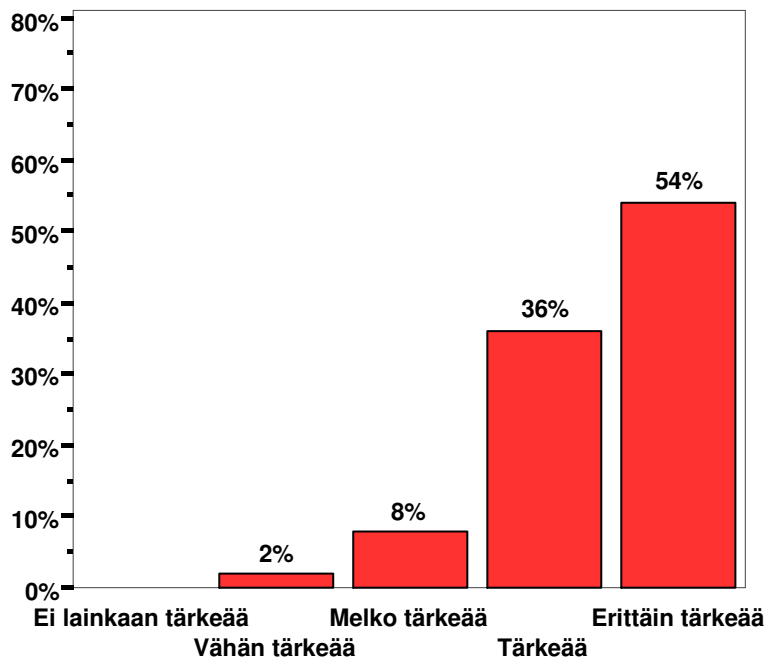
9 SISÄISEN YRITTÄJYYDEN TÄRKEYS

9.1 Opiskelijoiden näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa

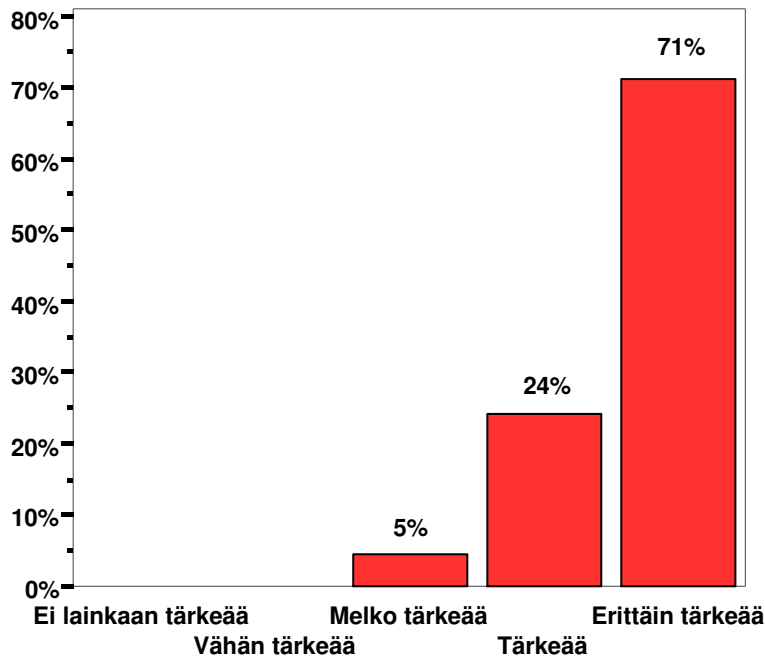
Kuvio 19 Opiskelijoiden näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa prosenttijakaumana.

9.2 Opettajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa

Kuvio 20 Opettajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa prosenttijakaumana.

9.3 Vanhempien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa

Kuvio 21 Vanhempien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa prosenttijakaumana.

9.4 Vastaajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa

Taulukko 19 Vastaajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä opinnoissa vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Sisäisen yrittäjyyden tärkeys opinnoissa	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Ei lainkaan tärkeää	1 %	0 %	0 %
Vähän tärkeää	3 %	2 %	0 %
Melko tärkeää	18 %	8 %	5 %
Tärkeää	38 %	36 %	24 %
Erittäin tärkeää	42 %	54 %	71 %

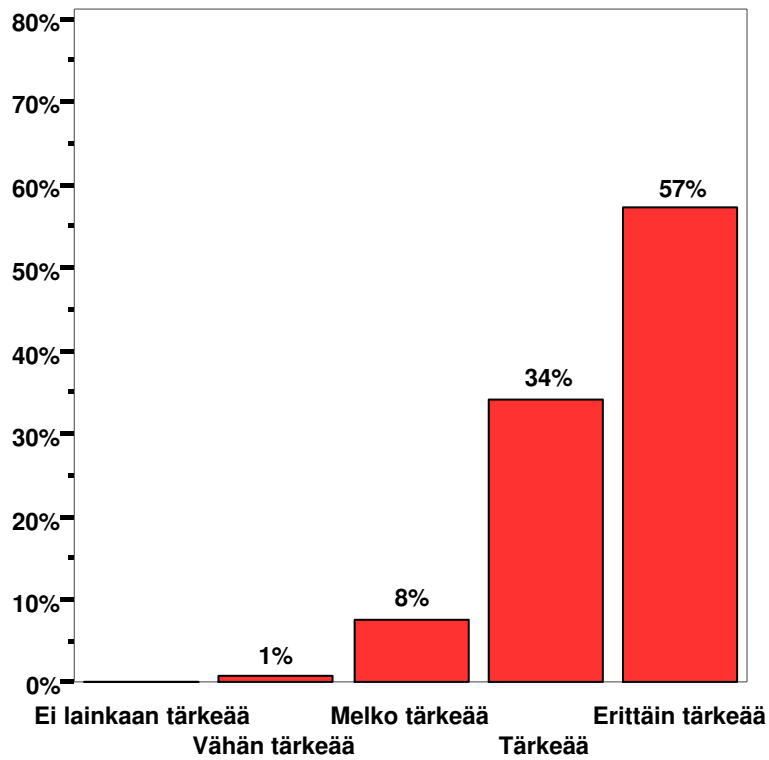
Vastaajilta kysyttiin, kuinka tärkeänä vastaaja pitää sitä, että hän tekee kaikki tehtävät tunnollisesti, oma-aloitteisesti, luovasti, vastuullisesti ja aikataulujen mukaan sekä aina tavoitellen mahdollisimman hyvää tulosta (= sisäinen yrittäjyys) opinnoissa ja toisaalta työssä asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan tärkeää ... 5 = erittäin tärkeää).

Vastanneista opiskelijoista 42 %:lle sisäinen yrittäjyys opinnoissa on erittäin tärkeää. Vain 1 %:lle vastanneista opiskelijoista sisäinen yrittäjyys opinnoissa ei ollut lainkaan tärkeää. 38 % vastanneista opiskelijoista on sitä mieltä, että sisäinen yrittäjyys opinnoissa on tärkeää. (Kuvio 19 ja taulukko 19.)

Suurimmalle osalle (54 %) vastanneista opettajista sisäinen yrittäjyys opinnoissa on erittäin tärkeää eikä niitä, jotka eivät pidä sisäistä yrittäjyyttä opinnoissa lainkaan tärkeänä, ollut lainkaan. Vain 2 % vastanneista opettajista kokee sisäisen yrittäjyyden opinnoissa vähän tärkeänä ja jopa 36 % tärkeänä. (Kuvio 20 ja taulukko 19.)

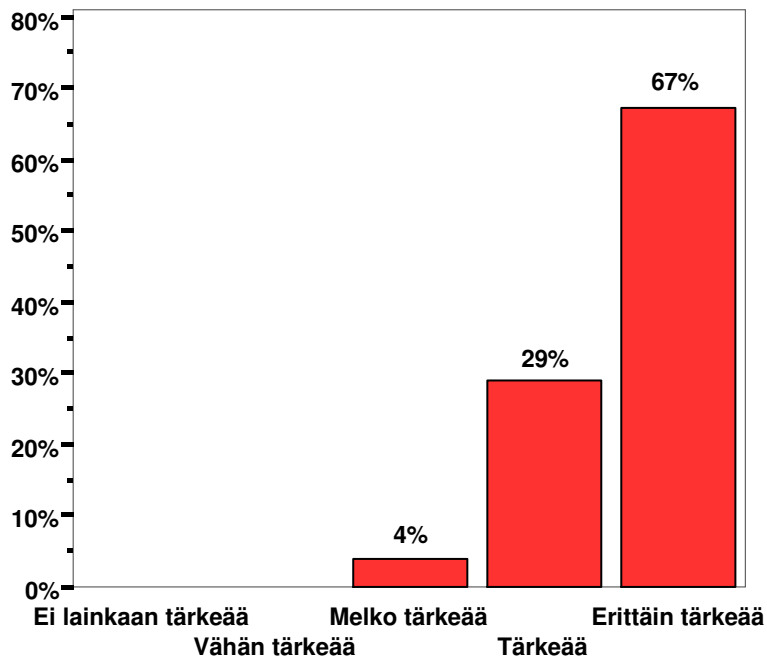
Selvästi suurimmalle osalle (71 %) vastanneista vanhemmista sisäinen yrittäjyys opinnoissa on erittäin tärkeää ja 5 %:lle melko tärkeää. 24 %:lle vastanneista vanhemmista sisäinen yrittäjyys opinnoissa on tärkeää. Sellaisia, joille se on vähän tärkeää tai se ei ole lainkaan tärkeää ei ollut lainkaan. (Kuvio 21 ja taulukko 19.)

9.5 Opiskelijoiden näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä

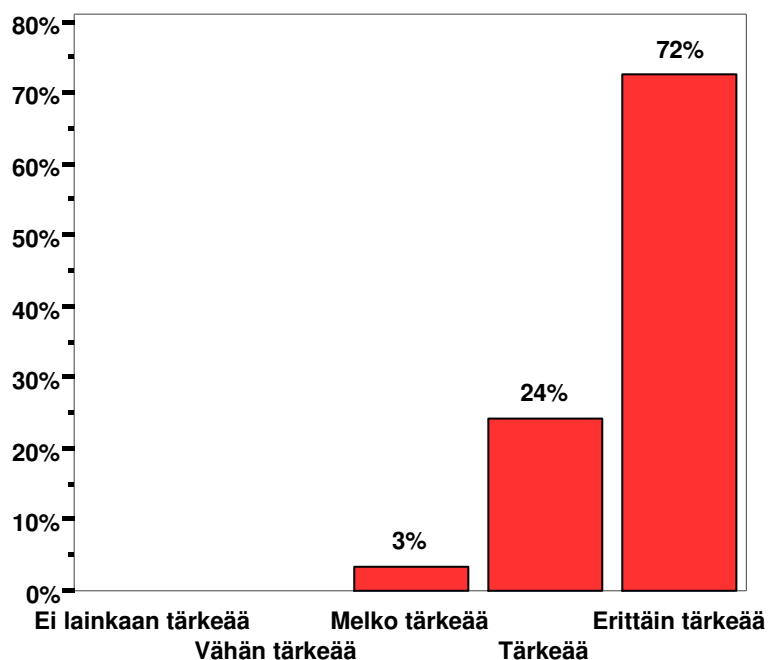
Kuvio 22 Opiskelijoiden näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä prosenttijakaumana.

9.6 Opettajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä

Kuvio 23 Opettajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä prosenttijakaumana.

9.7 Vanhempien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä

Kuvio 24 Vanhempien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä prosenttijakaumana.

9.8 Vastaajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä

Taulukko 20 Vastaajien näkemys sisäisen yrittäjyyden tärkeydestä työssä vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Sisäisen yrittäjyyden tärkeys työssä	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Ei lainkaan tärkeää	0 %	0 %	0 %
Vähän tärkeää	1 %	0 %	0 %
Melko tärkeää	8 %	4 %	3 %
Tärkeää	34 %	29 %	24 %
Erittäin tärkeää	57 %	67 %	72 %

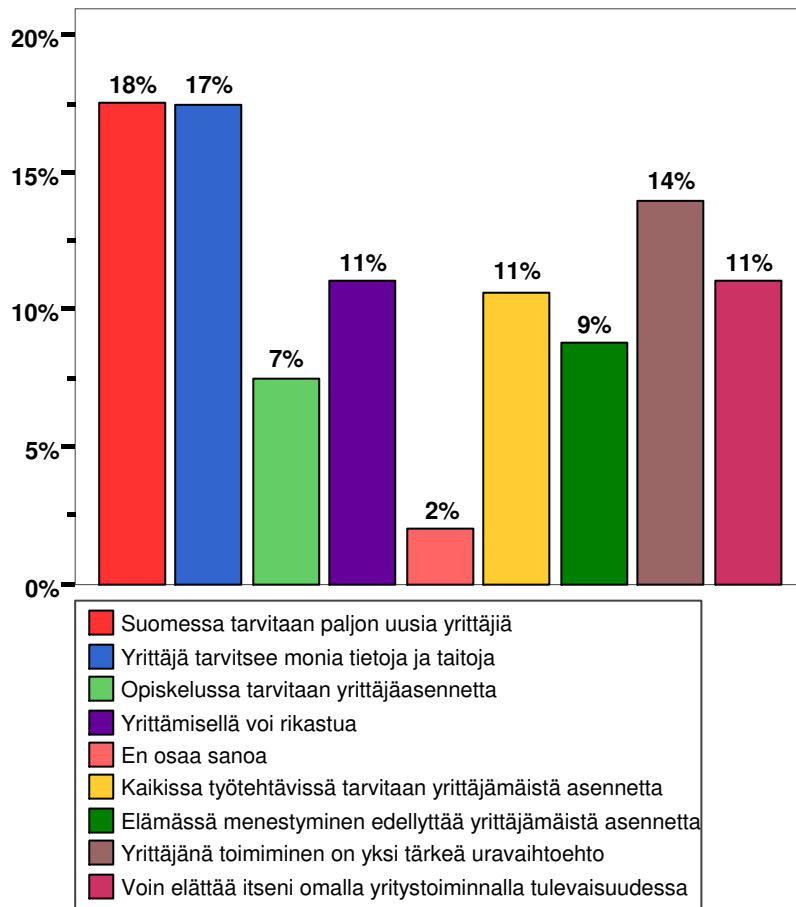
Opiskelijoista 57 % on sitä mieltä, että sisäinen yrittäjyys työssä on erittäin tärkeää ja 1 % vähän tärkeää. Tärkeää sisäinen yrittäjyys työssä on 34 %:lle opiskelijoista. Yhdellekään opiskelijoista sisäinen yrittäjyys työssä ei ole lainkaan tärkeää. (Kuvio 22 ja taulukko 20.)

Opettajista enemmistö (67 %) on sitä mieltä, että sisäinen yrittäjyys työssä on erittäin tärkeää ja 4 %:lle vastaajista se on melko tärkeää. 29 % vastanneista opettajista pitää sisäistä yrittäjyyttä tärkeänä. Yhdellekään opettajista sisäinen yrittäjyys työssä ei ole vähän tai lainkaan tärkeää. (Kuvio 23 ja taulukko 20.)

Vanhemmista selvä enemmistö (72 %) on sitä mieltä, että sisäinen yrittäjyys työssä on erittäin tärkeää. 24 % vanhemmista pitää sisäistä yrittäjyyttä työssä tärkeänä ja 3 % melko tärkeänä. Yhdellekään vanhemmista sisäinen yrittäjyys työssä ei ole vähän tai lainkaan tärkeää. (Kuvio 24 ja taulukko 20.)

10 YRITTÄJYYDEN JA YRITTÄJÄMÄISEN TOIMINNAN OPISKELUN PERUSTELUT

10.1 Opiskelijoiden yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut

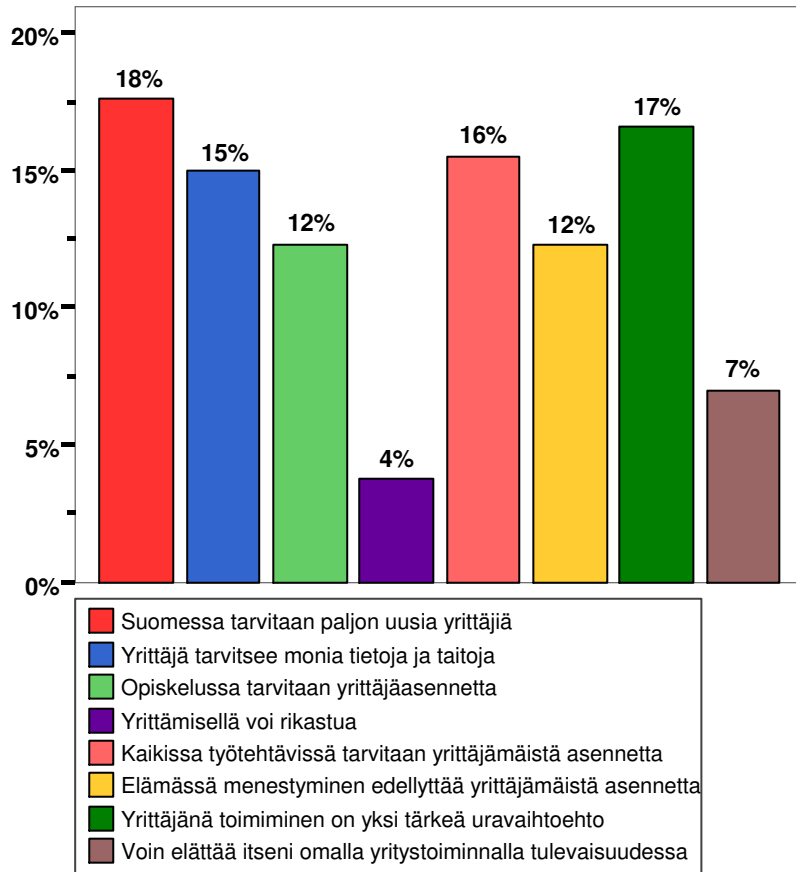

Kuvio 25 Opiskelijoiden yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, miksi yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää. Vastaajat saattoivat valita useita esitetyistä vaihtoehdoista. Lisäksi oli mahdollisuus vastata en osaa sanoa ja muu.

Prosenttijakauma ilmaisee, millä tavalla vastaukset ovat jakaantuneet annettujen vaihtoehtojen kesken siten, että prosenttilukujen summa on 100 %. Koska vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti, ovat eri vaihtoehtojen saamat prosenttiluvut vastausten lukumäärästä laskettuna prosenttijakauman arvoja suurempia. (Kuviot 25 - 27 ja taulukko 21.)

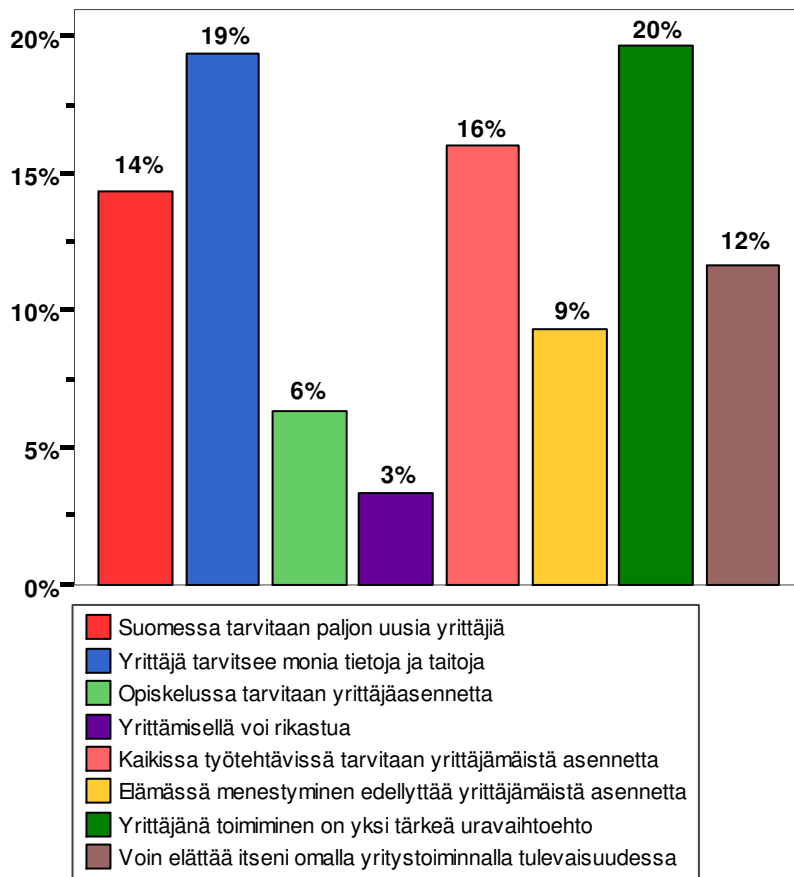
10.2 Opettajien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut

Kuvio 26 Opettajien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, miksi yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää. Vastaajat saattoivat valita useita esitetyistä vaihtoehtoista. Lisäksi oli mahdollisuus vastata en osaa sanoa ja muu.

10.3 Vanhempien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut

Kuvio 27 Vanhempien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut prosenttijakaumana.

10.4 Vastaajien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut

Taulukko 21 Vastaajien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut prosenttijakaumana.

Miksi yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä	18 %	18 %	14 %
Yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja	17 %	15 %	19 %
Yrittäjänä toimiminen on yksi tärkeä uravaihtoehto	14 %	17 %	20 %
Yrittämisellä voi rikastua	11 %	4 %	3 %
Voin elättää itseni omalla yritystoiminnalla tulevaisuudessa	11 %	7 %	12 %
Kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta	11 %	16 %	16 %
Elämässä menestyminen edellyttää yrittäjämäistä asennetta	9 %	12 %	9 %
Opiskelussa tarvitaan yrittäjäasennetta	7 %	12 %	6 %
En osaa sanoa	2 %	0 %	0 %

Taulukko 22 Vastaajien yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelun tärkeyden perustelut kumulatiivisena prosenttijakaumana.

Miksi yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä	52 %	64 %	49 %
Yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja	52 %	54 %	66 %
Yrittäjänä toimiminen on yksi tärkeä uravaihtoehto	42 %	60 %	67 %
Yrittämisellä voi rikastua	33 %	14 %	11 %
Voin elättää itseni omalla yritystoiminnalla tulevaisuudessa	33 %	25 %	40 %
Kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta	32 %	56 %	55 %
Elämässä menestyminen edellyttää yrittäjämäistä asennetta	26 %	44 %	32 %
Opiskelussa tarvitaan yrittäjäasennetta	22 %	44 %	22 %
En osaa sanoa	6 %	0 %	1 %

Opiskelijat kokevat, että yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää, koska Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä (52 %) ja koska yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja (52 %). Tärkeänä opiskelijat pitävät myös sitä, että yrittäjänä toimiminen on yksi tärkeä uravaihtoehto (42 %). Vähemmän tärkeinä perusteluina pidetään opiskelussa tarvittavaa yrittäjäasennetta (22 %) ja elämässä menestymisen edellyttämää yrittäjämäistä asennetta (26 %). (Kuvio 25 ja taulukko 22.)

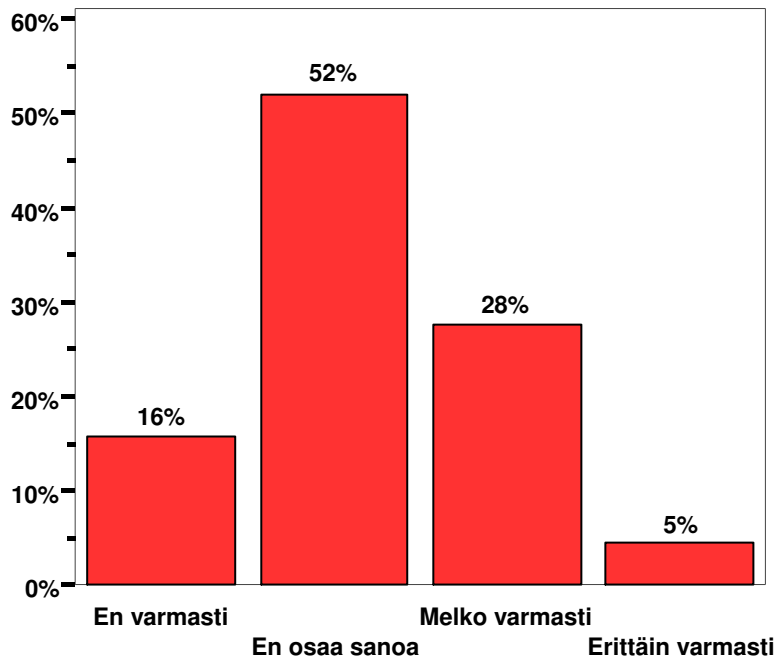
Vastanneille opettajille yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää, koska Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä (64 %) ja koska yrittäjänä toimiminen on tärkeä uravaihtoehto (60 %). Opettajat arvioivat myös, että yrittäjyyden opiskelu on tärkeää, koska kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta (56 %) ja koska yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja (54 %). Opettajien mielestä vähemmän tärkeitä perusteluja yrittäjyyden opiskelulle on se, että yrittäjänä voi rikastua (14 %) ja se, että yrittäjä voi elättää itsensä omalla yritystoiminnallaan tulevaisuudessa (25 %). (Kuvio 26 ja taulukko 22.)

Vanhemmista yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää, sillä 67 % vastanneista vanhemmista arvioi yrittäjänä toimimisen olevan yksi tärkeä uravaihtoehto ja 66 % arvioi, että yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja. Vanhemmat arvioivat myös, että yrittäjyyden opiskelu on tärkeää, koska kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta (55 %) ja koska Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä (49 %) ja koska yritystoiminnalla voi tulevaisuudessa elättää itsensä (40 %). Vanhempien mielestä vähemmän tärkeitä perusteluja yrittäjyyden opiskelulle on se, että yrittämisellä voi rikastua (11 %) ja se, että opiskelussa tarvitaan yrittäjäasennetta (22 %). (Kuvio 27 ja taulukko 22.)

Opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien vastaukset ovat suurelta osin samanlaiset. Opettajille (56 %) ja vanhemmille (55 %) se, että kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta on selvästi tärkeämpi yrittäjyyden opiskelun tärkeyden perustelu kuin opiskelijoille (32 %). Opettajille (44 %) se, että opiskelussa tarvitaan yrittäjäasennetta on selvästi tärkeämpi yrittäjyyden opiskelun tärkeyden perustelu kuin opiskelijoille (22 %) ja vanhemmille (22 %). Opiskelijoille (33 %) se, että yrittämisellä voi rikastua on selvästi tärkeämpi yrittäjyyden opiskelun tärkeyden perustelu kuin opettajille (14 %) ja vanhemmille (11 %).

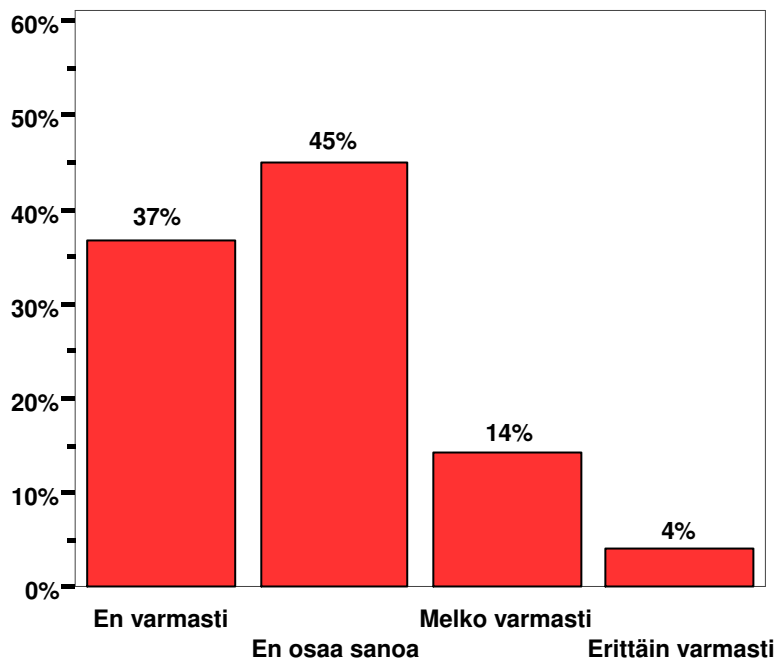
11 YRITTÄJÄKSI RYHTYMISEN TODENNÄKÖISYYS

11.1 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys

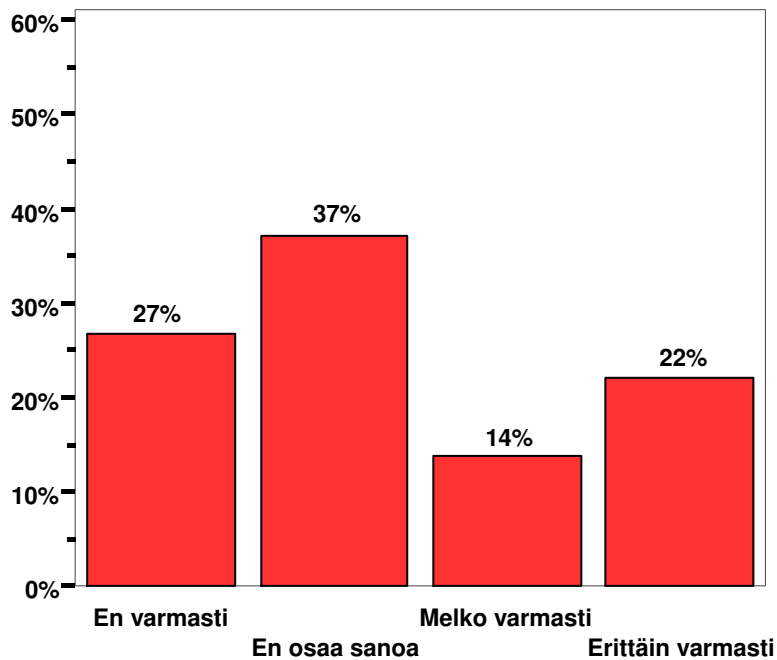
Kuvio 28 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys prosenttijakaumana.

11.2 Opettajien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys

Kuvio 29 Opettajien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys prosenttijakaumana.

11.3 Vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys

Kuvio 30 Vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys prosenttijakaumana.

11.4 Vastaajien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys

Taulukko 23 Vastaajien yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Todennäköisyys yrittäjäksi ryhtymiseen	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
En varmasti	16 %	37 %	27 %
En osaa sanoa	52 %	45 %	37 %
Melko varmasti	28 %	14 %	14 %
Erittäin varmasti	5 %	4 %	22 %

Vastaajilta kysyttiin, kuinka todennäköisesti voit ajatella ryhtyväsi yrittäjäksi (perustat oman yrityksen, jatkat vanhempiesi tai sukulaistesi yritystä tai toimit yrittäjämäisesti freelancerina tai ammatinharjoittajana).

Vastaukset vaihtelivat vastaajaryhmittäin (opiskelija, opettaja, vanhemmat) ja opiskelijoiden sukupuolen, oppilaitoksen, vuosiluokan ja oppilaitoksen sijainnin mukaan.

Yli puolet (52 %) vastanneista opiskelijoista ei osannut arvioida todennäköisyyttä yrittäjäksi ryhtymiselleen. Sen sijaan 5 % opiskelijoista vastasi ryhtyvänsä yrittäjäksi erittäin varmasti ja 28 % melko varmasti. 16 % opiskelijoista ei aio ryhtyä yrittäjäksi. (Kuvio 28 ja taulukko 23.)

Opettajista 45 % ei osannut arvioida todennäköisyyttä yrittäjäksi ryhtymiselleen. Sen sijaan 4 % opettajista aikoo ryhtyä yrittäjäksi erittäin varmasti ja 14 % melko varmasti. 37 % opettajista ei varmasti aio ryhtyä yrittäjäksi. (Kuvio 29 ja taulukko 23.)

Vanhemmista suurin osa (37 %) ei osannut arvioida todennäköisyyttä yrittäjäksi ryhtymiselleen. 14 % vanhemmista aikoo melko varmasti ja 22 % erittäin varmasti ryhtyä yrittäjäksi tai jo toimii yrittäjänä. 27 % vanhemmista ei varmasti ryhdy yrittäjäksi. (Kuvio 30 ja taulukko 23.)

Taulukko 24 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys sukupuolen mukaan prosenttijakaumana.

Sukupuolen mukaan

Todennäköisyys yrittäjäksi ryhtymiseen	Mies	Nainen
En varmasti	17 %	15 %
En osaa sanoa	47 %	56 %
Melko varmasti	32 %	24 %
Erittäin varmasti	4 %	5 %

Taulukko 25 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys oppilaitoksen mukaan prosenttijakaumana.

Oppilaitoksen mukaan

Todennäköisyys yrittäjäksi ryhtymiseen	Lukio	Kauppa ja hallinto	Muu ammattiopisto
En varmasti	16 %	16 %	9 %
En osaa sanoa	55 %	54 %	18 %
Melko varmasti	26 %	24 %	55 %
Erittäin varmasti	3 %	6 %	18 %

Taulukko 26 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys vuosiluokan mukaan prosenttijakaumana.

Vuosiluokan mukaan

Todennäköisyys yrittäjäksi ryhtymiseen	Ensimmäinen	Toinen	Kolmas	Neljäs
En varmasti	15 %	11 %	18 %	17 %
En osaa sanoa	49 %	63 %	55 %	33 %
Melko varmasti	29 %	22 %	25 %	33 %
Erittäin varmasti	7 %	4 %	2 %	17 %

Taulukko 27 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyys oppilaitoksen sijainnin mukaan prosenttijakaumana.

Oppilaitoksen sijainnin mukaan

Todennäköisyys yrittäjäksi ryhtymiseen	Toijala	Urjala	Valkeakoski	Viiala
En varmasti	27 %	12 %	13 %	14 %
En osaa sanoa	52 %	58 %	51 %	54 %
Melko varmasti	18 %	27 %	30 %	30 %
Erittäin varmasti	3 %	3 %	6 %	2 %

Kotipaikkakunnan mukaan

Todennäköisyys yrittäjäksi ryhtymiseen	Kylmäkoski	Toijala	Urkala	Valkeakoski	Viiala	Muu
En varmasti	15 %	25 %	13 %	14 %	15 %	11 %
En osaa sanoa	48 %	55 %	60 %	51 %	54 %	47 %
Melko varmasti	37 %	17 %	22 %	30 %	29 %	33 %
Erittäin varmasti	0 %	3 %	5 %	5 %	2 %	9 %

Miespuolisista opiskelijoista hieman suurempi osuus (36 % vs. 29 %) kuin naisopiskelijoista aikoo ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti. Naisopiskelijoissa on miehiä enemmän (56 % vs. 47 %) niitä, jotka eivät osaa vielä sanoa todennäköisyyttä yrittäjäksi ryhtymiselleen. (Taulukko 24.)

Oppilaitoksen mukaan muussa ammattiopistossa on eniten (73 %) opiskelijoita, jotka aikovat ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti. Samoin muussa ammattiopistossa on vähiten (9 %) opiskelijoita, jotka eivät varmasti ryhdy yrittäjäksi. Lukiolaisten ja ammattiopiston kaupan ja hallinnon alan opiskelijoiden vastaukset ovat lähes yhtenevät. (Taulukko 25.)

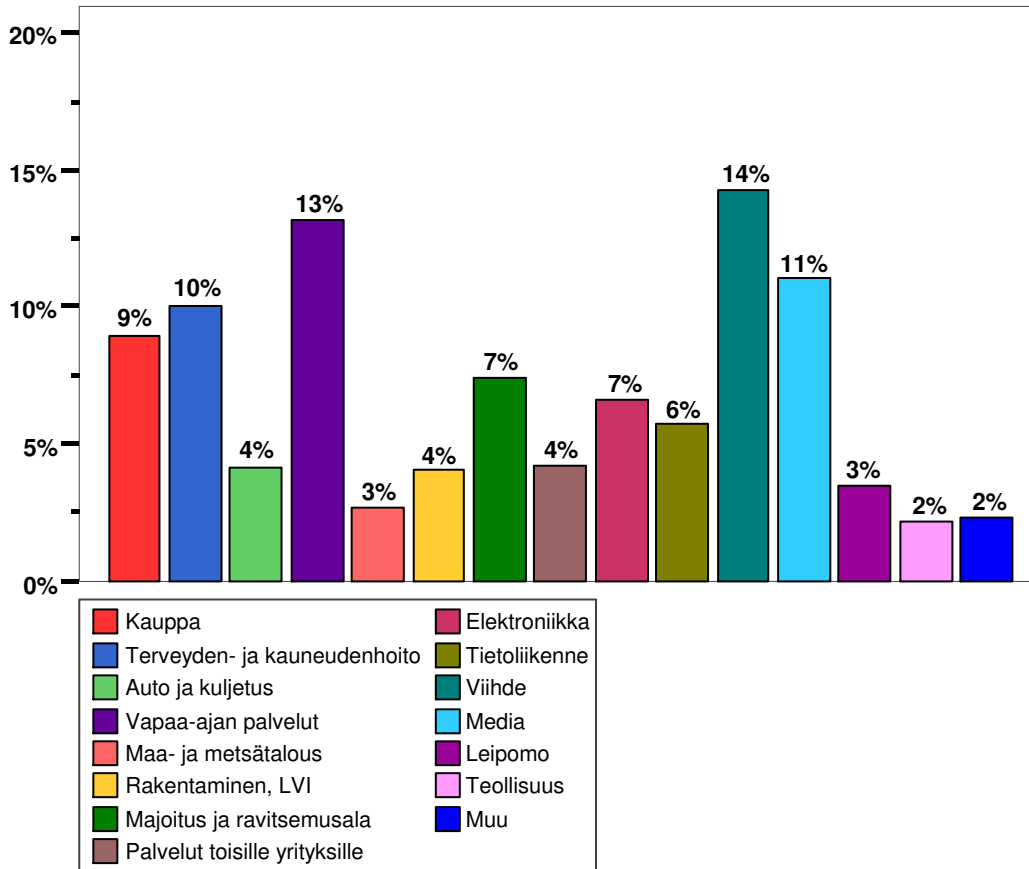
Ensimmäisellä vuosiluokalla 36 % opiskelijoista aikoo ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti. Kolmannella vuosiluokalla 27 % ja neljännellä peräti 50 % opiskelijoista aikoo ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti. (Taulukko 26.)

Valkeakoskella ja Viialassa opiskelee eniten opiskelijoita, jotka aikovat ryhtyä yrittäjäksi (36 % ja 32 %) melko tai erittäin varmasti. Toijalassa opiskelee eniten (27 %) niitä opiskelijoita, jotka eivät varmasti ryhdy yrittäjäksi. (Taulukko 27.)

Kotipaikkakunnan mukaan Kylmäkoskella (37 %) ja Valkeakoskella (35 %) asuu eniten opiskelijoita, jotka aikovat ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti. Sen sijaan Toijalassa asuu eniten (25 %) opiskelijoita, jotka eivät aio ryhtyä yrittäjäksi. (Taulukko 28.)

12 TODENNÄKÖISIN ALA YRITTÄJÄNÄ TAI AMMATINHARJOITAJANA

12.1 Opiskelijoiden todennäköisin ala yrittäjänä tai ammatinharjoittajana

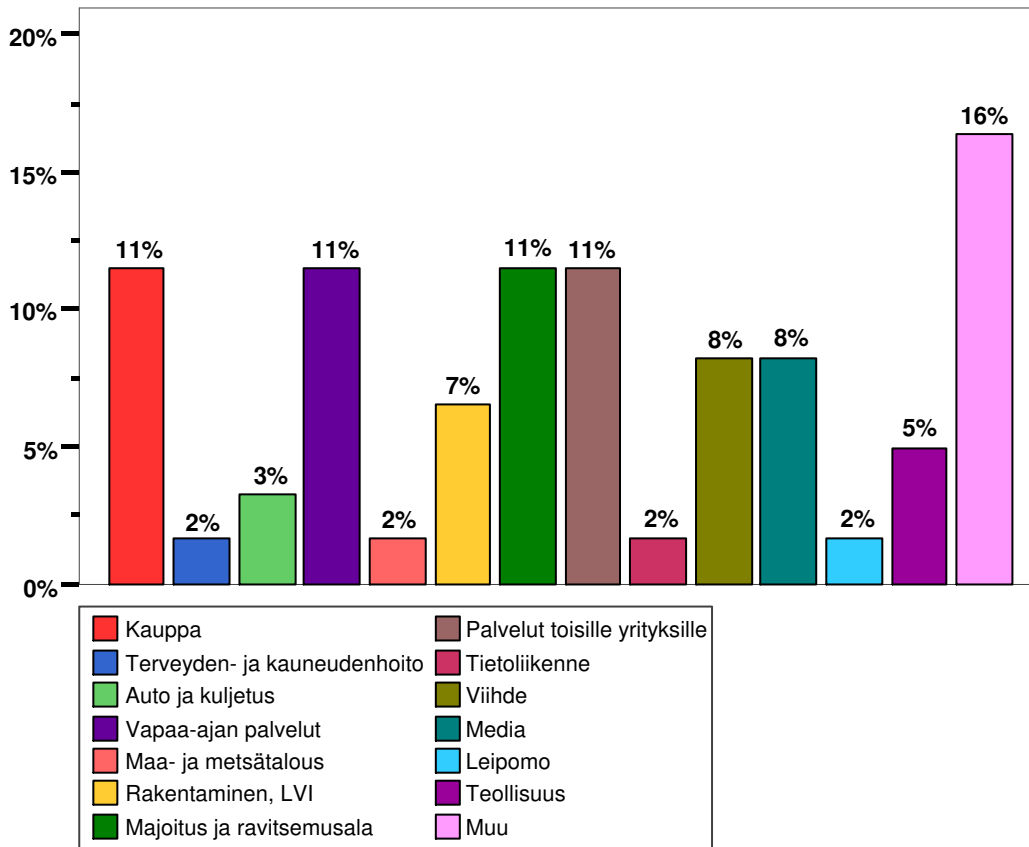

Kuvio 31 Todennäköisin ala, jolla opiskelijat voisivat ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, minkä alan yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi he voisivat kuvitella ryhtyvänsä. Vastausvaihtoehtoja annettiin 14 ja lisäksi oli mahdollisuus valita muu ala.

Prosenttijakauma ilmaisee, millä tavalla vastaukset ovat jakaantuneet annettujen vaihtoehtojen kesken siten, että prosenttilukujen summa on 100 %. Koska vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti, ovat eri vaihtoehtojen saamat prosenttiluvut vastausten lukumäärästä laskettuna prosenttijakauman arvoja suurempia. (Kuviot 31 - 33 ja taulukko 29.)

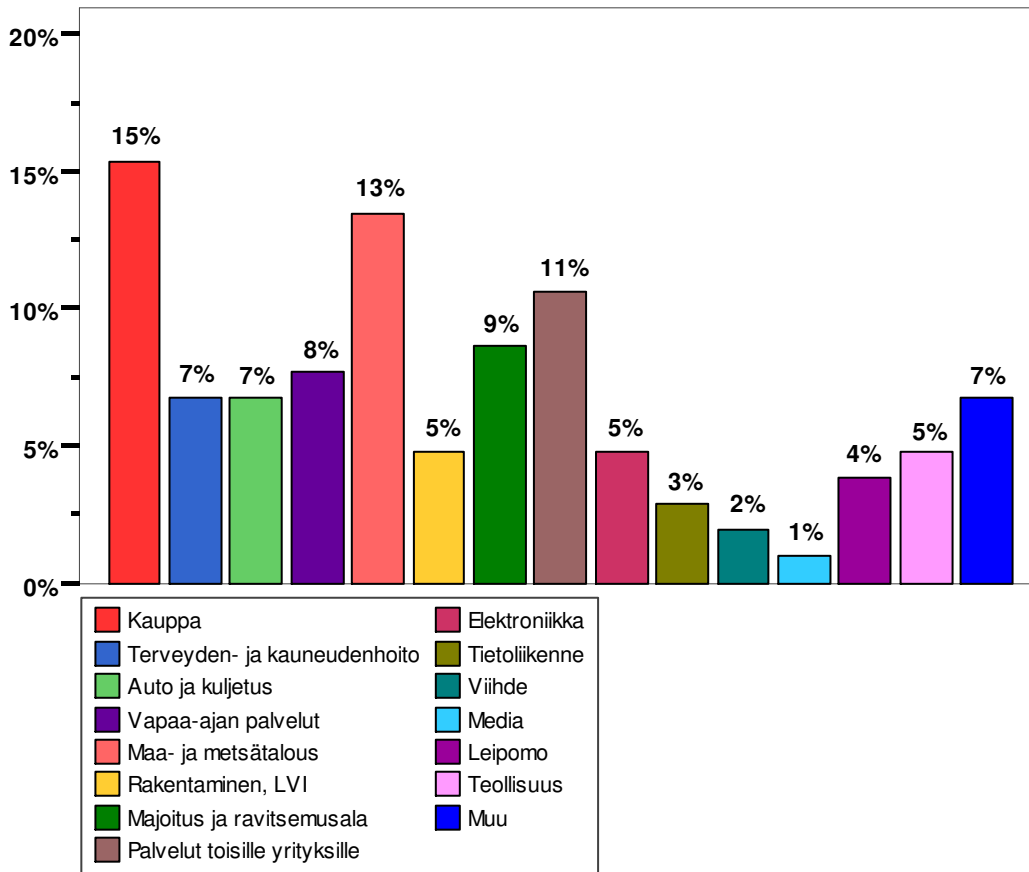
12.2 Opettajien todennäköisin ala yrittäjänä tai ammatinharjoittajana

Kuvio 32 Todennäköisin ala, jolla opettajat voisivat ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, minkä alan yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi he voisivat kuvitella ryhtyvänsä. Vastausvaihtoehtoja annettiin 14 ja lisäksi oli mahdollisuus valita muu ala.

12.3 Vanhempien todennäköisin ala yrittäjänä tai ammatinharjoittajana

Kuvio 33 Todennäköisin ala, jolla vanhemmat voisivat ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi prosenttijakaumana.

12.4 Vastaajien todennäköisin ala yrittäjänä tai ammatinharjoittajana

Taulukko 29 Todennäköisin ala, jolla vastaajat voisivat ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Minkä alan yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi voisit kuvitella ryhtyväsi tai toimit jo yrittäjänä	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Viihde	14 %	8 %	2 %
Vapaa-ajan palvelut	13 %	11 %	8 %
Media	11 %	8 %	1 %
Terveys- ja kauneudenhoito	10 %	2 %	7 %
Kauppa	9 %	11 %	15 %
Majoitus ja ravitsemusala	7 %	11 %	9 %
Elektroniikka	7 %	0 %	5 %
Tietoliikenne	6 %	2 %	3 %
Palvelut toisille yrityksille	4 %	11 %	11 %
Auto ja kuljetus	4 %	3 %	7 %
Rakentaminen, LVI	4 %	7 %	5 %
Leipomo	3 %	2 %	4 %
Maa- ja metsätalous	3 %	2 %	13 %
Muu	2 %	16 %	7 %
Teollisuus	2 %	5 %	5 %

Taulukko 30 Todennäköisin ala, jolla vastaajat voisivat ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi vastaajaryhmittäin kumulatiivisena prosenttijakaumana.

Minkä alan yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi voisit kuvitella ryhtyväsi tai toimit jo yrittäjänä	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Viihde	34 %	17 %	3 %
Vapaa-ajan palvelut	32 %	23 %	12 %
Media	26 %	17 %	2 %
Terveysten- ja kauneudenhoito	24 %	3 %	11 %
Kauppa	21 %	23 %	25 %
Majoitus ja ravitsemusala	18 %	23 %	14 %
Elektroniikka	16 %	0 %	8 %
Tietoliikenne	14 %	3 %	5 %
Palvelut toisille yrityksille	10 %	23 %	17 %
Auto ja kuljetus	10 %	7 %	11 %
Rakentaminen, LVI	10 %	13 %	8 %
Leipomo	8 %	3 %	6 %
Maa- ja metsätalous	6 %	3 %	22 %
Muu	5 %	33 %	11 %
Teollisuus	5 %	10 %	8 %

Opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien vastaukset siitä, mikä on todennäköisin ala, jolla vastaajat voisivat ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi eroavat selvästi toisistaan.

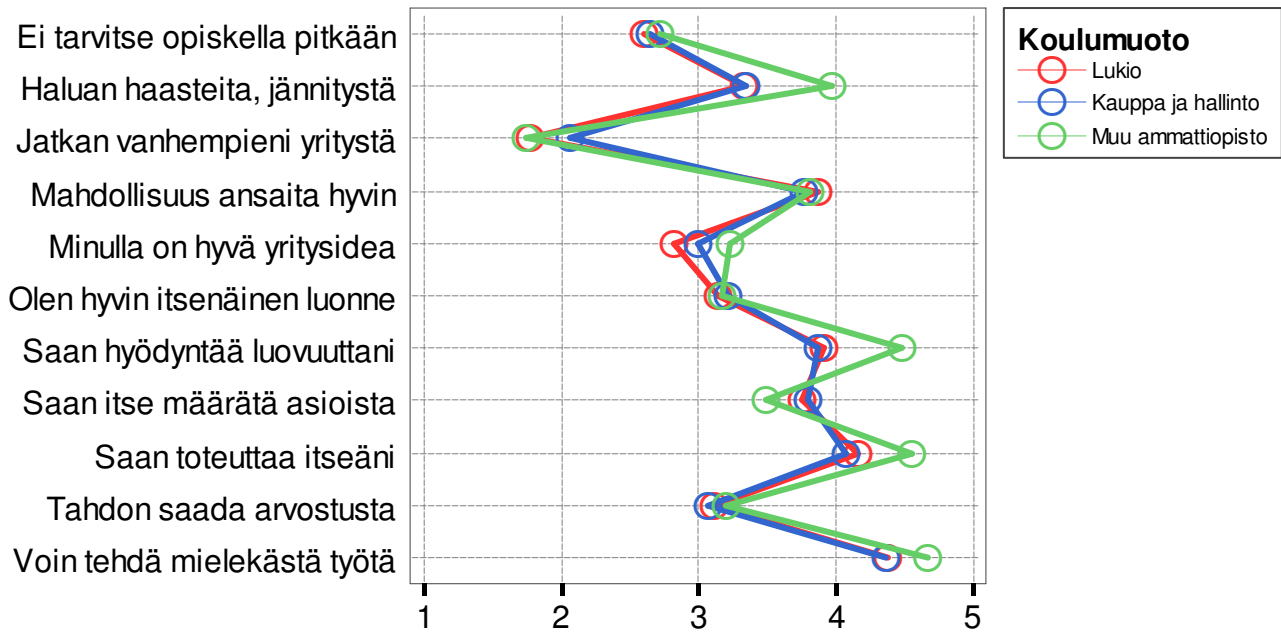
Vastanneista opiskelijoista suurin osa aikoo ryhtyä yrittäjäksi seuraavilla aloilla: viihde (34 %), vapaa-ajan palvelut (32 %) ja media (26 %). Vähiten kiinnostusta opiskelijoissa herättivät teollisuus (5 %), muut kuin esitetyt alavaihtoehdot (5 %), maa- ja metsätalous (6 %) ja leipomo (8 %). (Kuvio 31 ja taulukko 30.)

Opettajista 33 % vastasi, että jokin muu kuin esitetyt alat kiinnostaisivat yrittäjänä. Myös kauppa (23 %), vapaa-ajan palvelut (23 %), majoitus- ja ravitsemusala (23 %) ja palvelut toisille yrityksille (23 %) kiinnostavat opettajia. Vähiten opettajia kiinnostavat elektroniikka (0 %), terveyden- ja kauneudenhoito (3 %), tietoliikenne (3 %), maa- ja metsätalous (3 %) ja leipomo (3 %). (Kuvio 32 ja taulukko 30.)

Vastanneista vanhemmista suurinta osaa kiinnostaa kauppa (25 %) ja maa- ja metsätalous (22 %). Vähiten vanhempia kiinnostaa media (2 %). (Kuvio 33 ja taulukko 30.)

13 YRITTÄJÄKSI TAI AMMATINHARJOITAJAKSI RYHTYMISEN PERUSTELUT

13.1 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen perustelut

Kuvio 34 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen perustelut. Eri perustelujen merkitys keskiarvoina. (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

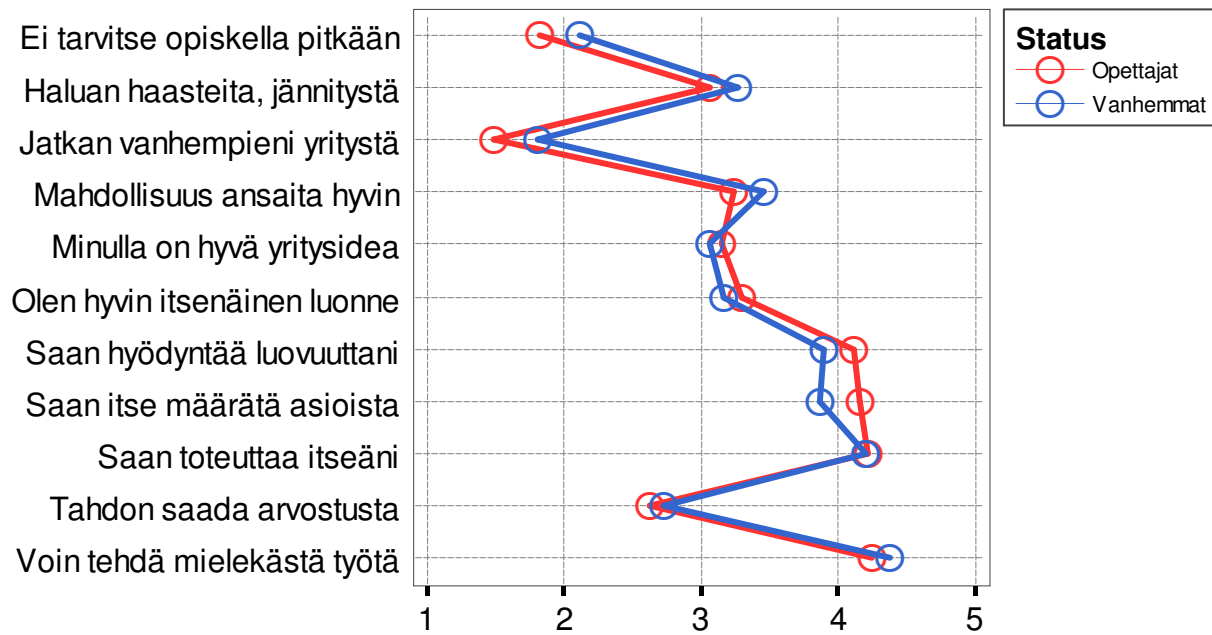
Taulukko 31 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen perustelut. Eri perustelujen merkitys keskiarvoina. (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

Opiskelijat	Keskiarvo
Voin tehdä mielekästä työtä	4,40
Saan toteuttaa itseäni	4,15
Saan hyödyntää luovuuttani	3,93
Mahdollisuus ansaita hyvin	3,86
Saan itse määrätä asioista	3,73
Haluan haasteita, jännitystä	3,38
Olen hyvin itsenäinen luonne	3,15
Tahdon saada arvostusta	3,11
Minulla on hyvä yritysidea	2,89
Ei tarvitse opiskella pitkään	2,61
Jatkan vanhempieni yritystä	1,82

Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen perusteluita selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Minkä vuoksi voisit ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi tai toimit jo yrittäjänä?” Vastaajat arvioivat esitettyjä perusteluvaihtoehtoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys). Lisäksi oli mahdollisuus arvioida vaihtoehtoa muu.

Keskiarvojen perusteella opiskelijoiden tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen perustelut ovat, että voin tehdä mielekästä työtä (4,40), saan toteuttaa itseäni (4,15), saan hyödyntää luovuuttani (3,93) ja mahdollisuus ansaita hyvin (3,86). Vähiten tärkeitä perusteluita ovat vanhempien yrityksen jatkaminen (1,82) ja se, ettei tarvitse opiskella pitkään (2,61). (Taulukko 31.)

13.2 Opettajien ja vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen perustelut

Kuvio 35 Opettajien ja vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen perustelut. Eri perustelujen merkitys keskiarvoina. (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

Taulukko 32 Opettajien yrittäjäksi ryhtymisen perustelut. Eri perustelujen merkitys keskiarvoina. (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

Opettajat	Keskiarvo
Voin tehdä mielekästä työtä	4,24
Saan toteuttaa itseäni	4,21
Saan itse määrätä asioista	4,15
Saan hyödyntää luovuuttani	4,12
Olen hyvin itsenäinen luonne	3,29
Mahdollisuus ansaita hyvin	3,24
Minulla on hyvä yritysidea	3,15
Haluan haasteita, jännitystä	3,06
Tahdon saada arvostusta	2,62
Ei tarvitse opiskella pitkään	1,82
Jatkan vanhempieni yritystä	1,48

Opettajien yrittäjäksi ryhtymisen perusteluita selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Minkä vuoksi voisit ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi tai toimit jo yrittäjänä?” Vastaajat arvioivat esitettyjä perusteluvaihtoehtoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys). Lisäksi oli mahdollisuus arvioida vaihtoehtoa muu.

Keskiarvojen perusteella opettajien tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen perustelut ovat, että voin tehdä mielekästä työtä (4,24), saan toteuttaa itseäni (4,21), saan itse määrätä asioista (4,15) ja saan hyödyntää luovuuttani (4,12). Vähiten tärkeitä perusteluita ovat vanhempieni yrityksen jatkaminen (1,48) ja ei tarvitse opiskella pitkään (1,82). (Taulukko 32.)

Taulukko 33 Vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen perustelut. Eri perustelujen merkitys keskiarvoina. (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

Vanhemmat	Keskiarvo
Voin tehdä mielekästä työtä	4,37
Saan toteuttaa itseäni	4,20
Saan hyödyntää luovuuttani	3,89
Saan itse määrätä asioista	3,87
Mahdollisuus ansaita hyvin	3,45
Haluan haasteita, jännitystä	3,26
Olen hyvin itsenäinen luonne	3,17
Minulla on hyvä yritysidea	3,06
Tahdon saada arvostusta	2,72
Ei tarvitse opiskella pitkään	2,11
Jatkan vanhempieni yritystä	1,81

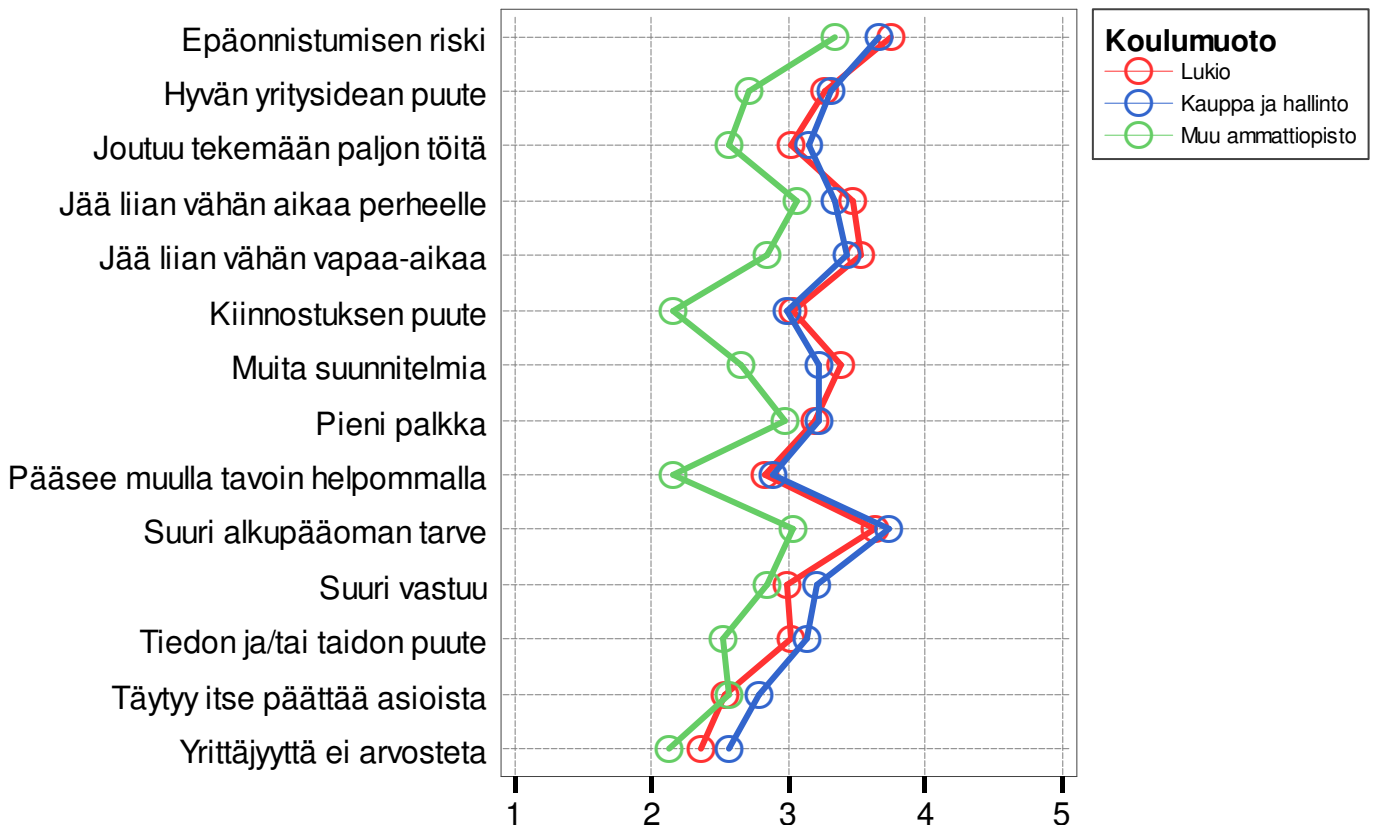
Vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen perusteluja selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Minkä vuoksi voisit ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi tai toimit jo yrittäjänä?” Vastaajat arvioivat esitettyjä perusteluvaihtoehtoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys). Lisäksi oli mahdollisuus arvioida vaihtoehtoa muu.

Keskiarvojen perusteella vanhempien tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen perustelut ovat, että voin tehdä mielekästä työtä (4,37), saan toteuttaa itseäni (4,20), saan hyödyntää luovuuttani (3,89) ja saan itse määrätä asioista (3,87). Vähiten tärkeitä perusteluja ovat vanhempien yrityksen jatkaminen (1,81) ja ei tarvitse opiskella pitkään (2,11). (Taulukko 33.)

Opiskelijoiden, heidän vanhempiansa ja opettajien yrittäjäksi ryhtymisen perustelut ovat hyvin samanlaiset. Kaikille vastaajaryhmille kaksi tärkeintä (Voin tehdä mielekästä työtä ja saan toteuttaa itseäni) ja kaksi vähiten tärkeää (Jatkan vanhempieni yritystä ja ettei tarvitse opiskella pitkään) perustelua ovat samat.

14 YRITTÄJÄKSI RYHTYMISEN EPÄRÖIMISEN PERUSTELUT

14.1 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut

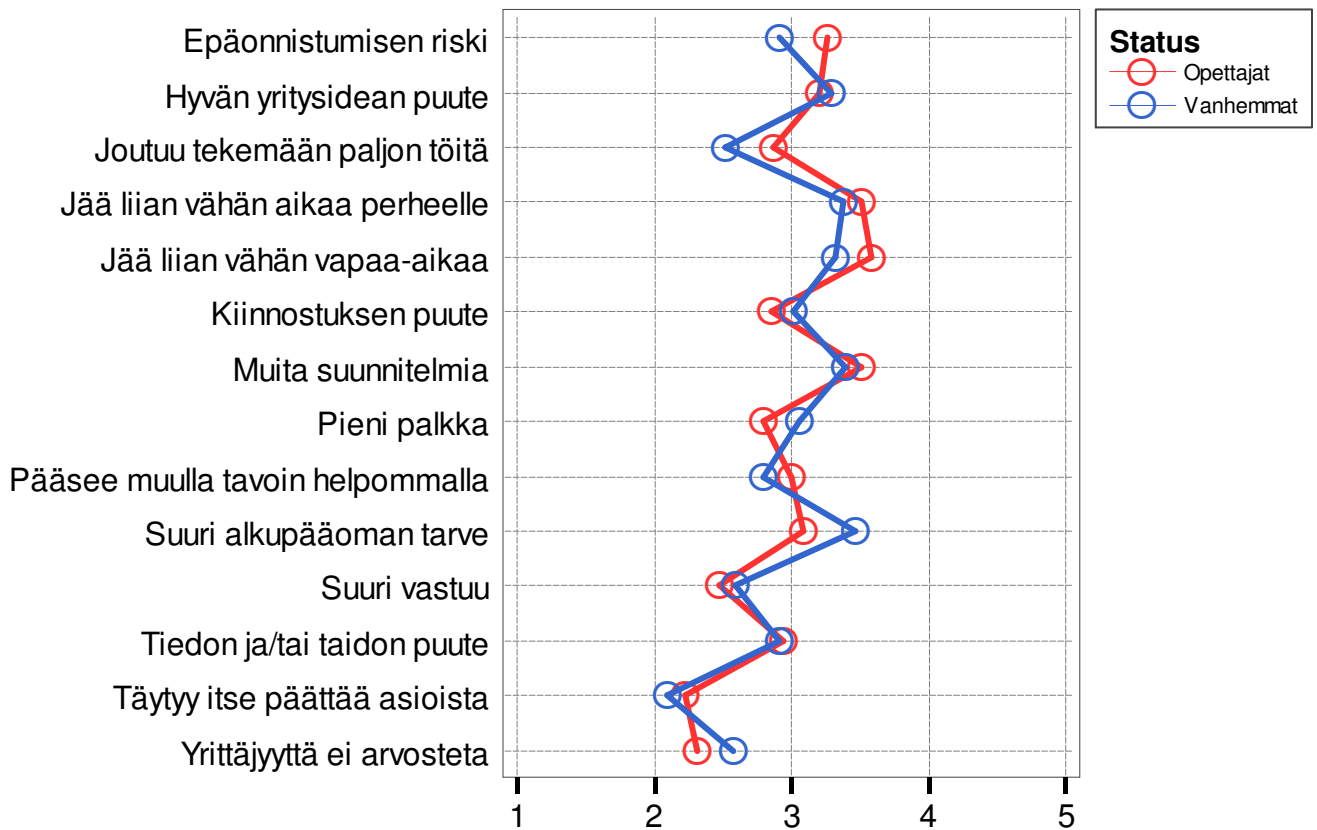
Kuvio 36 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut keskiarvoina. Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perusteluita selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Minkä vuoksi et aio tai epärit ryhtyä yrittäjäksi?” Vastajat arvioivat annettuja 14 vaihtoehtoa asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys). Lisäksi oli mahdollisuus arvioida vaihtoehtoa muu.

Taulukko 34 Opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut keskiarvoina. (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

Opiskelijat	Keskiarvo
Epäonnistumisen riski	3,72
Suuri alkupääoman tarve	3,61
Jää liian vähän vapaa-aikaa	3,47
Jää liian vähän aikaa perheelle	3,43
Muita suunnitelmia	3,30
Hyvän yritysideoan puute	3,23
Pieni palkka	3,18
Tiedon ja/tai taidon puute	3,01
Joutuu tekemään paljon töitä	3,00
Suuri vastuu	3,00
Kiinnostuksen puute	2,96
Pääsee muulla tavoin helpommalla	2,78
Täytyy itse päättää asioista	2,57
Yrittäjyyttä ei arvosteta	2,36

Keskiarvojen perusteella opiskelijoiden tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut ovat epäonnistumisen riski (3,72), suuri alkupääoman tarve (3,61), jää liian vähän vapaa-aikaa (3,47) ja jää liian vähän aikaa perheelle (3,43). Vähiten merkityksellisiä epäröinnin perusteluita ovat se, että yrittäjyyttä ei arvosteta (2,36) ja täytyy itse päättää asioista (2,57). (Taulukko 34.)

14.2 Opettajien ja vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut

Kuvio 37 Opettajien ja vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut keskiarvoina. (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

Taulukko 35 Opettajien yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut keskiarvoina. (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

Opettajat	Keskiarvo
Jää liian vähän vapaa-aikaa	3,58
Jää liian vähän aikaa perheelle	3,51
Muita suunnitelmia	3,51
Epäonnistumisen riski	3,27
Hyvän yritysideo puute	3,20
Suuri alkupääoman tarve	3,09
Pääsee muulla tavoin helpommalla	3,00
Tiedon ja/tai taidon puute	2,93
Joutuu tekemään paljon töitä	2,87
Kiinnostuksen puute	2,85
Pieni palkka	2,80
Suuri vastuu	2,48
Yrittäjyyttä ei arvosteta	2,32
Täytyy itse päättää asioista	2,22

Opettajien yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perusteluja selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Minkä vuoksi et aio tai epäröit ryhtyä yrittäjäksi?” Vastaajat arvioivat annettuja 14 vaihtoehtoa asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys).

Keskiarvojen perusteella opettajien tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut olivat seuraavat: jää liian vähän vapaa-aikaa (3,58), jää liian vähän aikaa perheelle (3,51), muita suunnitelmia (3,51) ja epäonnistumisen riski (3,27). Vähiten merkityksellisiä epäröinnin perusteluja olivat se, että täytyy itse päättää asioista (2,22) ja yrittäjyyttä ei arvosteta (2,32). (Taulukko 35.)

Taulukko 36 Vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut keskiarvoina.
(1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys)

Vanhemmat	Keskiarvo
Suuri alkupääoman tarve	3,47
Muita suunnitelmia	3,38
Jää liian vähän aikaa perheelle	3,38
Jää liian vähän vapaa-aikaa	3,31
Hyvän yritysideoan puute	3,28
Pieni palkka	3,06
Kiinnostuksen puute	3,02
Epäonnistumisen riski	2,91
Tiedon ja/tai taidon puute	2,91
Pääsee muulla tavoin helpommalla	2,79
Suuri vastuu	2,58
Yrittäjyyttä ei arvosteta	2,58
Joutuu tekemään paljon töitä	2,51
Täytyy itse päättää asioista	2,09

Vanhempien yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perusteluja selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Minkä vuoksi et aio tai epäröit ryhtyä yrittäjäksi?” Vastaajat arvioivat annettuja 14 vaihtoehtoa asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä ... 5 = erittäin suuri merkitys). Lisäksi oli mahdollisuus arvioida vaihtoehtoa muu.

Keskiarvojen perusteella vanhempien tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut olivat seuraavat: suuri alkupääoman tarve (3,47), muita suunnitelmia (3,38), jää liian vähän aikaa perheelle (3,38) ja jää liian vähän vapaa-aikaa (3,31). Vähiten merkityksellisiä epäröinnin perusteluja olivat se, että täytyy itse päättää asioista (2,09) ja joutuu tekemään paljon töitä (2,51). (Taulukko 36.)

Opiskelijoiden, heidän vanhempiansa ja opettajien yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut eroavat toisistaan. Opiskelijoiden keskeisimmät epäröimisen perustelut ovat epäonnistumisen riski ja suuri alkupääoman tarve. Opettajien keskeisimmät epäröimisen perustelut ovat se, että jää liian vähän vapaa-aikaa ja aikaa perheelle. Vanhempien keskeisimmät epäröimisen perustelut ovat suuri alkupääoman tarve ja se, että on muita suunnitelmia. Samoin vähiten tärkeät epäröimisen perustelut eroavat eri vastaajaryhmien välillä. Opiskelijoilla vähiten tärkeä epäröimisen perustelu on se, että yrittäjyyttä ei arvosteta, opettajilla ja vanhemmillä sen sijaan se, että täytyy itse päättää asioista. (Taulukot 34 - 36.)

15 MIELIKUVA ERI KOULUTUSASTEIDEN ANTAMISTA YRITTÄJÄVALMIUKSISTA

Taulukko 37 Opiskelijoiden mielikuva eri koulutusasteiden antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina. (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Opiskelijat	
Koulutusaste	Keskiarvo
Ammattikorkeakoulu (amk)	4,24
Muu	3,95
Tiedekorkeakoulu, yliopisto (yo)	3,82
Ammattiopisto (ao)	3,70
Lukio	2,55
Peruskoulu	1,66

Taulukko 38 Opettajien mielikuva eri koulutusasteiden antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina. (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Opettajat	
Koulutusaste	Keskiarvo
Ammattikorkeakoulu (amk)	3,91
Ammattiopisto (ao)	3,61
Tiedekorkeakoulu, yliopisto (yo)	3,30
Muu	2,80
Lukio	2,50
Peruskoulu	1,89

Taulukko 39 Vanhempien mielikuva eri koulutusasteiden antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina. (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Vanhemmat	
Koulutusaste	Keskiarvo
Muu	4,00
Ammattikorkeakoulu (amk)	3,83
Ammattiopisto (ao)	3,61
Tiedekorkeakoulu, yliopisto (yo)	3,49
Lukio	2,52
Peruskoulu	2,01

Vastaajien mielikuvia siitä, kuinka hyvät yrittäjävalmiudet saa eri koulutusasteilla selvitetiin asteikolla 1 - 5, jossa 5 = erittäin hyvät valmiudet. Vaihtoehtoina olivat peruskoulu, lukio, ammattiopisto, ammattikorkeakoulu, tiedekorkeakoulu ja muu.

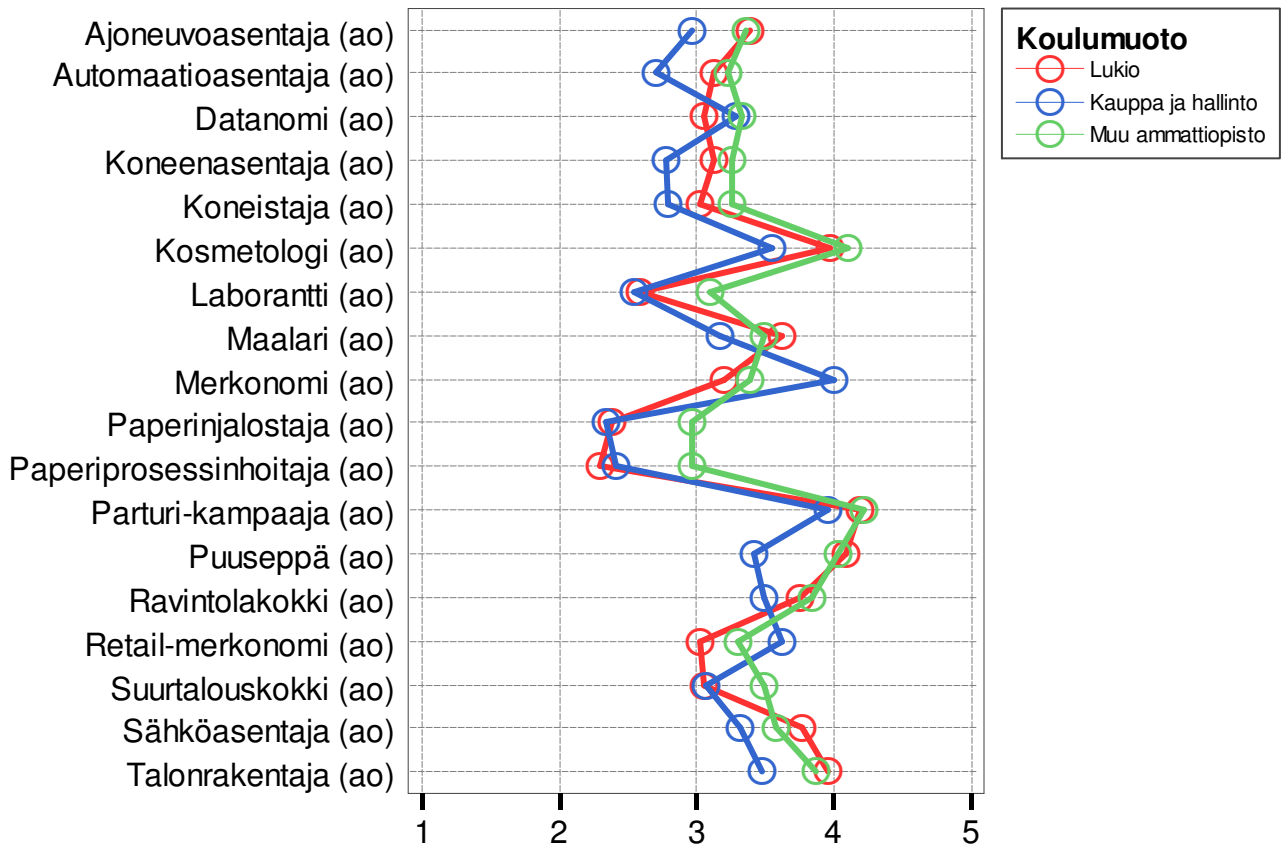
Vastanneiden opiskelijoiden mielestä selvästi parhaimmat yrittäjävalmiudet saa ammattikorkeakoulusta (4,24). Huonoimmat yrittäjävalmiudet saa peruskoulusta (1,66) ja lukiosta (2,55). (Taulukko 37.)

Vastanneiden opettajien mielestä selvästi parhaimmat yrittäjävalmiudet saa ammattikorkeakoulusta (3,91). Huonoimmat yrittäjävalmiudet opettajien mielestä saa peruskoulusta (1,89) ja lukiosta (2,50). (Taulukko 38.)

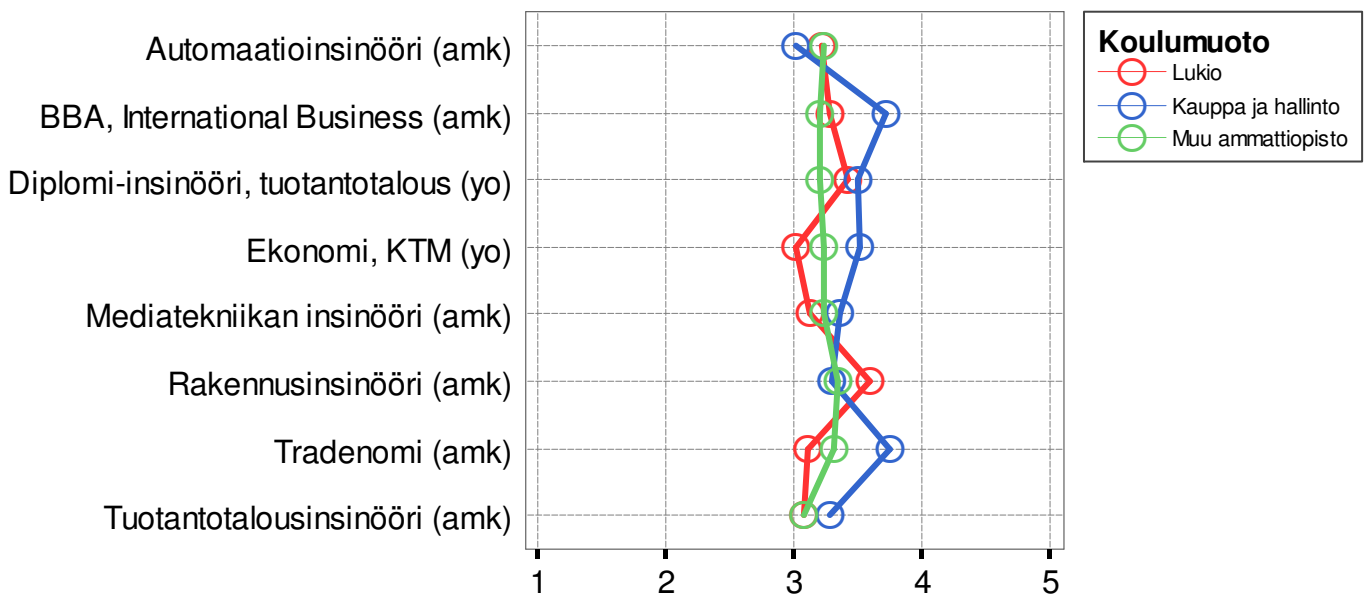
Vastanneiden vanhempien mielestä parhaimmat yrittäjävalmiudet saa muualta kuin mainituilta koulutusasteilta (4,00) ja ammattikorkeakoulusta (3,83). Huonoimmat yrittäjävalmiudet vanhempien mielestä saa peruskoulusta (2,01) ja lukiosta (2,52). (Taulukko 39.)

16 MIELIKUVA ERI TUTKINTOJEN ANTAMISTA YRITTÄJÄVALMIUKSISTA

16.1 Opiskelijoiden mielikuva eri tutkintojen antamista valmiuksista yrittäjäksi

Kuvio 38 Opiskelijoiden mielikuva toisen asteen tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina. (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Kuvio 39 Opiskelijoiden mielikuva korkeakoulututkintojen antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina. (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Taulukko 40 Opiskelijoiden mielikuva eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina.
(1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

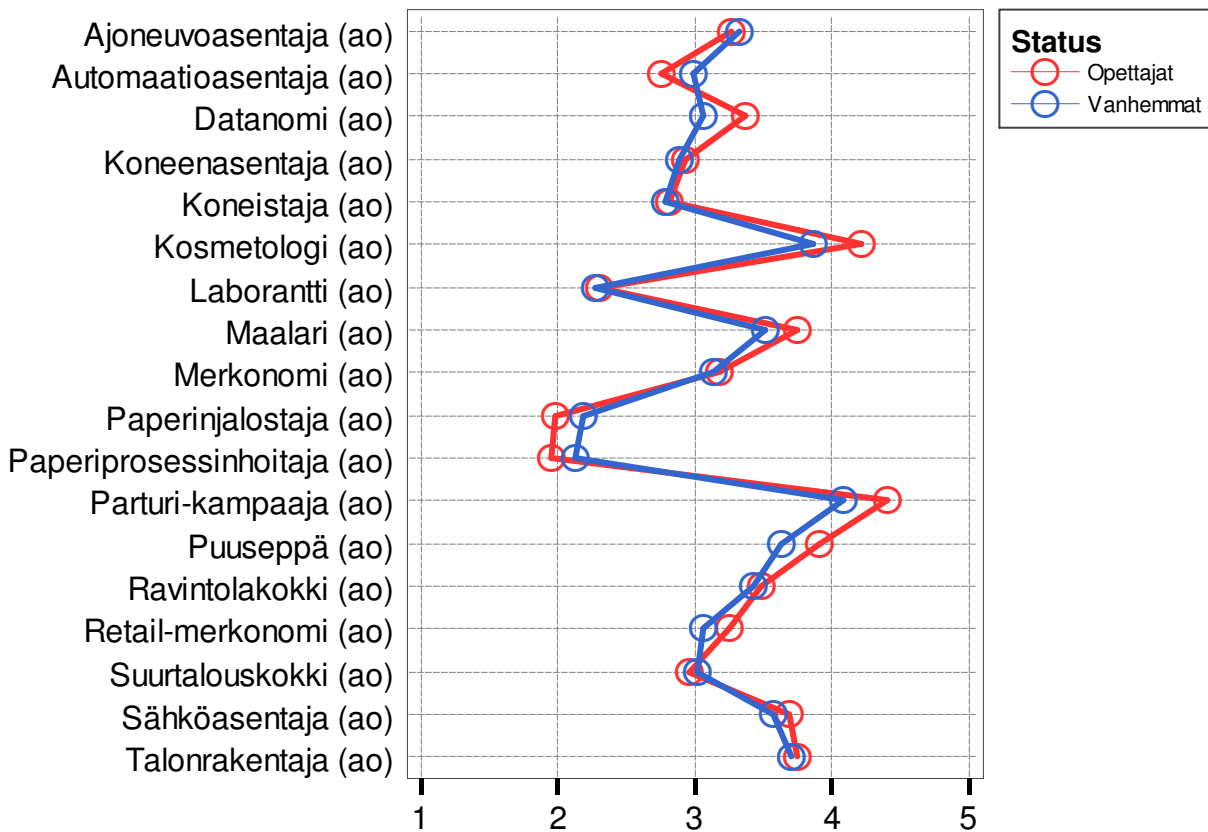
Opiskelijat	Keskiarvo
Parturi-kampaaja (ao)	4,16
Puuseppä (ao)	3,96
Kosmetologi (ao)	3,91
Talonrakentaja (ao)	3,87
Ravintolakokki (ao)	3,70
Sähköasentaja (ao)	3,69
Maalari (ao)	3,54
Rakennusinsinööri (amk)	3,53
Diplomi-insinööri, tuotantotalous (yo)	3,42
BBA, International Business (amk)	3,35
Merkonomi (ao)	3,35
Ajoneuvoasentaja (ao)	3,31
Tradenomi (amk)	3,22
Automaatioinsinööri (amk)	3,21
Mediatekniikan insinööri (amk)	3,17
Retail-merkonomi (ao)	3,13
Ekonomi, KTM (yo)	3,12
Tuotantotalousinsinööri (amk)	3,11
Datanomi (ao)	3,11
Suurtaloukokki (ao)	3,10
Koneenasentaja (ao)	3,08
Automaatioasentaja (ao)	3,08
Koneistaja (ao)	3,01
Laborantti (ao)	2,62
Paperinjalostaja (ao)	2,42
Paperiprosessinhoitaja (ao)	2,36

Opiskelijoiden mielikuvaa eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista selvitetiin seuraavalla kysymyksellä: ”Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi antavat seuraavat tutkinnot?” Arviointi tehtiin asteikolla 1 - 5 (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet).

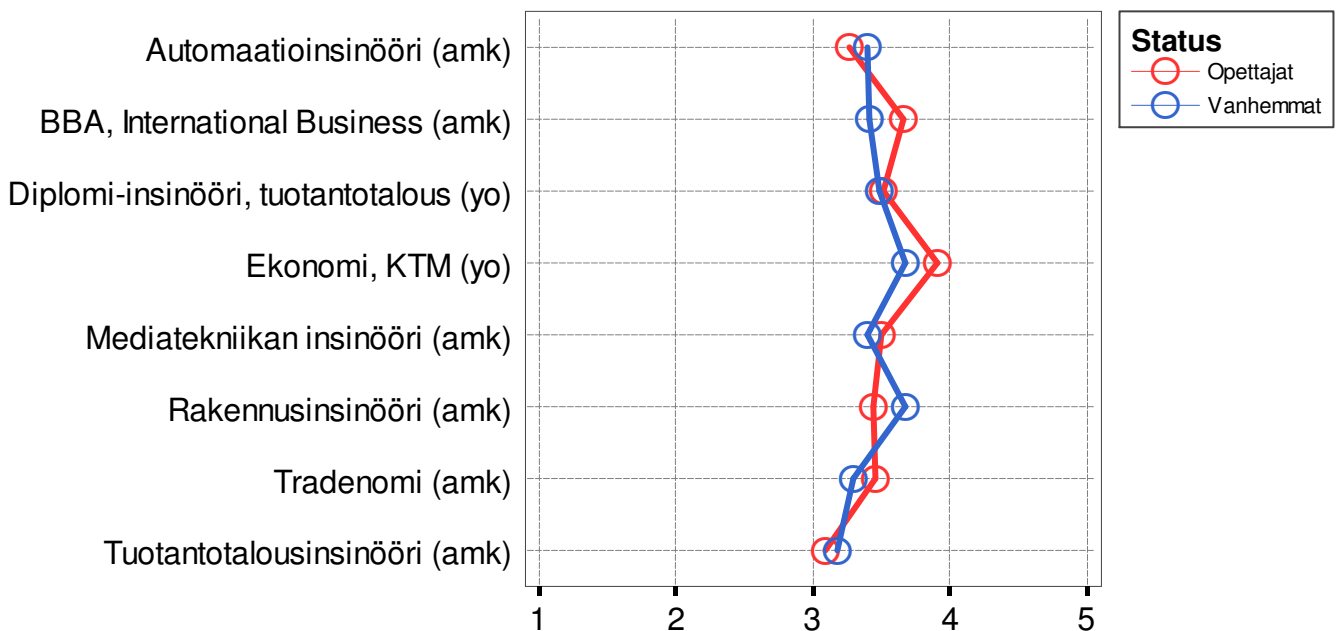
Keskiarvojen perusteella opiskelijoiden mielestä parhaat yrittäjävalmiudet antavat seuraavat ammattiopiston tutkinnot: parturi-kampaaja (4,16), puuseppä (3,96), kosmetologi (3,91), talonrakentaja (3,87), ravintolakokki (3,70), sähköasentaja (3,69) ja maalari (3,54). Muista kuin ammattiopiston tutkinnoista parhaat yrittäjävalmiudet opiskelijoiden mielestä antavat rakennusinsinööri, amk (3,53), diplomi-insinööri, tuotantotalous (3,42) ja ammattikorkeakoulun BBA-tutkinto (3,35). (Taulukko 40.)

Vähiten yrittäjävalmiuksia opiskelijoiden mielestä antavat paperiprosessinhoitaja (2,36), paperinjalostaja (2,42) ja laborantti (2,62) (taulukko 40).

16.2 Opettajien ja vanhempien mielikuva eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista

Kuvio 40 Opettajien ja vanhempien mielikuva toisen asteen tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina. (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Kuvio 41 Opettajien ja vanhempien mielikuva korkeakoulututkintojen antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina. (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Taulukko 41

Opettajien mielikuva eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina.
(1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Opettajat	Keskiarvo
Parturi-kampaaja (ao)	4,40
Kosmetologi (ao)	4,22
Ekonomi, KTM (yo)	3,91
Puuseppä (ao)	3,91
Talonrakentaja (ao)	3,74
Maalari (ao)	3,74
Sähköasentaja (ao)	3,68
BBA, International Business (amk)	3,66
Diplomi-insinööri, tuotantotalous (yo)	3,51
Mediatekniikan insinööri (amk)	3,50
Ravintolakokki (ao)	3,48
Tradenomi (amk)	3,45
Rakennusinsinööri (amk)	3,44
Datanomi (ao)	3,36
Ajoneuvoasentaja (ao)	3,27
Automaatioinsinööri (amk)	3,27
Retail-merkonomi (ao)	3,25
Merkonomi (ao)	3,18
Tuotantotalousinsinööri (amk)	3,09
Suurtaloukokki (ao)	2,96
Koneenasentaja (ao)	2,93
Koneistaja (ao)	2,82
Automaatioasentaja (ao)	2,76
Laborantti (ao)	2,30
Paperinjalostaja (ao)	1,98
Paperiprosessinhoitaja (ao)	1,95

Opettajien mielikuvaa eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista selvitetiin seuraavalla kysymyksellä: "Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi antavat seuraavat tutkinnot?" Arviointi tehtiin asteikolla 1 - 5 (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet).

Keskiarvojen perusteella opettajien mielestä parhaat yrittäjävalmiudet antavat seuraavat tutkinnot: parturi-kampaaja (4,40), kosmetologi (4,22), ekonomi, KTM (3,91), puuseppä (3,91), talonrakentaja (3,74), maalari (3,74) ja sähköasentaja (3,68). Amk-tutkinnoista parhaat yrittäjävalmiudet opettajien mielestä antaa BBA-tutkinto (3,66). (Taulukko 41.)

Vähiten yrittäjävalmiuksia opettajien mielestä antavat paperiprosessinhoitaja (1,95), paperinjalostaja (1,98), laborantti (2,30) ja automaatioasentaja (2,76) (taulukko 41).

Taulukko 42 Vanhempien mielikuva eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista keskiarvoina. (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet)

Vanhemmat	Keskiarvo
Parturi-kampaaja (ao)	4,08
Kosmetologi (ao)	3,87
Talonrakentaja (ao)	3,71
Ekonomi, KTM (yo)	3,68
Rakennusinsinööri (amk)	3,67
Puuseppä (ao)	3,63
Sähköasentaja (ao)	3,57
Maalari (ao)	3,51
Diplomi-insinööri, tuotantotalous (yo)	3,48
Ravintolakokki (ao)	3,43
BBA, International Business (amk)	3,41
Automaatioinsinööri (amk)	3,40
Mediatekniikan insinööri (amk)	3,39
Ajoneuvoasentaja (ao)	3,32
Tradenomi (amk)	3,29
Tuotantotalousinsinööri (amk)	3,18
Merkonomi (ao)	3,13
Retail-merkonomi (ao)	3,06
Datanomi (ao)	3,05
Suurtaloukokki (ao)	3,01
Automaatioasentaja (ao)	2,99
Koneenasentaja (ao)	2,89
Koneistaja (ao)	2,78
Laborantti (ao)	2,28
Paperinjalostaja (ao)	2,18
Paperiprosessinhoitaja (ao)	2,13

Vanhempien mielikuvaa eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi antavat seuraavat tutkinnot?” Arviointi tehtiin asteikolla 1 - 5 (1 = huonot valmiudet ... 5 = erittäin hyvät valmiudet).

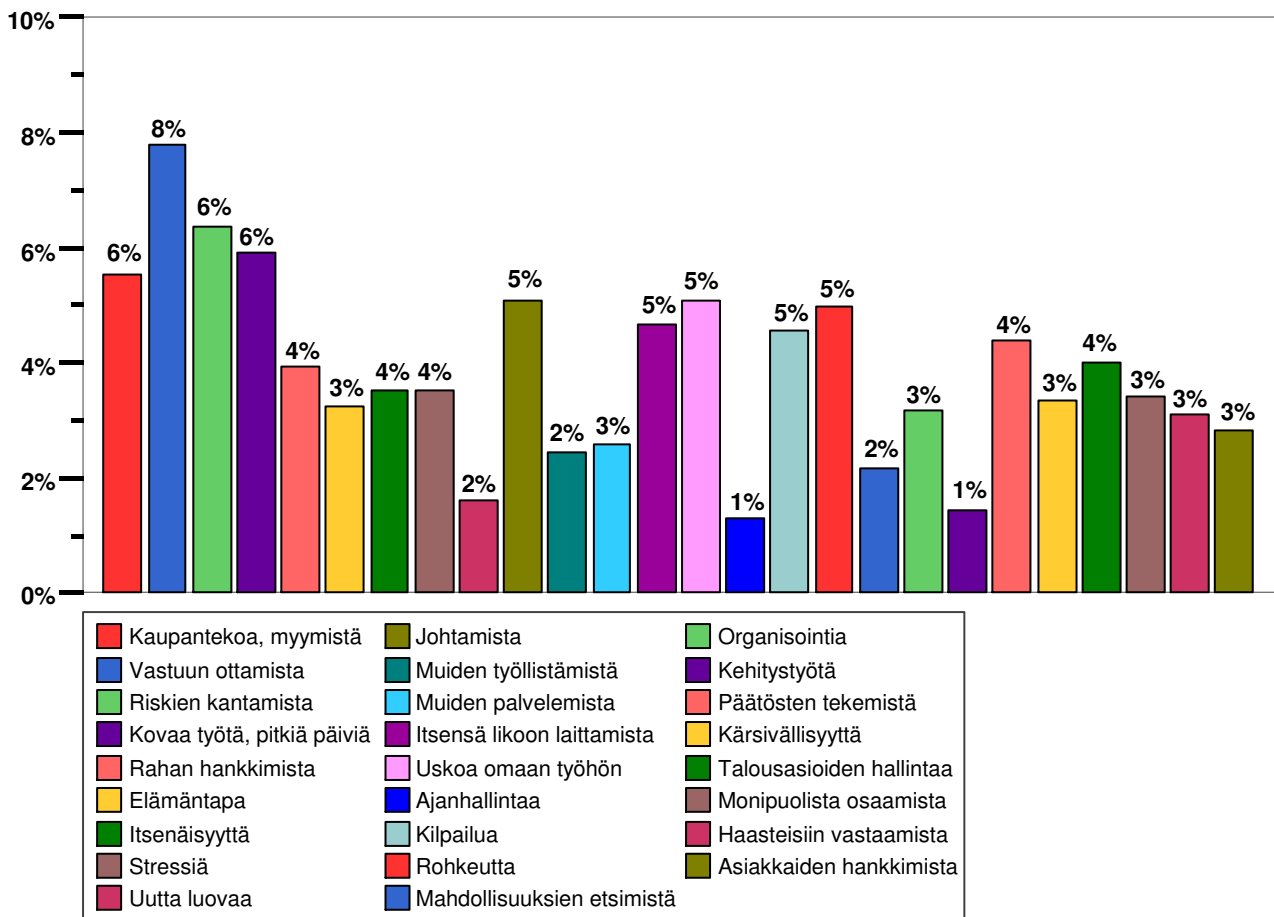
Keskiarvojen perusteella vanhempien mielestä parhaat yrittäjävalmiudet antavat seuraavat tutkinnot: parturi-kampaaja (4,08), kosmetologi (3,87), talonrakentaja (3,71) ja ekonomi, KTM (3,68). Amk-tutkinnoista parhaat yrittäjävalmiudet vanhempien mielestä antaa rakennusinsinööri (3,67). (Taulukko 42.)

Vähiten yrittäjävalmiuksia vanhempien mielestä antavat seuraavat tutkinnot: paperiprosessinhoitaja (2,13), paperinjalostaja (2,18) ja laborantti (2,28). (taulukko 42).

Opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien mielikuvat eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista ovat hyvin samanlaiset. Eryteisesti mielikuvat parhaiten ja vähiten parhaiten valmiuksia antavista tutkinnoista olivat lähes identtiset. (Taulukot 40, 41 ja 42.)

17 MIELIKUVA YRITTÄJYYDESTÄ

17.1 Opiskelijoiden mielikuva yrittäjyydestä

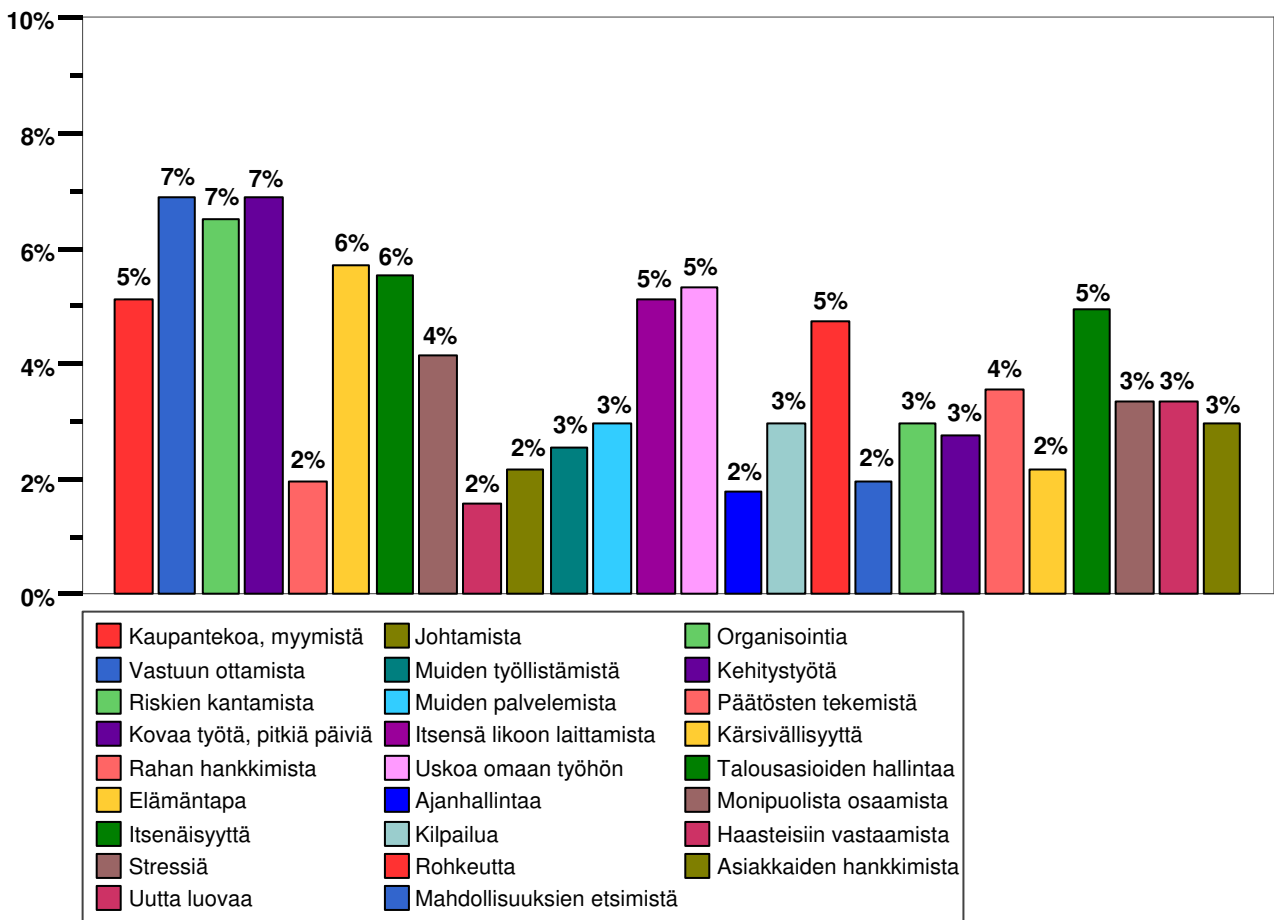

Kuvio 42 Opiskelijoiden mielikuva yrittäjyydestä eri vastausvaihtoehtojen mukaan prosenttijakaumana.

Vastaajien mielikuvaa yrittäjyydestä selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Mitä yrittäjyys on mielestäsi?” Vastaaja saattoi valita kahdeksan keskeisintä seikkaa 26 vaihtoehdon joukosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Prosenttijakauma ilmaisee, millä tavalla vastaukset ovat jakaantuneet annettujen vaihtoehtojen kesken siten, että prosenttilukujen summa on 100 %. Koska vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti, ovat eri vaihtoehtojen saamat prosenttiluvut vastausten lukumäärästä laskettuna prosenttijakauman arvoja suurempia. (Kuviot 42 - 44 ja taulukko 43.)

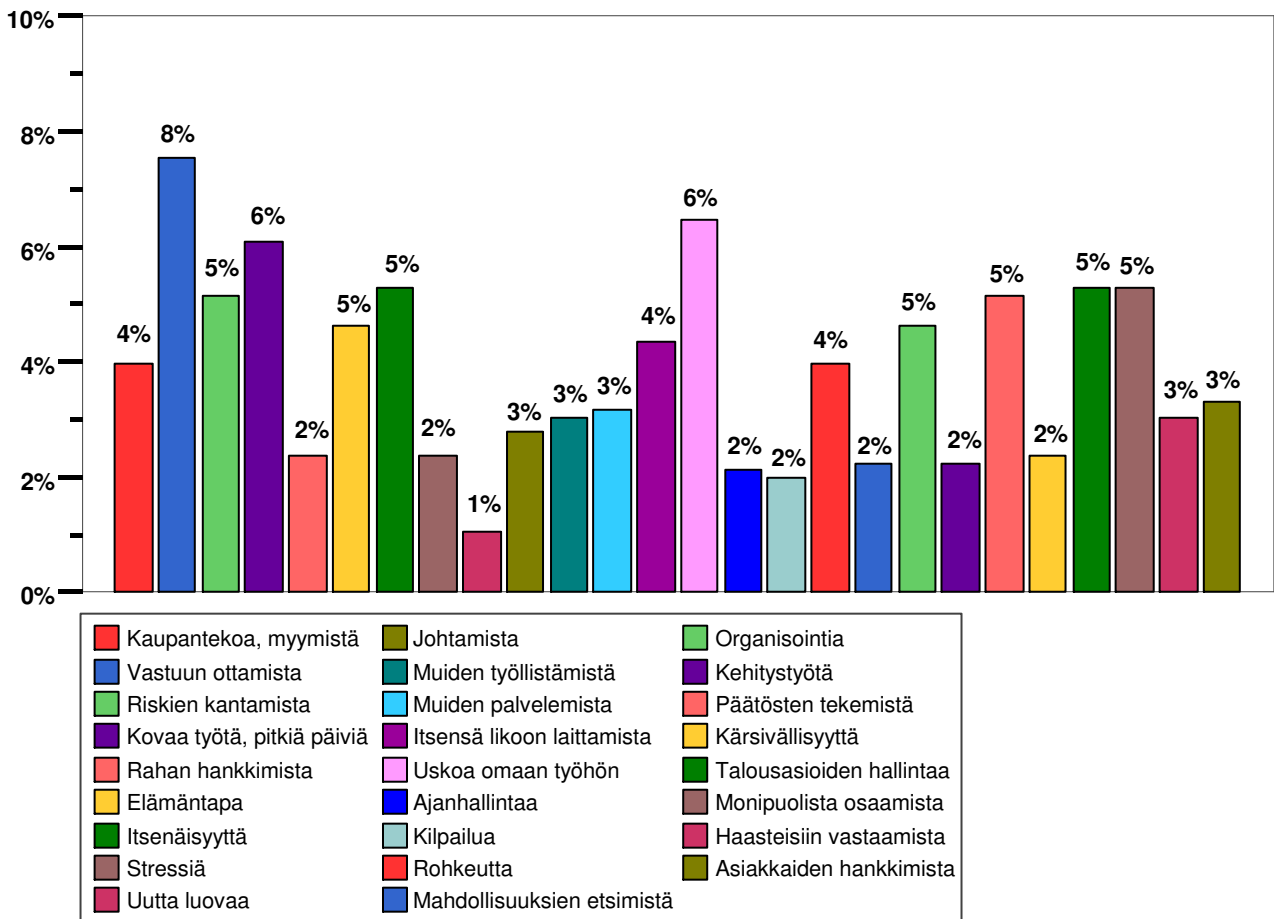
17.2 Opettajien mielikuva yrittäjyydestä

Kuvio 43 Opettajien mielikuva yrittäjyydestä eri vastausvaihtoehtojen mukaan prosenttijakaumana.

Vastaajien mielikuvaa yrittäjyydestä selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Mitä yrittäjyys on mielestäsi?” Vastaaja saattoi valita kahdeksan keskeisintä seikkaa 26 vaihtoehdon joukosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

17.3 Vanhempien mielikuva yrittäjyydestä

Kuvio 44 Vanhempien mielikuva yrittäjyydestä eri vastausvaihtoehtojen mukaan prosenttijakaamana.

Vastaajien mielikuvaa yrittäjyydestä selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Mitä yrittäjyys on mielestäsi?” Vastaaja saattoi valita kahdeksan keskeisintä seikkaa 26 vaihtoehdon joukosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

17.4 Vastaajien mielikuva yrittäjyydestä

Taulukko 43 Vastaajien mielikuva yrittäjyydestä vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Mitä yrittäjyys on mielestäsi?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Vastuun ottamista	8 %	7 %	8 %
Riskien kantamista	6 %	7 %	5 %
Kovaa työtä, pitkiä päiviä	6 %	7 %	6 %
Kaupantekoa, myymistä	6 %	5 %	4 %
Johtamista	5 %	2 %	3 %
Uskoa omaan työhön	5 %	5 %	6 %
Rohkeutta	5 %	5 %	4 %
Itsensä likoon laittamista	5 %	5 %	4 %
Kilpailua	5 %	3 %	2 %
Päätösten tekemistä	4 %	4 %	5 %
Talousasioiden hallintaa	4 %	5 %	5 %
Rahan hankkimista	4 %	2 %	2 %
Itsenäisyyttä	4 %	6 %	5 %
Stressiä	4 %	4 %	2 %
Monipuolista osaamista	3 %	3 %	5 %
Kärsivällisyyttä	3 %	2 %	2 %
Elämäntapa	3 %	6 %	5 %
Organisointia	3 %	3 %	5 %
Haasteisiin vastaamista	3 %	3 %	3 %
Asiakkaiden hankkimista	3 %	3 %	3 %
Muiden palvelemista	3 %	3 %	3 %
Muiden työllistämistä	2 %	3 %	3 %
Mahdollisuuksien etsimistä	2 %	2 %	2 %
Uutta luovaa	2 %	2 %	1 %
Kehitystyötä	1 %	3 %	2 %
Ajanhallintaa	1 %	2 %	2 %

Vastaajien mielikuvaa yrittäjyydestä selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Mitä yrittäjyys on mielestäsi?” Vastaaja saattoi valita kahdeksan keskeisintä seikkaa 26 vaihtoehdon joukosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Taulukko 44 Vastaajien mielikuva yrittäjyydestä vastaajaryhmittäin kumulatiivisena prosenttijakaumana.

Mitä yrittäjyys on mielestäsi?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Vastuun ottamista	70 %	67 %	66 %
Riskien kantamista	57 %	64 %	45 %
Kovaa työtä, pitkiä päiviä	53 %	67 %	54 %
Kaupantekoa, myymistä	50 %	50 %	35 %
Johtamista	46 %	21 %	24 %
Uskoa omaan työhön	46 %	52 %	57 %
Rohkeutta	45 %	46 %	35 %
Itsensä likoon laittamista	42 %	50 %	38 %
Kilpailua	41 %	29 %	17 %
Päätösten tekemistä	40 %	35 %	45 %
Talousasioiden hallintaa	36 %	48 %	47 %
Rahan hankkimista	35 %	19 %	21 %
Itsenäisyyttä	32 %	54 %	47 %
Stressiä	32 %	40 %	21 %
Monipuolista osaamista	31 %	33 %	47 %
Kärsivällisyyttä	30 %	21 %	21 %
Elämäntapa	29 %	56 %	41 %
Organisointia	28 %	29 %	41 %
Haasteisiin vastaamista	28 %	33 %	27 %
Asiakkaiden hankkimista	25 %	29 %	29 %
Muiden palvelemista	23 %	29 %	28 %
Muiden työllistämistä	22 %	25 %	27 %
Mahdollisuuksien etsimistä	20 %	19 %	20 %
Uutta luovaa	15 %	15 %	9 %
Kehitystyötä	13 %	27 %	20 %
Ajanhallintaa	12 %	17 %	19 %

Opiskelijoiden mielestä yrittäjyys on erityisesti vastuun ottamista (70 %), riskien kantamista (57 %), kovaa työtä ja pitkiä päiviä (53 %) sekä kaupantekoa ja myymistä (50 %). Vähiten yrittäminen on opiskelijoiden mielestä ajanhallintaa (12 %) ja kehitystyötä (13 %). (Taulukko 44.)

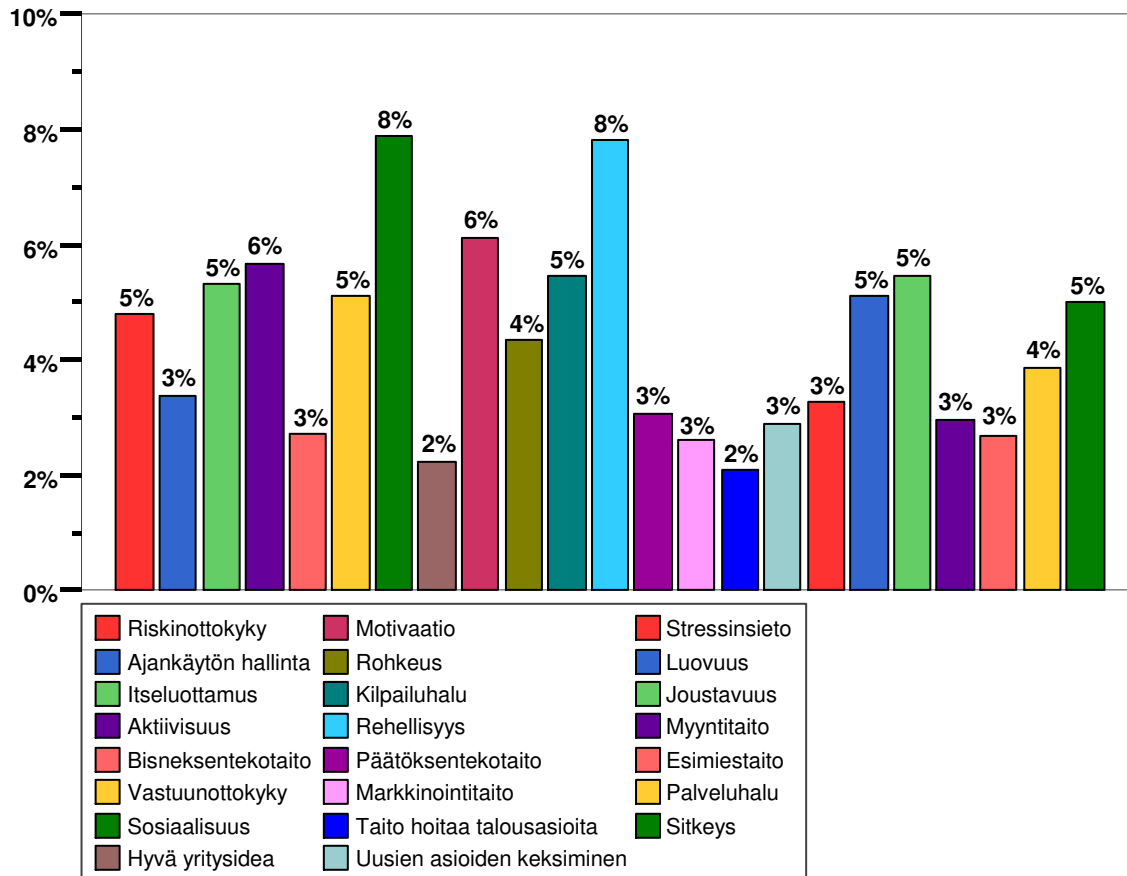
Opettajien mielestä yrittäminen on erityisesti vastuun ottamista (67 %), kovaa työtä ja pitkiä päiviä (67 %) sekä riskien kantamista (64 %). Vähiten yrittäminen on opettajien mielestä, uutta luovaa (15 %), ajanhallintaa (17 %), rahan hankkimista (19 %) sekä mahdollisuuksien etsimistä (19 %). (Taulukko 44.)

Vanhemmille yrittäjyys on ensisijaisesti vastuun ottamista (66 %). Seuraavina ovat usko omaan työhön (57 %) sekä kova työ ja pitkät päivät (54 %). Vähiten yrittäminen on vanhemmille uuden luomista (9 %). (Taulukko 44.)

Opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien mielestä yrittäjyys on suurelta osin samoja asioita.

18 YRITTÄJÄN TARVITSEMIEN OMINAISUUKSIEN OMAAMINEN

18.1 Opiskelijoiden näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista

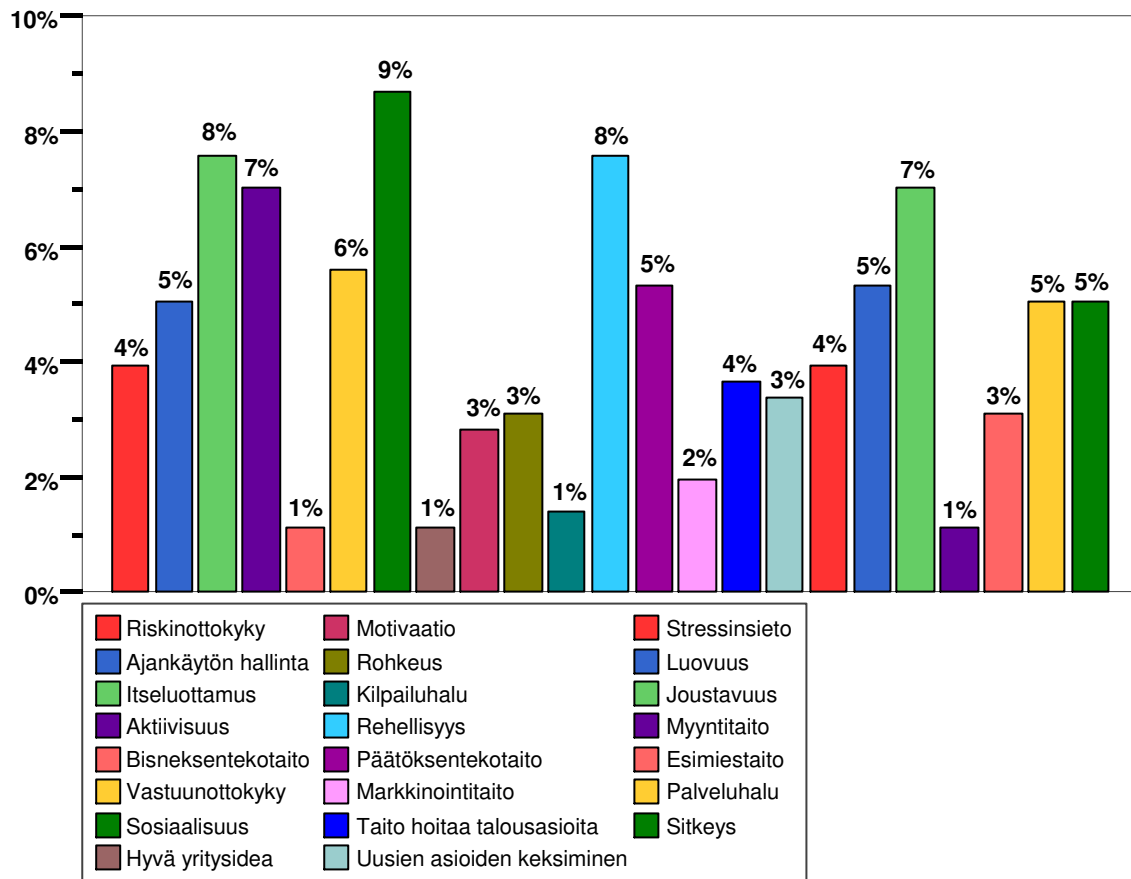

Kuvio 45 Opiskelijoiden näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot jo omaavasi. Vastaajat saattoivat valita useita vaihtoehtoja 23 vaihtoehdon joukosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Prosenttijakauma ilmaisee, millä tavalla vastaukset ovat jakaantuneet annettujen vaihtoehtojen kesken siten, että prosenttilukujen summa on 100 %. Koska vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti, ovat eri vaihtoehtojen saamat prosenttiluvut vastausten lukumäärästä laskettuna prosenttijakauman arvoja suurempia. (Kuviot 45 - 47 ja taulukko 45.)

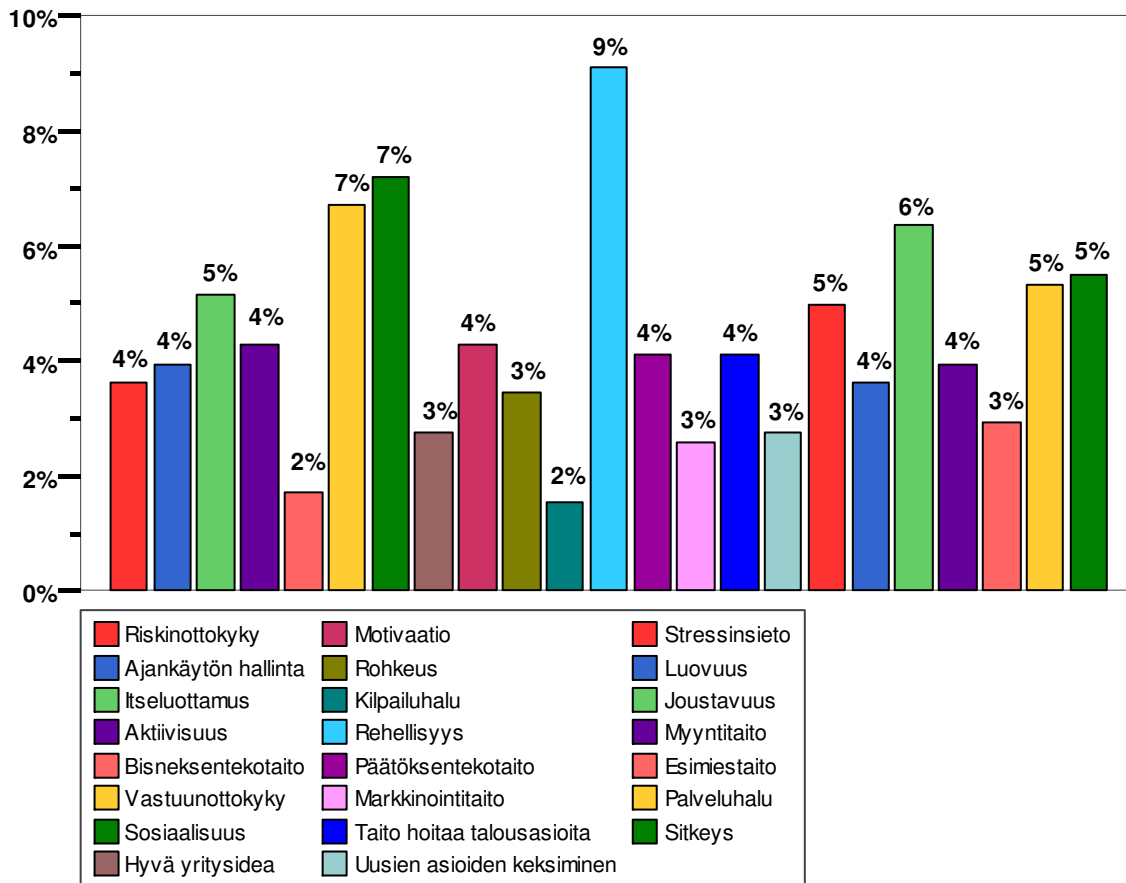
18.2 Opettajien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista

Kuvio 46 Opettajien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot jo omaavasi. Vastaajat saattoivat valita useita vaihtoehtoja 23 vaihtoehdon joukosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

18.3 Vanhempien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista

Kuvio 47 Vanhempien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista prosenttijakaumana.

Vastaajilta kysyttiin, mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot jo omaavasi. Vastaajat saattoivat valita useita vaihtoehtoja 23 vaihtoehdon joukosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

18.4 Vastaajien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista

Taulukko 45 Vastaajien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista vastaajaryhmittäin prosenttijakaumana.

Mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot itse omaavasi?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Sosiaalisuus	8 %	9 %	7 %
Rehellisyys	8 %	8 %	9 %
Motivaatio	6 %	3 %	4 %
Aktiivisuus	6 %	7 %	4 %
Kilpailuhalu	5 %	1 %	2 %
Joustavuus	5 %	7 %	6 %
Itseluottamus	5 %	8 %	5 %
Vastuunottokyky	5 %	6 %	7 %
Luovuus	5 %	5 %	4 %
Sitkeys	5 %	5 %	5 %
Riskinottokyky	5 %	4 %	4 %
Rohkeus	4 %	3 %	3 %
Palveluhalu	4 %	5 %	5 %
Ajankäytön hallinta	3 %	5 %	4 %
Stressinsieto	3 %	4 %	5 %
Päätöksentekotaito	3 %	5 %	4 %
Myyntitaito	3 %	1 %	4 %
Uusien asioiden keksiminen	3 %	3 %	3 %
Bisneksentekotaito	3 %	1 %	2 %
Markkinointitaito	3 %	2 %	3 %
Esimiestaito	3 %	3 %	3 %
Hyvä yritysidea	2 %	1 %	3 %
Taito hoitaa talousasioita	2 %	4 %	4 %

Vastaajilta kysyttiin, mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot jo omaavasi. Vastaajat saattoivat valita useita vaihtoehtoja 23 vaihtoehdon joukosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Taulukko 46

Vastaajien näkemys jo omaamistaan yrittäjän tarvitsemista ominaisuuksista vastaajaryhmittäin kumulatiivisena prosenttijakaumana.

Mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot itse omaavasi?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Sosiaalisuus	60 %	61 %	51 %
Rehellisyys	59 %	53 %	65 %
Motivaatio	47 %	20 %	31 %
Aktiivisuus	43 %	49 %	31 %
Kilpailuhalu	42 %	10 %	11 %
Joustavuus	41 %	49 %	45 %
Itseluottamus	40 %	53 %	37 %
Vastuunottokyky	39 %	39 %	48 %
Luovuus	39 %	37 %	26 %
Sitkeys	38 %	35 %	39 %
Riskinottokyky	36 %	28 %	26 %
Rohkeus	33 %	22 %	24 %
Palveluhalu	29 %	35 %	38 %
Ajankäytön hallinta	26 %	35 %	28 %
Stressinsieto	25 %	28 %	35 %
Päätöksentekotaito	23 %	37 %	29 %
Myyntitaito	23 %	8 %	28 %
Uusien asioiden keksiminen	22 %	24 %	20 %
Bisneksentekotaito	21 %	8 %	12 %
Esimiestaito	20 %	22 %	21 %
Markkinointitaito	20 %	14 %	18 %
Hyvä yritysidea	17 %	8 %	20 %
Taito hoitaa talousasioita	16 %	26 %	29 %

Opiskelijoista 60 % arvioi olevansa sosiaalisia ja 59 % rehellisiä. Samoin monet opiskelijat arvioivat olevansa motivoituneita (47 %) ja aktiivisia (43 %). Sen sijaan opiskelijoista vain 16 % katsoo omaavansa taidon hoitaa talousasioita ja 17 % katsoo omaavansa hyvän yritysideaan. (Kuvio 45 ja taulukko 46.)

Useat opettajat arvioivat, että heillä on jo seuraavia yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia: sosiaalisuus (61 %), rehellisyys (53 %), itseluottamus (53 %), aktiivisuus (49 %) ja joustavuus (49 %). Sen sijaan opettajat arvioivat, että heiltä puuttuu hyvä yritysidea (8 %), bisneksentekotaito (8 %), myyntitaito (8 %) ja kilpailuhalu (10 %). (Kuvio 46 ja taulukko 46.)

Vanhemmat arvioivat, opettajien ja opiskelijoiden tavoin, olevansa rehellisiä (65 %). Vanhemmat ovat mielestään myös sosiaalisia (51 %) ja vastuunottokykyisiä (48 %). Sen sijaan vanhemmat arvioivat, että heiltä puuttuu kilpailuhalu (11 %) ja bisneksentekotaitoa (12 %) kuten opettajiltakin. (Kuvio 47 ja taulukko 46.)

19 OPISKELIJOIDEN YRITTÄJÄHENKISYYS JA SISÄINEN YRITTÄJYYS

Taulukko 47 Opiskelijoiden vastaukset esitettyihin yrittäjähenkisyyttä ja sisäistä yrittäjyyttä koskeviin väittämiin jaettuina kyllä ja ei -vastauksien mukaan prosenttilukuina.

	Mitkä seuraavat väittämät vastaavat luonteenpiirteitäsi	Kyllä	Ei
1	Autan tarvittaessa tovereitani	96 %	4 %
2	Tarvitsen koulussa saamiani tietoja myöhemmin elämässä	94 %	6 %
3	Teen itselleni uskotut tehtävät huolellisesti	86 %	14 %
4	Pyrin aina tekemään parhaani	81 %	19 %
5	Keksin mielelläni uusia asioita	76 %	24 %
6	Teen kotitehtäväni huolellisesti	64 %	36 %
7	Esitän mielipiteeni rohkeasti ja selkeästi	63 %	37 %
8	Vertaan tuloksiani muiden suorituksiin	63 %	37 %
9	Luen läksyni sattumanvaraisessa järjestyksessä	62 %	38 %
10	Minulla on vaikeuksia aloittaa läksyjenteko	49 %	51 %
11	Viittaa tunnilla, vaikka vastaus voi olla väärä	42 %	58 %
12	Osallistun mielelläni koulun ulkopuolisiin hankkeisiin	38 %	62 %
13	En piittaa, vaikka saisin huonon numeron kokeista	29 %	71 %
14	Jos tehtävä on vaikea, luovutan nopeasti	29 %	71 %
15	Minulla ei jää riittävästi aikaa harrastuksille	27 %	73 %
16	Minulla on toistuvasti päänsärkyä	24 %	76 %
17	Minulla on vaikeuksia pysyä mukana tunneilla	14 %	86 %

Opiskelijoiden yrittäjähenkisyyttä ja sisäistä yrittäjyyttä selvitettiin 17 väittämällä. Opiskelijat vastasivat väittämiin joko kyllä tai ei.

Väittämät 1 - 8 ovat sellaisia, että ”oikea” toivottu vastaus on kyllä. Suurin osa opiskelijoista valitsi ”oikean” toivotun vaihtoehdon: autan tarvittaessa tovereitani (96 %), tarvitsen koulussa saamiani tietoja myöhemmin elämässäni (94 %), teen itselleni uskotut tehtävät huolellisesti (86 %), pyrin aina tekemään parhaani (81 %), keksin mielelläni uusia asioita (76 %), teen kotitehtäväni huolellisesti (64 %), esitän mielipiteeni rohkeasti ja selkeästi (63 %) ja vertaan tuloksiani muiden suorituksiin (63 %).

Väittämissä 9 ja 10 ”oikea” toivottu vastaus on ei. Peräti 62 % opiskelijoista lukee läksynsä sattumanvaraisessa järjestyksessä. Lähes puolella (49 %) opiskelijoista on vaikeuksia aloittaa läksyjen teko.

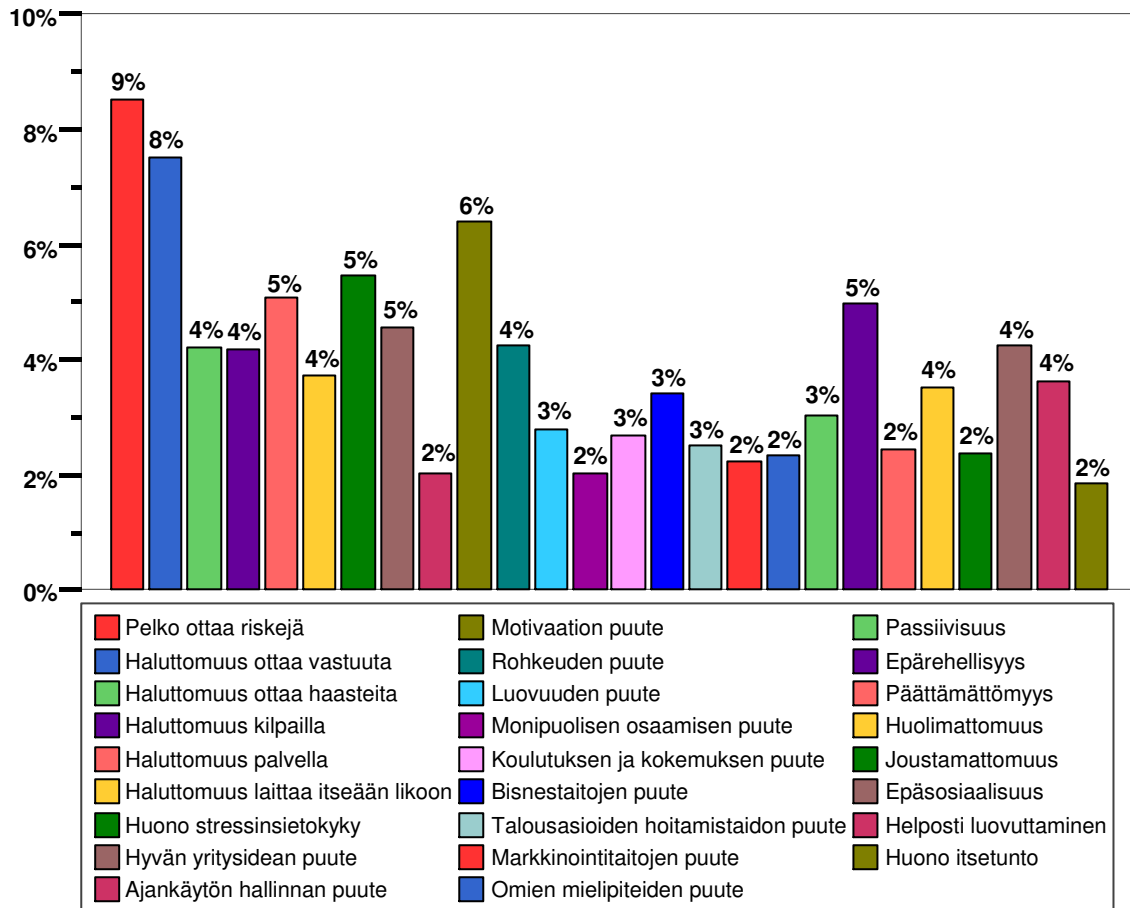
Väittämissä 11 ja 12 ”oikea” toivottu vastaus on kyllä. Ainoastaan 42 % opiskelijoista viittaa tunnilla, jos epäilee vastauksensa olevan väärä. Vain 38 % opiskelijoista osallistuu mielellään koulun ulkopuolisiin hankkeisiin.

Väittämissä 13 - 17 ”oikea” toivottu vastaus on ei. Näihin väittämiin yli 70 % opiskelijoista vastasi ”oikein”. Opiskelijat siis piittaavat siitä, jos saisivat huonon numeron kokeesta (71 %). Opiskelijat eivät luovuta nopeasti, jos tehtävä on vaikea (71 %). Opiskelijoilla jää riittävästi aikaa harrastuksille (73 %). Vain 24 %:lla opiskelijoista on toistuvasti päänsärkyä ja vain 14 %:lla opiskelijoista on vaikeuksia pysyä mukana tunneilla.

Opiskelijat ovat yrittäjähenkisiä sisäisiä yrittäjiä, sillä vain 3 - 4 väittämään (9, 10, 11, 12) vastattiin ei-toivotulla tavalla.

20 YRITTÄJÄKSI AIKOVALLE SOPIMATTOMAT OMINAISUUDET

20.1 Opiskelijoiden mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet

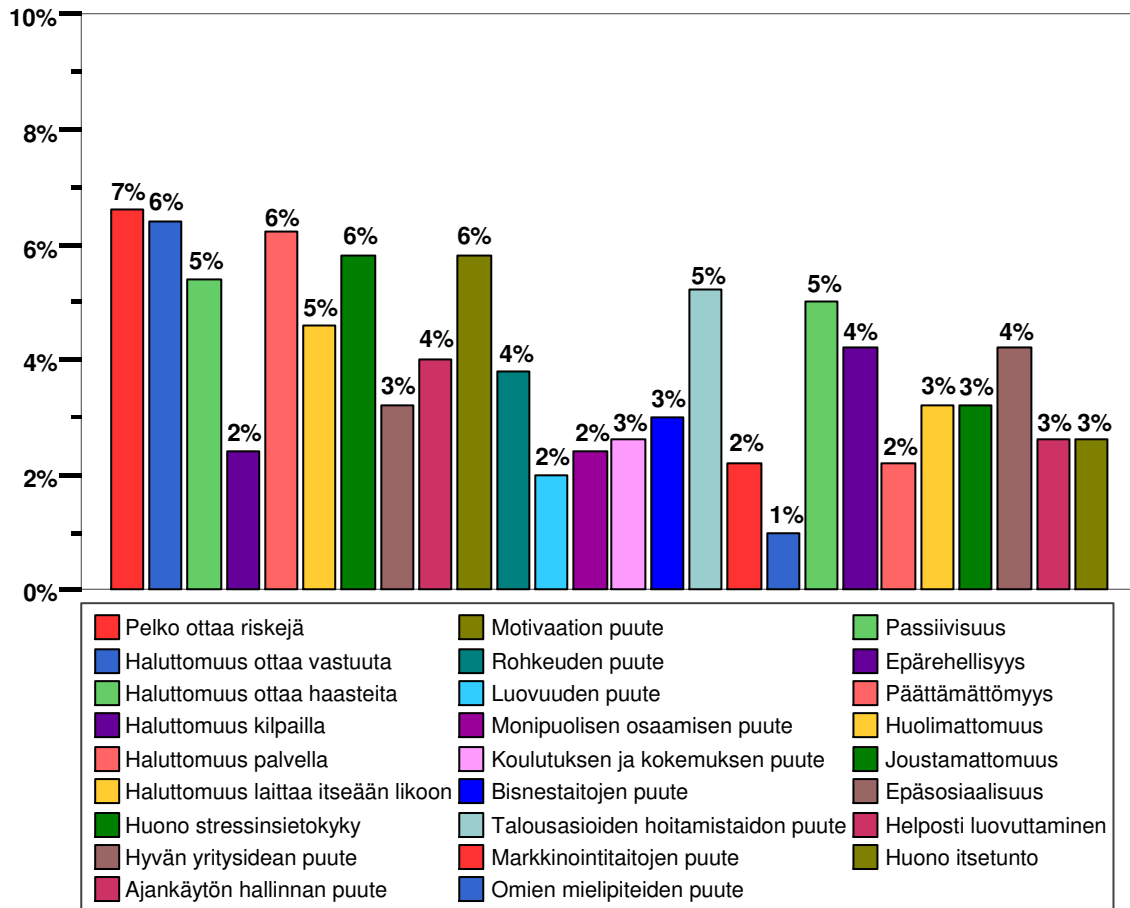

Kuvio 48 Opiskelijoiden mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet vastausten prosenttijakaumana.

Vastaajien mielestä yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Mitkä ominaisuudet eivät sovi yrittäjälle eivätkä yrittäjäksi aikovalle?” Vastaaja saattoi valita kahdeksan vaihtoehtoa yhteensä 26 vaihtoehdosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Prosenttijakauma ilmaisee, millä tavalla vastaukset ovat jakaantuneet annettujen vaihtoehtojen kesken siten, että prosenttilukujen summa on 100 %. Koska vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja samanaikaisesti, ovat eri vaihtoehtojen saamat prosenttiluvut vastausten lukumäärästä laskettuna prosenttijakauman arvoja suurempia. (Kuviot 48 - 50 ja taulukko 48.)

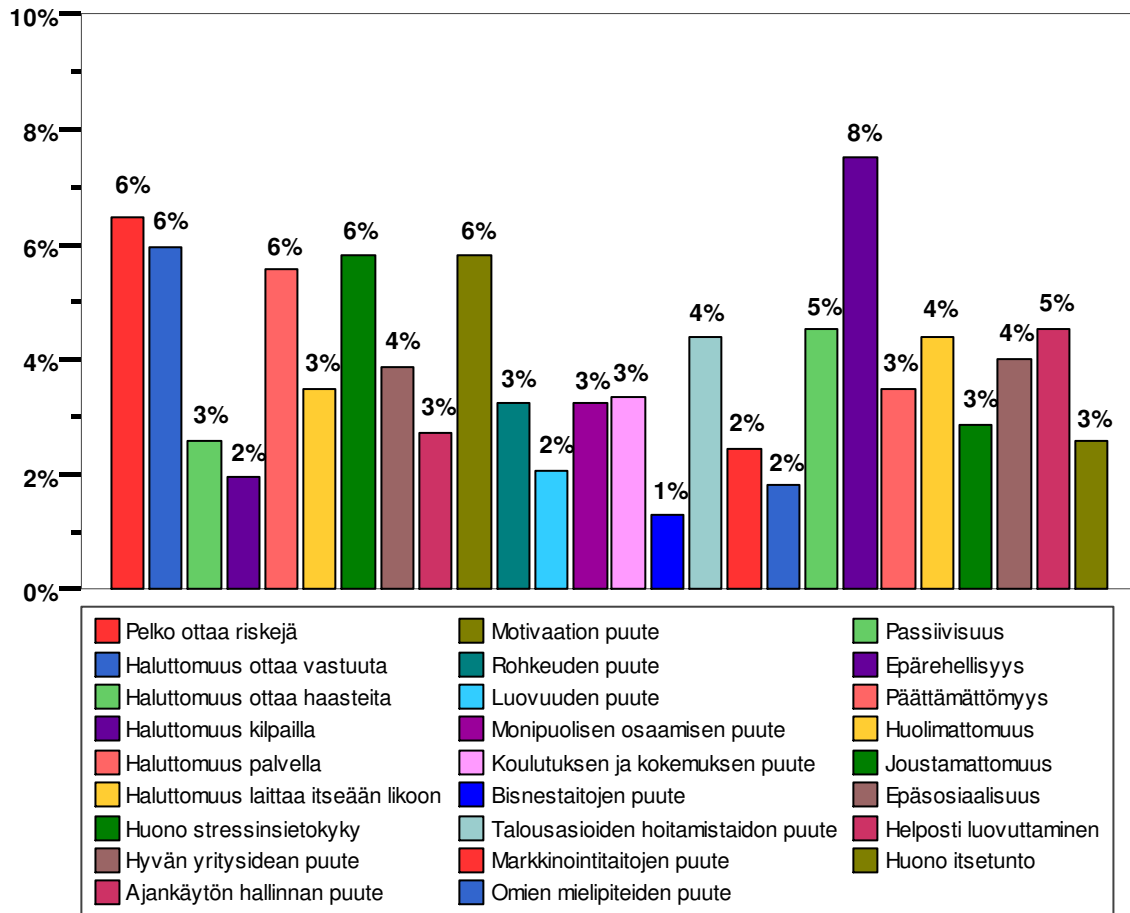
20.2 Opettajien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet

Kuvio 49 Opettajien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet vastausten prosenttijakaumana.

Vastaajien mielestä yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: ”Mitkä ominaisuudet eivät sovi yrittäjälle eivätkä yrittäjäksi aikovalle?” Vastaja saattoi valita kahdeksan vaihtoehtoa yhteensä 26 vaihtoehdosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

20.3 Vanhempien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet

Kuvio 50 Vanhempien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet vastausten prosenttijakaumana.

Vastaajien mielestä yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: "Mitkä ominaisuudet eivät sovi yrittäjälle eivätkä yrittäjäksi aikovalle?" Vastaaja saattoi valita kahdeksan vaihtoehtoa yhteensä 26 vaihtoehdosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

20.4 Vastaajien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet

Taulukko 48 Vastaajien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet vastausten prosenttijakaumana.

Mitkä ominaisuudet eivät sovi yrittäjälle eivätkä yrittäjäksi aikovalle?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Pelko ottaa riskejä	9 %	7 %	6 %
Haluttomuus ottaa vastuuta	8 %	6 %	6 %
Motivaation puute	6 %	6 %	6 %
Huono stressinsietokyky	5 %	6 %	6 %
Haluttomuus palvella	5 %	6 %	6 %
Epärehellisyys	5 %	4 %	8 %
Hyvän yritysideoan puute	5 %	3 %	4 %
Rohkeuden puute	4 %	4 %	3 %
Epäsosiaalisuus	4 %	4 %	4 %
Haluttomuus ottaa haasteita	4 %	5 %	3 %
Haluttomuus kilpailla	4 %	2 %	2 %
Haluttomuus laittaa itseään likoon	4 %	5 %	3 %
Helposti luovuttaminen	4 %	3 %	5 %
Huolimattomuus	4 %	3 %	4 %
Bisnestaitojen puute	3 %	3 %	1 %
Passiivisuus	3 %	5 %	5 %
Luovuuden puute	3 %	2 %	2 %
Koulutuksen ja kokemuksen puute	3 %	3 %	3 %
Talousasioiden hoitamistaidon puute	3 %	5 %	4 %
Päättämättömyys	2 %	2 %	3 %
Joustamattomuus	2 %	3 %	3 %
Omien mielipiteiden puute	2 %	1 %	2 %
Markkinointitaitojen puute	2 %	2 %	2 %
Ajankäytön hallinnan puute	2 %	4 %	3 %
Monipuolisen osaamisen puute	2 %	2 %	3 %
Huono itsetunto	2 %	3 %	3 %

Vastaajien mielestä yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia selvitettiin seuraavalla kysymyksellä: "Mitkä ominaisuudet eivät sovi yrittäjälle eivätkä yrittäjäksi aikovalle?" Vastaaja saattoi valita kahdeksan vaihtoehtoa yhteensä 26 vaihtoehdosta. Lisäksi oli mahdollisuus valita vaihtoehto muu.

Taulukko 49 Vastaajien mielestä yrittäjälle sopimattomat ominaisuudet vastausten kumulatiivisena prosenttijakaumana.

Mitkä ominaisuudet eivät sovi yrittäjälle eivätkä yrittäjäksi aikovalle?	Opiskelijat	Opettajat	Vanhemmat
Pelko ottaa riskejä	77 %	64 %	59 %
Haluttomuus ottaa vastuuta	68 %	62 %	54 %
Motivaation puute	58 %	56 %	53 %
Huono stressinsietokyky	49 %	56 %	53 %
Haluttomuus palvella	46 %	60 %	51 %
Epärehellisyys	45 %	40 %	68 %
Hyvän yritysidean puute	41 %	31 %	35 %
Rohkeuden puute	39 %	37 %	29 %
Epäsosiaalisuus	38 %	40 %	37 %
Haluttomuus ottaa haasteita	38 %	52 %	24 %
Haluttomuus kilpailla	38 %	23 %	18 %
Haluttomuus laittaa itseään likoon	34 %	44 %	32 %
Helposti luovuttaminen	33 %	25 %	41 %
Huolimattomuus	32 %	31 %	40 %
Bisnestaitojen puute	31 %	29 %	12 %
Passiivisuus	27 %	48 %	41 %
Luovuuden puute	25 %	19 %	19 %
Koulutuksen ja kokemuksen puute	24 %	25 %	31 %
Talousasioiden hoitamistaidon puute	23 %	50 %	40 %
Päättämättömyys	22 %	21 %	32 %
Joustamattomuus	21 %	31 %	26 %
Omien mielipiteiden puute	21 %	10 %	17 %
Markkinointitaitojen puute	20 %	21 %	22 %
Ajankäytön hallinnan puute	18 %	39 %	25 %
Monipuolisen osaamisen puute	18 %	23 %	29 %
Huono itsetunto	17 %	25 %	24 %

Opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien näkemykset siitä, mitkä ovat yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia eroavat jonkin verran toisistaan.

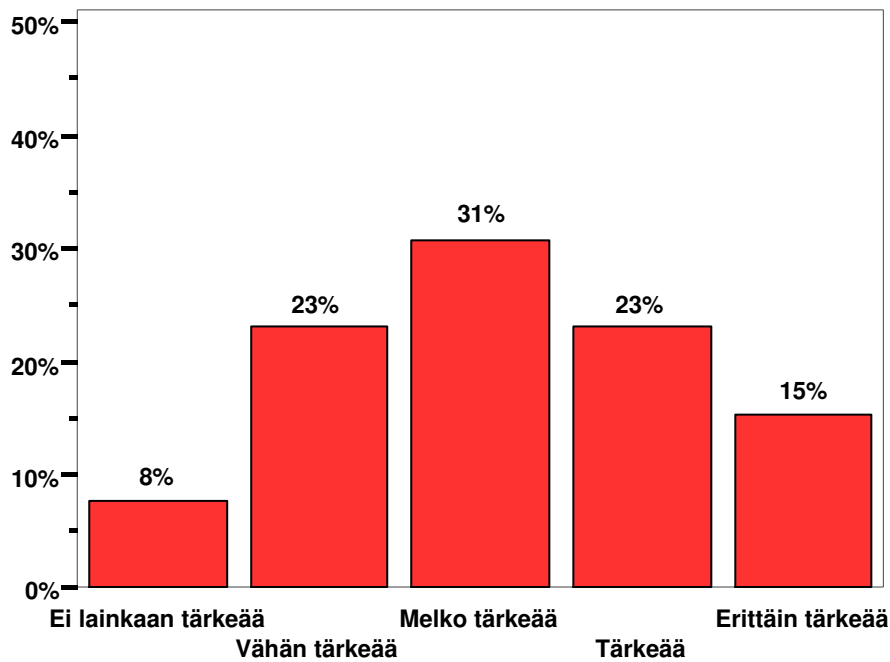
Opiskelijoiden mielestä yrittäjälle vähiten sopivia ominaisuuksia ovat seuraavat: pelko ottaa riskejä (77 %), haluttomuus ottaa vastuuta (68 %), motivaation puute (58 %), huono stressinsietokyky (49 %), haluttomuus palvella (46 %), epärehellisyys (45 %) ja hyvän yritysidean puute (41 %). Opiskelijoiden mielestä yrittäjälle vähän sopimattomia ovat seuraavat ominaisuudet: huono itsetunto (17 %), monipuolisen osaamisen puute (18 %) ja ajankäytön hallinnan puute (18 %). (Kuvio 48 ja taulukko 49.)

Opettajien mielestä keskeisimpiä yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia ovat seuraavat: pelko ottaa riskejä (64 %), haluttomuus ottaa vastuuta (62 %), haluttomuus palvella (60 %), motivaation puute (56 %), ja huono stressinsietokyky (56 %). Opettajien mielestä yrittäjälle vähän sopimattomia ovat seuraavat ominaisuudet: omien mielipiteiden puute (10 %), luovuuden puute (19 %), markkinointitaitojen puute (21 %) ja päättämättömyys (21 %). (Kuvio 49 ja taulukko 49.)

Vanhempien mielestä keskeisimpiä yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia ovat seuraavat: epärehellisyys (68 %), pelko ottaa riskejä (59 %), haluttomuus ottaa vastuuta (54 %), motivaation puute (53 %), huono stressinsietokyky (53 %) ja haluttomuus palvella (51 %). Vanhempien mielestä yrittäjälle vähän sopimattomia ovat seuraavat ominaisuudet: bisnestaitojen puute (12 %), omien mielipiteiden puute (17 %), haluttomuus kilpailla (18 %) ja luovuuden puute (19 %). (Kuvio 50 ja taulukko 49.)

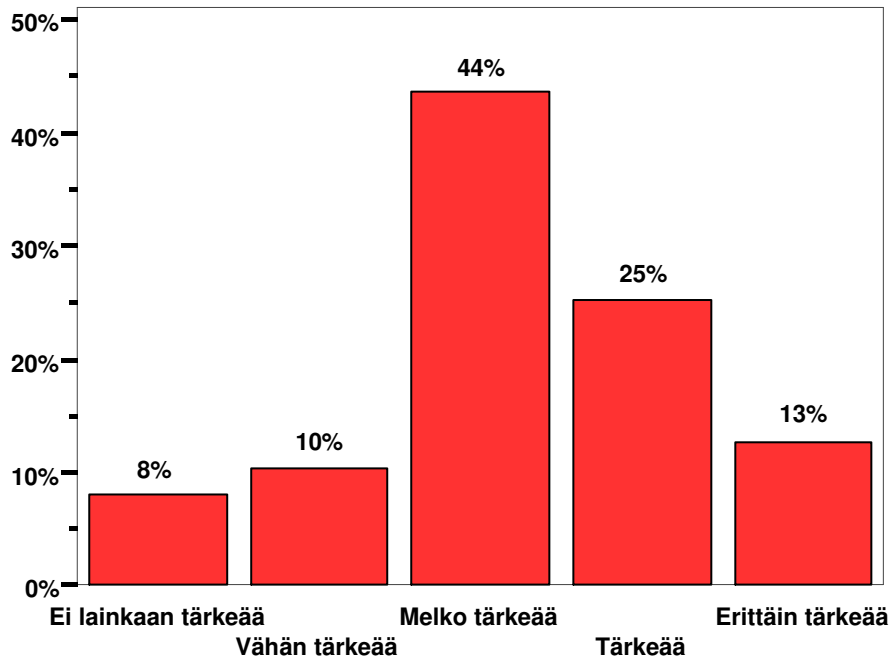
21 LASTEN JA OPISKELIJOIDEN OHJAAMINEN YRITTÄJÄMÄISEEN TOIMINTAAN JA YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEEN

21.1 Opettajien näkemys roolinsa tärkeydestä opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen

Kuvio 51 Opettajien näkemys roolinsa tärkeydestä opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen prosenttijakaumana.

21.2 Vanhempien näkemys roolinsa tärkeydestä lastensa ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen

Kuvio 52 Vanhempien näkemys roolinsa tärkeydestä lastensa ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen prosenttijakaumana.

21.3 Vastaajien näkemys roolinsa tärkeydestä lastensa ja opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen

Taulukko 50 Vastaajien näkemys roolinsa tärkeydestä lastensa ja opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen prosenttijakaumana.

Lasten ja opiskelijoiden ohjaaminen yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen	Opettajat	Vanhemmat
Ei lainkaan tärkeää	8 %	8 %
Vähän tärkeää	23 %	10 %
Melko tärkeää	31 %	44 %
Tärkeää	23 %	25 %
Erittäin tärkeää	15 %	13 %

Opettajien ja vanhempien näkemystä siitä, kuinka tärkeäksi he kokevat roolinsa ohjata lastaan/lapsiaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen, selvitettiin kysymyksillä: ”Kuinka tärkeäksi koet roolisi ohjata lastasi/lapsiasi yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen?” ja ”Kuinka tärkeäksi koet roolisi ohjata opiskelijoita yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen?”.

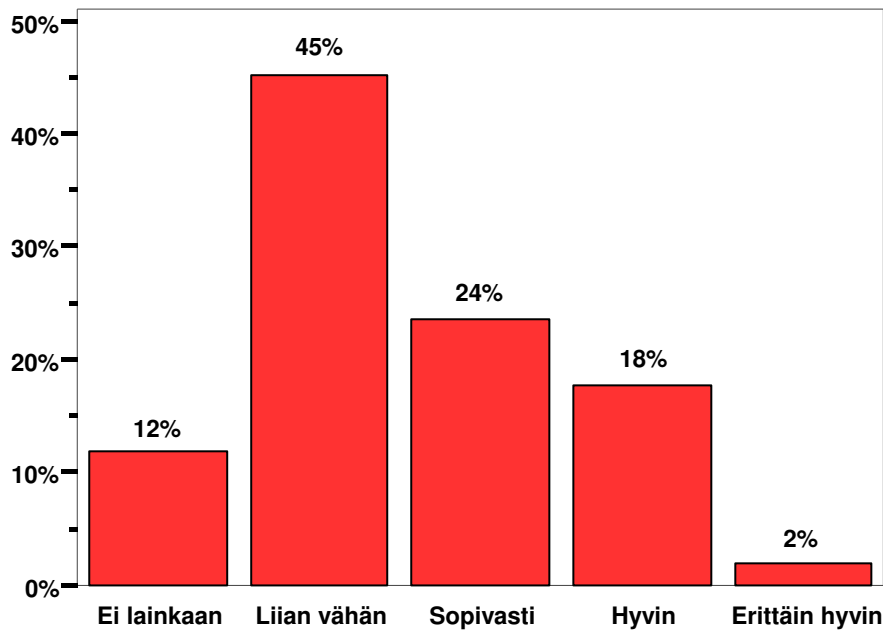
Suurin osa vastanneista opettajista (31 %) kokee roolinsa opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen melko tärkeäksi, 23 % tärkeäksi ja jopa 15 % erittäin tärkeäksi. Opettajista 23 % kokee roolinsa vähän tärkeäksi ja jopa 8 % ei lainkaan tärkeäksi opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. (Kuvio 51 ja taulukko 50.)

Suurin osa vastanneista vanhemmista (44 %) kokee roolinsa lastensa ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen melko tärkeäksi, 25 % tärkeäksi ja jopa 13 % erittäin tärkeäksi. Vanhemmista 10 % kokee roolinsa vähän tärkeäksi ja jopa 8 % ei lainkaan tärkeäksi lastensa ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. (Kuvio 52 ja taulukko 50.)

Sekä opettajista että vanhemmista 38 % kokee roolinsa tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi lastensa/opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. Sen sijaan opettajissa on vanhempia enemmän (23 % vs. 10 %) niitä, jotka kokevat roolinsa ainoastaan vähän tärkeäksi lastensa/opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. (Kuviot 51, 52 ja taulukko 50.)

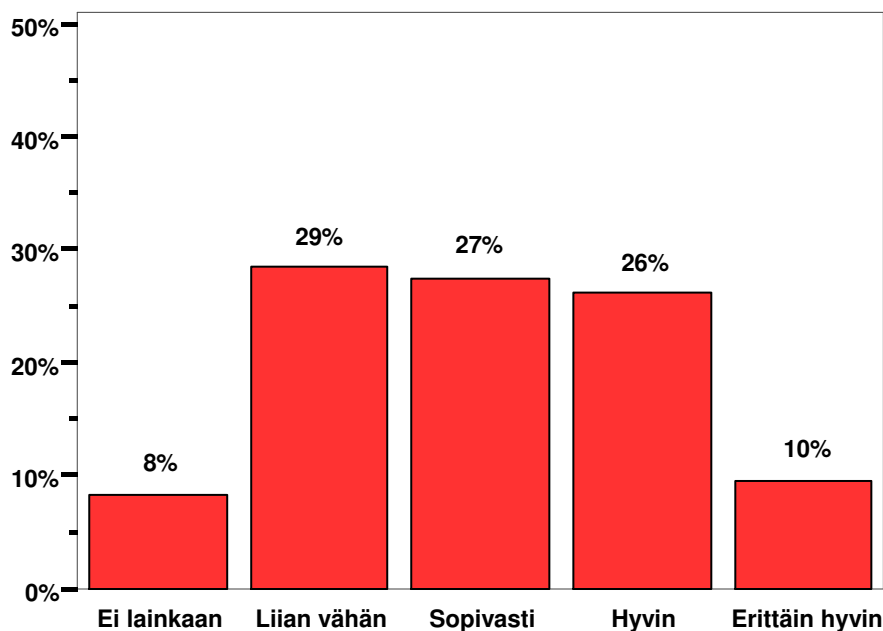
22 OPETTAJIEN JA VANHEMPIEN NÄKEMYS OSAAMISESTAAN LASTEN/OPISKELIJOIDEN OHJAAMISESSA YRITTÄJÄMÄISEEN TOIMINTAAN

22.1 Opettajien näkemys osaamisestaan opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen

Kuvio 53 Opettajien näkemys osaamisestaan opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen prosenttijakaumana.

22.2 Vanhempien näkemys osaamisestaan lastensa ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen

Kuvio 54 Vanhempien näkemys osaamisestaan lastensa ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen prosenttijakaumana.

22.3 Vastaajien näkemys osaamisestaan lastensa ja opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen

Taulukko 51 Vastaajien näkemys osaamisestaan lastensa ja opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen prosenttijakaumana.

Opettajien ja vanhempien näkemys osaamisestaan lasten/opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan	Opettajat	Vanhemmat
Ei lainkaan	12 %	8 %
Liian vähän	45 %	29 %
Sopivasti	24 %	27 %
Hyvin	18 %	26 %
Erittäin hyvin	2 %	10 %

Opettajien ja vanhempien näkemystä siitä, kuinka hyvin he kokevat osaavansa ohjata lastaan/lapsiaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen, selvitettiin kysymyksillä: ”Kuinka hyvin koet osaavasi ohjata lastasi/lapsiasi yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen?” ja ”Kuinka hyvin koet osaavasi ohjata opiskelijoita yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen?”.

Opettajista 24 % kokee osaavansa ohjata opiskelijoita sopivasti, 18 % hyvin ja 2 % erittäin hyvin yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. Suurin osa vastanneista opettajista (45 %) kokee osaamisensa ohjaamisessa liian vähäiseksi ja jopa 12 % ei koe lainkaan osaavansa ohjata opiskelijoita yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. (Kuvio 53 ja taulukko 51.)

Vanhemmista 27 % kokee osaavansa ohjata sopivasti, 26 % hyvin ja jopa 10 % erittäin hyvin. Suurin osa vastanneista vanhemmista (29 %) kokee osaamisensa ohjaamisessa liian vähäiseksi ja 8 % ei koe lainkaan osaavansa ohjata lastaan/lapsiaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. (Kuvio 54 ja taulukko 51.)

Opettajissa on selvästi vanhempia enemmän (57 % vs. 37 %) niitä, jotka kokevat osaamisensa liian vähäiseksi tai ettei osaamista ole lainkaan lasten/opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. Sen sijaan vanhemmissa on opettajia enemmän (36 % vs. 20 %) niitä, jotka kokevat osaavansa hyvin tai erittäin hyvin ohjata lapsiaan/opiskelijoita yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. (Kuviot 53, 54 ja taulukko 51.)

23 YHTEENVETO

Osana Elämän Eväänä Yrittäjyys -hanketta toteutetun yrittäjyysasenneanalyysin tarkoituksena on selvittää Etelä-Pirkanmaalla toimivien toisen asteen oppilaitosten (neljä lukiota: Toijala, Urjala, Valkeakoski, Viiala ja Valkeakosken ammattiopisto) opettajien ja opiskelijoiden sekä vanhempien yrittäjyysasenteita. Tutkimuksen toimeksiantaja on hankkeen koordinoija Valkeakosken Seudun Kehitys Oy ja tutkimuksen tekijä on Hämeen ammattikorkeakoulun Valkeakosken yksikön International Business -koulutusohjelma. Kyselyyn vastasi yhteensä 656 henkilöä (515 opiskelijaa, 52 opettajaa ja 89 opiskelijoiden vanhempaa) Toijalassa, Urjalassa, Valkeakoskella ja Viialassa. Tutkimuksen tekemiseen osallistui 21 Hämeen ammattikorkeakoulun International Business -koulutusohjelman opiskelijaa ohjaajinaan lehtori Martti Holopainen ja koulutusohjelmajohtaja Antti Isoviita.

Opiskelijoista 27 %, samoin opettajista 27 % ja vanhemmista 20 % kokee saaneensa liian vähän ja opiskelijoista jopa 16 %, opettajista 33 % ja vanhemmista 28 % kokee, että ei ole saanut mielestään lainkaan tietoa yrittäjänä toimimisesta.

Vastanneet opiskelijat ovat saaneet eniten tietoa yritysmuodoista (57 %) ja yrityksen perustamisesta (56 %) sekä yrittämisen haasteista (50 %) kuten heidän vanhempansa ja opettajat. Vähiten tietoa opiskelijat katsovat saaneensa yrittäjämäisestä asenteesta työhön toisen palveluksessa (11 %) ja pieniriskisestä yrittäjämäisestä toiminnasta (11 %) kuten heidän vanhempansa ja opettajat.

Opiskelijat ovat saaneet eniten tietoa yrittäjänä toimimisesta opettajilta (64 %), koulussa vierailleilta yrittäjiltä (33 %) ja vanhemmiltaan (31 %). Opettajat sen sijaan ovat saaneet tietoa tutuilta yrittäjiltä (53 %) ja tiedotusvälineistä (47 %), ystävilta (41 %), yritysvierailuilla (38 %), työssä (38 %), opettajilta (35 %) ja sukulaisilta (32 %). Opiskelijoiden vanhemmat ovat saaneet eniten tietoa yrittäjänä toimimisesta työssä (60 %), tiedotusvälineistä (34 %) ja tutuilta yrittäjiltä (34 %). Vähiten tietoa opiskelijat kokevat saaneensa kunnan yritysasiemieheltä (2 %), erillisiltä yrittäjyyskursseilta (4 %), yrittäjäjärjestöjen edustajilta (6 %) ja opinnoissa tai harrastuksissa tehdyissä käytännön projekteissa (8 %). Vähiten tietoa vanhemmat ovat saaneet kunnan yritysasiemieheltä (8 %) ja yrittäjäjärjestöjen edustajilta (10 %).

Opiskelijoista 36 % kokee saaneensa liian vähän ja 35 % sopivasti kannustusta opinnoissaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. Erittäin hyvin kannustusta kokee saaneensa 1 % ja hyvin 8 % vastanneista opiskelijoista. 20 % opiskelijoista ei koe saaneensa lainkaan kannustusta opinnoissaan yrittäjämäiseen toimintaan. Opettajista 48 % kokee, että ei ole saanut kannustusta lainkaan, 26 % liian vähän ja vain 4 % kokee saaneensa opinnoissaan kannustusta erittäin hyvin yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. Vanhemmista 37 % ei koe saaneensa kannustusta opinnoissaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen lainkaan ja 23 % liian vähän, kun taas 4 % vanhemmista koki saaneensa kannustusta erittäin hyvin.

63 % opiskelijoista kokee, että yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten yrittäjiltä, jotka käyvät kertomassa oppilaitoksessa yrittäjyydestä. Pienin osa opiskelijoista (18 %) pitää opetettaviin asioihin liittyviä tapoja parhaimpina tapoina oppia yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista. Monet opiskelijat kokivat, että työharjoittelu (54 %), yritysvierailut (51 %) ja TET-jaksot (45 %) ovat parhaita tapoja oppia yrittäjyyttä. Opettajista 71 % pitää yritysvierailuja ja 67 % käytännön projekteja parhaimpina tapoina oppia yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista. Tärkeinä yrittäjyyden oppimistapoina pidetään myös sitä, että yrittäjät käyvät kertomassa oppilaitoksessa (51 %), erillisiä yrittäjyyskurssseja (45 %), työharjoittelua (39 %), työssäoppimisjaksoja (37 %) ja harjoitusyrityksessä työskentelyä (35 %). TET-jaksojen ja kannustavien esimerkkien antamisen kokee parhaaksi tavaksi 33 % opettajista.

Vanhemmista paras tapa oppia yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista on se, että yrittäjät käyvät kertomassa oppilaitoksessa (68 %), kun taas vain 9 % kokee opojen kertomisen parhaimpana oppimistapana. Myös käytännön projektit (58 %), yritysvierailut (56 %), erilliset yrittäjyysskurssit (55 %) ja työharjoittelu (51 %) ovat vanhempien mielestä tärkeitä oppimistapoja.

Opiskelijoista 42 %, opettajista 62 % ja vanhemmista 60 % pitää yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelua melko tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Ammattiopiston kaupan ja hallinnon alalla 59 % ja muilla ammattiopiston aloilla peräti 78 % opiskelijoista pitää yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelua tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Lukiossa vastaava luku on 34 %. Valkeakoskella (12 %) ja Viialassa (13 %) on opiskelemissa eniten opiskelijoita, joiden mielestä yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on erittäin tärkeää.

Opiskelijoista 80 %, opettajista 90 % ja vanhemmista 95 % pitää sisäistä yrittäjyyttä opinnoissa tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Opiskelijoista 91 % ja opettajista sekä vanhemmista 96 % pitää sisäistä yrittäjyyttä työssä tärkeänä tai erittäin tärkeänä.

Opiskelijat kokevat, että yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää, koska Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä (52 %) ja koska yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja (52 %). Tärkeänä opiskelijat pitävät myös sitä, että yrittäjänä toimiminen on yksi tärkeä uravaihtoehto (42 %).

Vastanneille opettajille yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää, koska Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä (64 %) ja koska yrittäjänä toimiminen on tärkeä uravaihtoehto (60 %). Opettajat arvioivat myös, että yrittäjyyden opiskelu on tärkeää, koska kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta (56 %) ja koska yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja (54 %). Vanhemmista yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää, sillä 67 % vastanneista vanhemmista arvioi yrittäjänä toimimisen olevan yksi tärkeä uravaihtoehto ja 66 % arvioi, että yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja.

Yli puolet (52 %) vastanneista opiskelijoista ei osannut arvioida todennäköisyyttä yrittäjäksi ryhtymiselleen. Sen sijaan 5 % opiskelijoista vastasi ryhtyvänsä yrittäjäksi erittäin varmasti ja 28 % melko varmasti. 16 % opiskelijoista ei aio ryhtyä yrittäjäksi. Opettajista 4 % aikoo ryhtyä yrittäjäksi erittäin varmasti ja 14 % melko varmasti. 37 % opettajista ei varmasti aio ryhtyä yrittäjäksi. Vanhemmista 14 % aikoo melko varmasti ja 22 % erittäin varmasti ryhtyä yrittäjäksi tai jo toimii yrittäjänä. 27 % vanhemmista ei varmasti ryhdy yrittäjäksi.

Miespuolisista opiskelijoista hieman suurempi osuus (36 % vs. 29 %) kuin naisopiskelijoista aikoo ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti. Naisopiskelijoissa on miehiä enemmän (56 % vs. 47 %) niitä, jotka eivät osaa vielä sanoa todennäköisyyttä yrittäjäksi ryhtymiselleen. Oppilaitoksen mukaan muussa ammattiopistossa on eniten (73 %) opiskelijoita, jotka aikovat ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti. Lukiolaisten ja ammattiopiston kaupan ja hallinnon alan opiskelijoiden vastaukset ovat lähes yhtenevät.

Ensimmäisellä 36 %, toisella 26 %, kolmannella 27 % ja neljännellä vuosiluokalla peräti 50 % opiskelijoista aikoo ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti.

Valkeakoskella ja Viialassa opiskelee eniten opiskelijoita, jotka aikovat ryhtyä yrittäjäksi (36 % ja 32 %) melko tai erittäin varmasti. Toijalassa opiskelee eniten (27 %) niitä opiskelijoita, jotka eivät varmasti ryhdy yrittäjäksi. Kotipaikkakunnan mukaan Kylmäkoskella (37 %) ja Valkeakoskella (35 %) asuu eniten opiskelijoita, jotka aikovat ryhtyä yrittäjäksi melko tai erittäin varmasti. Sen sijaan Toijalassa asuu eniten (25 %) opiskelijoita, jotka eivät aio ryhtyä yrittäjäksi.

Vastanneista opiskelijoista suurin osa aikoo ryhtyä yrittäjäksi seuraavilla aloilla: viihde (34 %), vapaa-ajan palvelut (32 %) ja media (26 %). Vähiten kiinnostusta opiskelijoissa herättävät teollisuus (5 %), muut kuin esitetyt alavaihtoehdot (5 %), maa- ja metsätalous (6 %) ja leipomo (8 %).

Keskiarvojen perusteella opiskelijoiden (kuten opettajien ja vanhempien) tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen perustelut ovat, että voin tehdä mielekästä työtä (4,40), saan toteuttaa itseäni (4,15), saan hyödyntää luovuuttani (3,93) ja mahdollisuus ansaita hyvin (3,86). Vähiten tärkeitä perusteluja ovat vanhempien yrityksen jatkaminen (1,82) ja se, ettei tarvitse opiskella pitkään (2,61).

Keskiarvojen perusteella opiskelijoiden tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut ovat epäonnistumisen riski (3,72), suuri alkupääoman tarve (3,61), jää liian vähän vapaa-aikaa (3,47) ja jää liian vähän aikaa perheelle (3,43). Vähiten merkityksellisiä epäröinnin perusteluja ovat se, että yrittäjyyttä ei arvosteta (2,36) ja täytyy itse päättää asioista (2,57).

Opettajien tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut olivat seuraavat: jää liian vähän vapaa-aikaa (3,58), jää liian vähän aikaa perheelle (3,51), muita suunnitelmia (3,51) ja epäonnistumisen riski (3,27). Vähiten merkityksellisiä epäröinnin perusteluja olivat se, että täytyy itse päättää asioista (2,22) ja yrittäjyyttä ei arvosteta (2,32). Vanhempien tärkeimmät yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelut olivat seuraavat: suuri alkupääoman tarve (3,47), muita suunnitelmia (3,38), jää liian vähän aikaa perheelle (3,38) ja jää liian vähän vapaa-aikaa (3,31). Vähiten merkityksellisiä epäröinnin perusteluja olivat se, että täytyy itse päättää asioista (2,09) ja joutuu tekemään paljon töitä (2,51).

Vastanneiden opiskelijoiden (kuten opettajien ja vanhempien) mielestä selvästi parhaimmat yrittäjävalmiudet saa ammattikorkeakoulusta (4,24). Huonoimmat valmiudet yrittäjäksi saa peruskoulusta (1,66) ja lukiosta (2,55).

Keskiarvojen perusteella opiskelijoiden mielestä parhaat yrittäjävalmiudet antavat seuraavat ammattiopiston tutkinnot: parturi-kampaaja (4,16), puuseppä (3,96), kosmetologi (3,91), talonrakentaja (3,87), ravintolakokki (3,70), sähköasentaja (3,69) ja maalari (3,54). Muista kuin ammattiopiston tutkinnoista parhaat yrittäjävalmiudet opiskelijoiden mielestä antavat rakennusinsinööri, amk (3,53), diplomi-insinööri, tuotantotalous (3,42) ja ammattikorkeakoulun BBA-tutkinto (3,35).

Vähiten yrittäjävalmiuksia opiskelijoiden mielestä antavat paperiprosessinohitaja (2,36), paperinjalostaja (2,42) ja laborantti (2,62). Opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien mielikuvat eri tutkintojen antamista yrittäjävalmiuksista ovat hyvin samanlaiset. Erityisesti mielikuvat parhaiten ja vähiten parhaiten valmiuksia antavista tutkinnoista olivat lähes identtiset.

Opiskelijoiden mielestä yrittäjyys on erityisesti vastuun ottamista (70 %), riskien kantamista (57 %), kovaa työtä ja pitkiä päiviä (53 %) sekä kaupantekoa ja myymistä (50 %). Vähiten yrittäminen on opiskelijoiden mielestä ajanhallintaa (12 %) ja kehitystyötä (13 %). Opiskelijoiden, opettajien ja vanhempien mielestä yrittäjyys on suurelta osin samoja asioita.

Opiskelijoista 60 % arvioi olevansa sosiaalisia ja 59 % rehellisiä. Samoin monet opiskelijat arvioivat olevansa motivoituneita (47 %) ja aktiivisia (43 %). Sen sijaan opiskelijoista vain 16 % katsoo omaavansa taidon hoitaa talousasioita ja 17 % hyvän yritysidean.

Vanhemmat arvioivat, opettajien ja opiskelijoiden tavoin, olevansa rehellisiä (65 %). Vanhemmat ovat mielestään myös sosiaalisia (51 %) ja vastuunotto-kykyisiä (48 %). Sen sijaan vanhemmat arvioivat, että heiltä puuttuu kilpailuhalua (11 %) ja bisneksentekotaitoa (12 %) kuten opettajiltakin.

Opiskelijoiden yrittäjähenkisyyttä ja sisäistä yrittäjyyttä selvitettiin 17 väittämällä. Opiskelijat ovat yrittäjähenkisiä sisäisiä yrittäjiä, sillä vain 3 - 4 väittämään vastattiin ei-toivotulla tavalla. Peräti 62 % opiskelijoista lukee läksynsä sattumanvaraisessa järjestyksessä. Lähes puolella (49 %) opiskelijoista on vaikeuksia aloittaa läksyjen teko. Ainoastaan 42 % opiskelijoista viittaa tunnilla, jos epäilee vastauksensa olevan väärä. Vain 38 % opiskelijoista osallistuu mielellään koulun ulkopuolisiin hankkeisiin.

Opiskelijoiden mielestä yrittäjälle vähiten sopivia ominaisuuksia ovat seuraavat: pelko ottaa riskejä (77 %), haluttomuus ottaa vastuuta (68 %), motivaation puute (58 %), huono stressinsietokyky (49 %), haluttomuus palvella (46 %), epärehellisyys (45 %) ja hyvän yritysidean puute (41 %). Opettajien mielestä keskeisimpiä yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia ovat seuraavat: pelko ottaa riskejä (64 %), haluttomuus ottaa vastuuta (62 %), haluttomuus palvella (60 %), motivaation puute (56 %), ja huono stressinsietokyky (56 %). Vanhempien mielestä keskeisimpiä yrittäjälle sopimattomia ominaisuuksia ovat seuraavat: epärehellisyys (68 %), pelko ottaa riskejä (59 %), haluttomuus ottaa vastuuta (54 %), motivaation puute (53 %), huono stressinsietokyky (53 %) ja haluttomuus palvella (51 %).

Suurin osa vastanneista opettajista (31 %) kokee roolinsa ohjata opiskelijoita yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen melko tärkeäksi, 23 % tärkeäksi ja jopa 15 % erittäin tärkeäksi. Opettajista 23 % kokee roolinsa vähän tärkeäksi ja jopa 8 % ei lainkaan tärkeäksi.

Suurin osa vastanneista vanhemmista (44 %) kokee roolinsa ohjata lastaan/lapsiaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen melko tärkeäksi, 25 % tärkeäksi ja jopa 13 % erittäin tärkeäksi. Vanhemmista 10 % kokee roolinsa vähän tärkeäksi ja jopa 8 % ei lainkaan tärkeäksi. Opettajista 24 % kokee osaavansa ohjata opiskelijoita yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen sopivasti, 18 % hyvin ja 2 % erittäin hyvin. Suurin osa vastanneista opettajista (45 %) kokee osaamisensa ohjaamisessa liian vähäiseksi ja jopa 12 % ei koe lainkaan osaavansa ohjata opiskelijoita yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen.

Vanhemmista 27 % kokee osaavansa ohjata sopivasti, 26 % hyvin ja jopa 10 % erittäin hyvin. Suurin osa vastanneista vanhemmista (29 %) kokee osaamisensa ohjaamisessa liian vähäiseksi ja 8 % ei koe lainkaan osaavansa ohjata lastaan/lapsiaan yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen.

Sekä ulkoista että sisäistä yrittäjyyttä ja niiden opiskelua arvostetaan. Yrittäjyys koetaan yhdeksi tärkeäksi uravaihtoehdoksi ja tiedetään, että Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä. Moni opiskelija aikoo ryhtyä yrittäjäksi, koska tällöin voi tehdä mielekästä työtä ja voi toteuttaa itseään, hyödyntää luovuuttaan ja on mahdollisuus ansaita hyvin.

Yrittäjillä, yritysvierailuilla ja työharjoittelulla on tärkeä rooli yrittäjyyden opiskelussa ja yrittämiseen kannustamisessa. Moni opiskelija kaipaa lisää kannustusta yrittäjämäiseen toimintaan ja lisätietoa mm. pieniriskisestä yrittäjämäisestä toiminnasta, sillä epäonnistumisen riski on suurin yrittäjäksi ryhtymisen epäröimisen perustelu. Moni opettaja haluaa saada lisävalmiuksia ohjata opiskelijoita yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen. Moni opiskelija kokee olevansa jo sosiaalinen, rehellinen, motivoitunut ja aktiivinen. Kun he saavat lisätietoja ja taitoa hoitaa yrityksen talousasioita ja löytävät hyvän yritysidean, voivat he ryhtyä yrittäjäksi.

Hyvä vastaanottaja

Elämän Eväänä Yrittäjyys

Kehittämishanke Etelä-Pirkanmaalla

Elämän Eväänä Yrittäjyys -hankkeen tarkoituksena on yrittäjyyskasvatuksen edistäminen Etelä-Pirkanmaan lukioissa ja ammattiopistossa. **Ohessa on teille opiskelijan vanhemmille tarkoitettu kysely. Tarvitsette vain n. 10 min aikaa osallistuaksenne tähän tärkeään kyselyyn.**

Mukana Elämän Eväänä yrittäjyys –hankkeessa ovat

Toijalan lukio
Valkeakosken lukio
Valkeakosken ammattiopisto
Viialan lukio
Väinö Linnan lukio

Kehittämistyötä koordinoi Valkeakosken Seudun Kehitys Oy, projektipäällikkönä Katriina Huvi.

Kehittämistyöhön osallistuu lisäksi mm. oppilaitosten, yliopiston ja yrittäjien edustajia sekä liike-elämän järjestöjä.

Kaksivuotisen hankkeen tavoitteena on saada alueemme toisen asteen opiskelijoille (ammattiopisto ja lukiot), opettajille ja vanhemmille tietoa yrittäjyydestä ja yritteliästä elämänsenteestä sekä luoda kiinnostusta yrittäjyyteen.

Opettajat voivat osallistua valmentavaan koulutukseen, jotta he kykenevät omassa opetuksessaan käsittelemään yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja tarpeen mukaan myös opettamaan yrittäjyyden perusasioita.

Opiskelijat saavat hankkeen aikana tietoa yrittäjyydestä aikaisempaa enemmän; he tutustuvat alueen yrityksiin, vierailevat yrityspalvelukeskuksissa ja saavat oppitunneilla tarvitsemaansa tietoa yrittäjyydestä.

Tarkoitus on tuoda esille yrittäjyys yhtenä mahdollisuutena toimia ja menestyä työelämässä. Ensin on tietenkin hyvä opiskella ja hankkia työkokemusta.

Terveisin

Katriina Huvi
0500 731 650
katriina.huvi@vaske.fi

YRITTÄJYYTÄSÄSENNEANALYYSI OPISKELIJOILLE JOULUKUUSSA 2005

Osana Elämän eväänä yrittäjyys –hanketta toteutettavan **yrittäjyysasenneanalyysin** tarkoituksena on selvittää Etelä-Pirkanmaan toisen asteen oppilaitosten (neljä lukiota ja yksi ammattioppilaitos) opettajien ja oppilaiden sekä oppilaiden vanhempien asenne yrittäjyyteen. Samoin selvitetään Etelä-Pirkanmaalla toimivien yrittäjien ja yläasteen 9. luokan opettajien asennoitumista yrittäjyyteen. Vastaamalla seuraaviin kysymyksiin voit vaikuttaa positiivisesti Etelä-Pirkanmaan yrittäjyysasenneilmaston kehittämiseen. Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti.

1. Kuinka paljon olet saanut opinnoissasi tietoa yrittäjänä toimimisesta?

☐ liian vähän	☐ sopivasti
☐ liian paljon	☐ en osaa sanoa
☐ en ollenkaan JOS VASTASIT EN OLLENKAAN, SIIRRY KYSYMYKSEEN 4	

2. Mistä yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista olet saanut tietoa? (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ yritysmuodot	☐ yritystoiminnan lakisääteiset velvoitteet
☐ yrittäjänä toimimisen vaatimukset	☐ yrittäjänä toimimiseen liittyvät myönteiset asiat
☐ yrittämisen haasteet	☐ pieniriskinen yrittäjämäinen toiminta (mm. freelancer-toiminta)
☐ yrityksen talousasiat	☐ käytännön esimerkkejä yrittämisestä
☐ yrityksen markkinointiasiat	☐ yrittäjämäinen asenne työhön toisen palveluksessa
☐ yrityksen henkilöstöasiat	☐ en osaa sanoa
☐ yrityksen perustaminen	☐ muu, mikä _____

3. Keneltä tai missä olet saanut tietoa yrittäjänä toimimisesta? (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ opettajilta	☐ TET-jaksoilla
☐ opoilta	☐ työssäoppimisjaksoilla/työharjoittelussa
☐ ystäviltä	☐ vierailuilla yrityksissä
☐ sukulaisilta	☐ työssä
☐ vanhemmilta	☐ erillisillä yrittäjyyskursseilla
☐ tutuilta yrittäjiltä	☐ opinnoissa tai harrastuksissa tehdyissä käytännön projekteissa
☐ koulussa vierailleilta yrittäjiltä	☐ tiedotusvälineistä
☐ yrittäjäjärjestöjen edustajilta	☐ muu, mikä: _____
☐ kunnan yritysasiainmieheltä	

4. Kuinka hyvin opinnoissasi on onnistuttu kannustamaan sinua yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen? Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan ... 5 = erittäin hyvin)

1   2   3   4   5

5. Millä tavalla yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten? (Valitse 5 keskeisintä seikkaa)

☐ yrittäjät käyvät kertomassa koulussa	☐ opot kertovat
☐ tekemällä vierailuja yrityksiin	☐ erillisillä yrittäjyyskursseilla
☐ TET-jaksoilla	☐ käytännön projekteissa
☐ työssäoppimisjaksoilla	☐ kannustavia esimerkkejä antamalla
☐ työharjoittelussa	☐ opetettaviin asioihin liittyvinä
☐ harjoitusyrityksessä	☐ muu, mikä: _____

6. Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa? Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan tärkeää...5 = erittäin tärkeää)

1   2   3   4   5

7. **Kuinka tärkeänä pidät sitä, että teet kaikki tehtävät tunnollisesti, oma-aloitteisesti, luovasti, vastuullisesti ja aikataulujen mukaan sekä aina tavoitellen mahdollisimman hyvää tulosta (= sisäinen yrittäjyys)?**

Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan tärkeää...5 = erittäin tärkeää)

a. opinnoissa	1	2	3	4	5
b. työssä	1	2	3	4	5

8. **Miksi yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää?** (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä	☐ Kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta
☐ Yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja	☐ Elämässä menestyminen edellyttää yrittäjämäistä asennetta
☐ Opiskelussa tarvitaan yrittäjäasennetta	☐ Yrittäjänä toimiminen on yksi tärkeä uravaihtoehto
☐ Yrittämisellä voi rikastua	☐ Voin elättää itseni omalla yritystoiminnalla tulevaisuudessa
☐ En osaa sanoa	☐ Muu, mikä: _____

9. **Kuinka todennäköisesti voisit ajatella ryhtyväsi yrittäjäksi (perustat oman yrityksen, jatkat vanhempien tai sukulaistesi yritystä tai toimit yrittäjämäisesti freelancerina tai ammatinharjoittajana)?** Arvioi asteikolla 1 - 4 (1 = en varmasti, 2 = en osaa sanoa, 3 = melko varmasti, 4 = erittäin varmasti/toimin jo yrittäjänä).

1 2 3 4

JOS VASTASIT 1 = EN VARMASTI, SIIRRY KYSYMYKSEEN 12

10. **Minkä alan yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi voisit kuvitella ryhtyväsi tai toimit jo yrittäjänä?**

☐ kauppa	☐ rakentaminen, LVI	☐ viihde
☐ terveyden- ja kauneudenhoito	☐ majoitus ja ravitsemusala	☐ media
☐ auto ja kuljetus	☐ palvelut toisille yrityksille	☐ leipomo
☐ vapaa-ajan palvelut	☐ elektroniikka	☐ teollisuus
☐ maa- ja metsätalous	☐ tietoliikenne	☐ muu, mikä: _____

11. **Minkä vuoksi voisit ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi tai toimit jo yrittäjänä?** Arvioi seuraavia seikkoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä...5 = erittäin suuri merkitys).

Saan itse määrätä asioista	1	2	3	4	5
Voin tehdä mielekästä työtä	1	2	3	4	5
Saan toteuttaa itseäni	1	2	3	4	5
Saan hyödyntää luovuuttani	1	2	3	4	5
Haluan haasteita, jännitystä	1	2	3	4	5
Mahdollisuus ansaita hyvin	1	2	3	4	5
Ei tarvitse opiskella pitkään	1	2	3	4	5
Tahdon saada arvostusta	1	2	3	4	5
Minulla on hyvä yritysidea	1	2	3	4	5
Olen hyvin itsenäinen luonne	1	2	3	4	5
Jatkan vanhempieni yritystä	1	2	3	4	5
Muu, mikä _____	1	2	3	4	5

12. **Minkä vuoksi et aio tai epäroit ryhtyä yrittäjäksi?** Arvioi seuraavia seikkoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä...5 = erittäin suuri merkitys).

Epäonnistumisen riski	1	2	3	4	5
Joutuu tekemään paljon töitä	1	2	3	4	5
Jää liian vähän aikaa perheelle	1	2	3	4	5
Jää liian vähän vapaa-aikaa	1	2	3	4	5
Pieni palkka	1	2	3	4	5
Suuri alkupääoman tarve	1	2	3	4	5
Täytyy itse päättää asioista	1	2	3	4	5
Suuri vastuu	1	2	3	4	5
Tiedon ja/tai taidon puute	1	2	3	4	5
Kiinnostuksen puute	1	2	3	4	5
Hyvän yritysideoan puute	1	2	3	4	5
Muita suunnitelmia	1	2	3	4	5
Pääsee muulla tavoin helpommalla	1	2	3	4	5
Yrittäjyyttä ei arvosteta	1	2	3	4	5
Muu, mikä _____	1	2	3	4	5

13. **Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi saa seuraavilla koulutusasteilla?** Arvioi kutakin koulutusastetta asteikolla 1 - 5, jossa 5 = erittäin hyvät valmiudet.

peruskoulu	1	2	3	4	5	ammattikorkeakoulu (amk)	1	2	3	4	5
lukio	1	2	3	4	5	tiedekorkeakoulu, yliopisto (yo)	1	2	3	4	5
ammattiopisto (ao)	1	2	3	4	5	muu, mikä? _____	1	2	3	4	5

14. **Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi antavat seuraavat tutkinnot?** Arvioi kutakin tutkintoa asteikolla 1 - 5, jossa 5 = erittäin hyvät valmiudet.

ajoneuvoasentaja (ao)	1	2	3	4	5	BBA, International Business (amk)	1	2	3	4	5
automaatioasentaja (ao)	1	2	3	4	5	datanomi (ao)	1	2	3	4	5
automaatioinsinööri (amk)	1	2	3	4	5	ekonomi, KTM (yo)	1	2	3	4	5
koneistaja (ao)	1	2	3	4	5	mediatekniikan insinööri (amk)	1	2	3	4	5
koneenasentaja (ao)	1	2	3	4	5	kosmetologi (ao)	1	2	3	4	5
laborantti (ao)	1	2	3	4	5	merkonomi (ao)	1	2	3	4	5
maalari (ao)	1	2	3	4	5	parturi-kampaaja (ao)	1	2	3	4	5
paperiprosessinohitaja (ao)	1	2	3	4	5	ravintolakokki (ao)	1	2	3	4	5
paperinjalostaja (ao)	1	2	3	4	5	retail-merkonomi (ao)	1	2	3	4	5
puuseppä (ao)	1	2	3	4	5	suurtalouskokki (ao)	1	2	3	4	5
sähköasentaja (ao)	1	2	3	4	5	tradenomi (amk)	1	2	3	4	5
talonrakentaja (ao)	1	2	3	4	5	rakennusinsinööri (amk)	1	2	3	4	5
tuotantotalousinsinööri (amk)	1	2	3	4	5	diplomi-insinööri, tuotantotalous (yo)	1	2	3	4	5

15. **Mitä yrittäjyys on mielestäsi?** (Valitse 8 keskeisintä seikkaa)

☐ kaupantekoa, myymistä	☐ johtamista	☐ organisointia
☐ vastuun ottamista	☐ muiden työllistämistä	☐ kehitystyötä
☐ riskien kantamista	☐ muiden palvelemista	☐ päätösten tekemistä
☐ kovaa työtä, pitkiä päiviä	☐ itsensä likoon laittamista	☐ kärsivällisyyttä
☐ rahan hankkimista	☐ uskoa omaan työhön	☐ talousasioiden hallintaa
☐ elämäntapa	☐ ajanhallintaa	☐ monipuolista osaamista
☐ itsenäisyyttä	☐ kilpailua	☐ haasteisiin vastaamista
☐ stressiä	☐ rohkeutta	☐ asiakkaiden hankkimista
☐ uutta luovaa	☐ mahdollisuuksien etsimistä	☐ muu, mikä: _____

16. **Mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot itse omaavasi?** (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ riskinottokyky	☐ motivaatio	☐ stressinsieto
☐ ajankäytön hallinta	☐ rohkeus	☐ luovuus
☐ itseluottamus	☐ kilpailuhalu	☐ joustavuus
☐ aktiivisuus	☐ rehellisyys	☐ myyntitaito
☐ bisneksentekotaito	☐ päätöksentekotaito	☐ esimiestaito
☐ vastuunottokyky	☐ markkinointitaito	☐ palveluhalu
☐ sosiaalisuus	☐ taito hoitaa talousasioita	☐ sitkeys
☐ hyvä yritysidea	☐ uusien asioiden keksiminen	☐ muu, mikä: _____

17. **Vastaa seuraaviin väittämiin rengastamalla kyllä tai ei**

1 Teen kotitehtävänä huolellisesti	kyllä	ei
2 Minulla on vaikeuksia pysyä mukana tunneilla	kyllä	ei
3 Esitän mielipiteeni rohkeasti ja selkeästi	kyllä	ei
4 Luen läksyni sattumanvaraisessa järjestyksessä	kyllä	ei
5 Minulla ei jää riittävästi aikaa harrastuksille	kyllä	ei
6 En piittaa, vaikka saisin huonon numeron kokeista	kyllä	ei
7 Autan tarvittaessa tovereitani	kyllä	ei
8 Osallistun mielelläni koulun ulkopuolisiin hankkeisiin	kyllä	ei
9 Teen itselleni uskotut tehtävät huolellisesti	kyllä	ei
10 Minulla on toistuvasti päänsärkyä	kyllä	ei
11 Jos tehtävä on vaikea, luovutan nopeasti	kyllä	ei
12 Minulla on vaikeuksia aloittaa läksyjenteko	kyllä	ei
13 Vertaan tuloksiani muiden suorituksiin	kyllä	ei
14 Pyrin aina tekemään parhaani	kyllä	ei
15 Viittaaan tunnilla, vaikka vastaus voi olla väärä	kyllä	ei
16 Tarvitsen koulussa saamiani tietoja myöhemmin elämässä	kyllä	ei
17 Keksinkin mielelläni uusia asioita	kyllä	ei

YRITTÄJYYKSASENNEANALYYSI OPETTAJILLE JOULUKUUSSA 2005

Osana Elämän eväänä yrittäjyys –hanketta toteutettavan **yrittäjyysasenneanalyysin** tarkoituksena on selvittää Etelä-Pirkanmaan toisen asteen oppilaitosten (neljä lukiota ja yksi ammattioppilaitos) opettajien ja oppilaiden sekä oppilaiden vanhempien asenne yrittäjyyteen. Samoin selvitetään Etelä-Pirkanmaalla toimivien yrittäjien ja yläasteen 9. luokan opettajien asennoitumista yrittäjyyteen. Vastaamalla seuraaviin kysymyksiin voit vaikuttaa positiivisesti Etelä-Pirkanmaan yrittäjyysasenneilmaston kehittämiseen. Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti.

1. Kuinka paljon olet saanut opinnoissasi tietoa yrittäjänä toimimisesta?

☐ liian vähän	☐ sopivasti
☐ liian paljon	☐ en osaa sanoa
☐ en ollenkaan	JOS VASTASIT EN OLLENKAAN, SIIRRY KYSYMYKSEEN 4

2. Mistä yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista olet saanut tietoa? (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ yritysmuodot	☐ yritystoiminnan lakisääteiset velvoitteet
☐ yrittäjänä toimimisen vaatimukset	☐ yrittäjänä toimimiseen liittyvät myönteiset asiat
☐ yrittämisen haasteet	☐ pieniriskinen yrittäjämäinen toiminta (mm. freelancer-toiminta)
☐ yrityksen talousasiat	☐ käytännön esimerkkejä yrittämisestä
☐ yrityksen markkinointiasiat	☐ yrittäjämäinen asenne työhön toisen palveluksessa
☐ yrityksen henkilöstöasiat	☐ en osaa sanoa
☐ yrityksen perustaminen	☐ muu, mikä _____

3. Keneltä tai missä olet saanut tietoa yrittäjänä toimimisesta? (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ opettajilta	☐ kunnan yritysasiainmeheltä
☐ opoilta	☐ työelämäjaksoilla
☐ ystäviltä	☐ vierailuilla yrityksissä
☐ sukulaisilta	☐ työssä
☐ vanhemmilta	☐ erillisillä yrittäjyyskursseilla
☐ tutuilta yrittäjiltä	☐ opinnoissa tai harrastuksissa tehdyissä käytännön projekteissa
☐ koulussa vierailuilta yrittäjiltä	☐ tiedotusvälineistä
☐ yrittäjäjärjestöjen edustajilta	☐ muu, mikä: _____

4. Kuinka hyvin opinnoissasi on onnistuttu kannustamaan sinua yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen? Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan ... 5 = erittäin hyvin)

1   2   3   4   5

5. Millä tavalla yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten? (Valitse 5 keskeisintä seikkaa)

☐ yrittäjät käyvät kertomassa koulussa	☐ opot kertovat
☐ tekemällä vierailuja yrityksiin	☐ erillisillä yrittäjyyskursseilla
☐ TET-jaksoilla	☐ käytännön projekteissa
☐ työelämäjaksoilla	☐ kannustavia esimerkkejä antamalla
☐ työharjoittelussa	☐ opetettaviin asioihin liittyvinä
☐ harjoitusyrityksessä	☐ muu, mikä: _____

6. Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa? Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan tärkeää...5 = erittäin tärkeää)

1   2   3   4   5

7. **Kuinka tärkeänä pidät sitä, että teet kaikki tehtävät tunnollisesti, oma-aloitteisesti, luovasti, vastuullisesti ja aikataulujen mukaan sekä aina tavoitellen mahdollisimman hyvää tulosta (= sisäinen yrittäjyys)?**

Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan tärkeää...5 = erittäin tärkeää)

a. opinnoissa	1	2	3	4	5
b. työssä	1	2	3	4	5

8. **Miksi yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu koulussa on tärkeää?** (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä	☐ Kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta
☐ Yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja	☐ Elämässä menestyminen edellyttää yrittäjämäistä asennetta
☐ Opiskelussa tarvitaan yrittäjäasennetta	☐ Yrittäjänä toimiminen on yksi tärkeä uravaihtoehto
☐ Yrittämisellä voi rikastua	☐ Voin elättää itseni omalla yritystoiminnalla tulevaisuudessa
☐ En osaa sanoa	☐ Muu, mikä: _____

9. **Kuinka todennäköisesti voisit ajatella ryhtyväsi yrittäjäksi (perustat oman yrityksen, jatkat vanhempiesi tai sukulaistesi yritystä tai toimit yrittäjämäisesti freelancerina tai ammatinharjoittajana)?** Arvioi asteikolla 1 - 4 (1 = en varmasti, 2 = en osaa sanoa, 3 = melko varmasti, 4 = erittäin varmasti/toimin jo yrittäjänä).

1   2   3   4

JOS VASTASIT 1 = EN VARMASTI, SIIRRY KYSYMYKSEEN 12

10. **Minkä alan yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi voisit kuvitella ryhtyväsi tai toimit jo yrittäjänä?**

☐ kauppa	☐ rakentaminen, LVI	☐ viihde
☐ terveyden- ja kauneudenhoito	☐ majoitus ja ravitsemusala	☐ media
☐ auto ja kuljetus	☐ palvelut toisille yrityksille	☐ leipomo
☐ vapaa-ajan palvelut	☐ elektroniikka	☐ teollisuus
☐ maa- ja metsätalous	☐ tietoliikenne	☐ muu, mikä: _____

11. **Minkä vuoksi voisit ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi tai toimit jo yrittäjänä?** Arvioi seuraavia seikkoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä...5 = erittäin suuri merkitys).

Saan itse määrätä asioista	1	2	3	4	5
Voin tehdä mielekästä työtä	1	2	3	4	5
Saan toteuttaa itseäni	1	2	3	4	5
Saan hyödyntää luovuuttani	1	2	3	4	5
Haluan haasteita, jännitystä	1	2	3	4	5
Mahdollisuus ansaita hyvin	1	2	3	4	5
Ei tarvitse opiskella pitkään	1	2	3	4	5
Tahdon saada arvostusta	1	2	3	4	5
Minulla on hyvä yritysidea	1	2	3	4	5
Olen hyvin itsenäinen luonne	1	2	3	4	5
Jatkan vanhempieni yritystä	1	2	3	4	5
Muu, mikä _____	1	2	3	4	5

12. **Minkä vuoksi et ole ajatellut ryhtyä tai et ole ryhtynyt yrittäjäksi?** Arvioi seuraavia seikkoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä...5 = erittäin suuri merkitys).

Epäonnistumisen riski	1	2	3	4	5
Joutuu tekemään paljon töitä	1	2	3	4	5
Jää liian vähän aikaa perheelle	1	2	3	4	5
Jää liian vähän vapaa-aikaa	1	2	3	4	5
Pieni palkka	1	2	3	4	5
Suuri alkupääoman tarve	1	2	3	4	5
Täytyy itse päättää asioista	1	2	3	4	5
Suuri vastuu	1	2	3	4	5
Tiedon ja/tai taidon puute	1	2	3	4	5
Kiinnostuksen puute	1	2	3	4	5
Hyvän yritysideoan puute	1	2	3	4	5
Muita suunnitelmia	1	2	3	4	5
Pääsee muulla tavoin helpommalla	1	2	3	4	5
Yrittäjyyttä ei arvosteta	1	2	3	4	5
Muu, mikä _____	1	2	3	4	5

14. **Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi saa seuraavilla koulutusasteilla?** Arvioi kutakin koulutusastetta asteikolla 1 - 5, jossa 5 = erittäin hyvät valmiudet.

peruskoulu	1	2	3	4	5	ammattikorkeakoulu (amk)	1	2	3	4	5
lukio	1	2	3	4	5	tiedekorkeakoulu, yliopisto (yo)	1	2	3	4	5
ammattipisto (ao)	1	2	3	4	5	muu, mikä? _____	1	2	3	4	5

14. **Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi antavat seuraavat tutkinnot?** Arvioi kutakin tutkintoa asteikolla 1 - 5, jossa 5 = erittäin hyvät valmiudet.

ajoneuvoasentaja (ao)	1	2	3	4	5	BBA, International Business (amk)	1	2	3	4	5
automaatioasentaja (ao)	1	2	3	4	5	datanomi (ao)	1	2	3	4	5
automaatioinsinööri (amk)	1	2	3	4	5	ekonomi, KTM (yo)	1	2	3	4	5
koneistaja (ao)	1	2	3	4	5	mediatekniikan insinööri (amk)	1	2	3	4	5
koneenasentaja (ao)	1	2	3	4	5	kosmetologi (ao)	1	2	3	4	5
laborantti (ao)	1	2	3	4	5	merkonomi (ao)	1	2	3	4	5
maalari (ao)	1	2	3	4	5	parturi-kampaaja (ao)	1	2	3	4	5
paperiprosessinohitaja (ao)	1	2	3	4	5	ravintolakokki (ao)	1	2	3	4	5
paperinjalostaja (ao)	1	2	3	4	5	retail-merkonomi (ao)	1	2	3	4	5
puuseppä (ao)	1	2	3	4	5	suurtalouskokki (ao)	1	2	3	4	5
sähköasentaja (ao)	1	2	3	4	5	tradenomi (amk)	1	2	3	4	5
talonrakentaja (ao)	1	2	3	4	5	rakennusinsinööri (amk)	1	2	3	4	5
tuotantotalousinsinööri (amk)	1	2	3	4	5	diplomi-insinööri, tuotantotalous (yo)	1	2	3	4	5

15. **Mitä yrittäjyys on mielestäsi?** (Valitse 8 keskeisintä seikkaa)

☐ kaupantekoa, myymistä	☐ johtamista	☐ organisointia
☐ vastuun ottamista	☐ muiden työllistämistä	☐ kehitystyötä
☐ riskien kantamista	☐ muiden palvelemista	☐ päätösten tekemistä
☐ kovaa työtä, pitkiä päiviä	☐ itsensä likoon laittamista	☐ kärsivällisyyttä
☐ rahan hankkimista	☐ uskoa omaan työhön	☐ talousasioiden hallintaa
☐ elämäntapa	☐ ajanhallintaa	☐ monipuolista osaamista
☐ itsenäisyyttä	☐ kilpailua	☐ haasteisiin vastaamista
☐ stressiä	☐ rohkeutta	☐ asiakkaiden hankkimista
☐ uutta luovaa	☐ mahdollisuuksien etsimistä	☐ muu, mikä: _____

16. **Mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot itse omaavasi?** (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ riskinottokyky	☐ motivaatio	☐ stressinsieto
☐ ajankäytön hallinta	☐ rohkeus	☐ luovuus
☐ itseluottamus	☐ kilpailuhalu	☐ joustavuus
☐ aktiivisuus	☐ rehellisyys	☐ myyntitaito
☐ bisneksentekotaito	☐ päätöksentekotaito	☐ esimiestaito
☐ vastuunottokyky	☐ markkinointitaito	☐ palveluhalu
☐ sosiaalisuus	☐ taito hoitaa talousasioita	☐ sitkeys
☐ hyvä yritysidea	☐ uusien asioiden keksiminen	☐ muu, mikä: _____

17. **Mitkä ominaisuudet eivät sovi yrittäjälle eivätkä yrittäjäksi aikovalle?** (Valitse 8 keskeisintä seikkaa)

☐ pelko ottaa riskejä	☐ motivaation puute	☐ passiivisuus
☐ haluttomuus ottaa vastuuta	☐ rohkeuden puute	☐ epärehellisyys
☐ haluttomuus ottaa haasteita	☐ luovuuden puute	☐ päättämättömyys
☐ haluttomuus kilpailla	☐ monipuolisen osaamisen puute	☐ huolimattomuus
☐ haluttomuus palvella	☐ koulutuksen ja kokemuksen puute	☐ joustamattomuus
☐ haluttomuus laittaa itseään likoon	☐ bisnestaitojen puute	☐ epäsosiaalisuus
☐ huono stressinsietokyky	☐ talousasioiden hoitamistaidon puute	☐ helposti luovuttaminen
☐ hyvän yritysideoita	☐ markkinointitaitojen puute	☐ huono itsetunto
☐ ajankäytön hallinnan puute	☐ omien mielipiteiden puute	☐ muu, mikä: _____

YRITTÄJYYTÄSÄSENNEANALYYSI VANHEMMILLE JOULUKUUSSA 2005

Osana Elämän eväänä yrittäjyys –hanketta toteutettavan **yrittäjyysasenneanalyysin** tarkoituksena on selvittää Etelä-Pirkanmaan toisen asteen oppilaitosten (neljä lukiota ja yksi ammattioppilaitos) opettajien ja oppilaiden sekä oppilaiden vanhempien asenne yrittäjyyteen. Samoin selvitetään Etelä-Pirkanmaalla toimivien yrittäjien ja yläasteen 9. luokan opettajien asennoitumista yrittäjyyteen. Vastaamalla seuraaviin kysymyksiin voit vaikuttaa positiivisesti Etelä-Pirkanmaan yrittäjyysasenneilmaston kehittämiseen. Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti.

1. Kuinka paljon olet saanut opinnoissasi tietoa yrittäjänä toimimisesta?

☐ liian vähän	☐ sopivasti
☐ liian paljon	☐ en osaa sanoa
☐ en ollenkaan JOS VASTASIT EN OLLENKAAN, SIIRRY KYSYMYKSEEN 4	

2. Mistä yrittäjänä toimimiseen liittyvistä asioista olet saanut tietoa? (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ yritysmuodot	☐ yritystoiminnan lakisääteiset velvoitteet
☐ yrittäjänä toimimisen vaatimukset	☐ yrittäjänä toimimiseen liittyvät myönteiset asiat
☐ yrittämisen haasteet	☐ pieniriskinen yrittäjämäinen toiminta (mm. freelancer-toiminta)
☐ yrityksen talousasiat	☐ käytännön esimerkkejä yrittämisestä
☐ yrityksen markkinointiasiat	☐ yrittäjämäinen asenne työhön toisen palveluksessa
☐ yrityksen henkilöstöasiat	☐ en osaa sanoa
☐ yrityksen perustaminen	☐ muu, mikä _____

3. Keneltä tai missä olet saanut tietoa yrittäjänä toimimisesta? (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ ystäviltä	☐ vierailuilla yrityksissä
☐ sukulaisilta	☐ työssä
☐ vanhemmilta	☐ erillisillä yrittäjyyskursseilla
☐ tutuilta yrittäjiltä	☐ opinnoissa tai harrastuksissa tehdyissä käytännön projekteissa
☐ koulussa vierailleilta yrittäjiltä	☐ tiedotusvälineistä
☐ yrittäjäjärjestöjen edustajilta	☐ muu, mikä: _____
☐ kunnan yritysasiainmeheltä	

4. Kuinka hyvin opinnoissasi on onnistuttu kannustamaan sinua yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjänä toimimiseen? Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan ... 5 = erittäin hyvin)

1   2   3   4   5

5. Millä tavalla yrittäjyyttä ja yrittäjänä toimimista oppii parhaiten? (Valitse 5 keskeisintä seikkaa)

☐ yrittäjät käyvät kertomassa koulussa	☐ opot kertovat
☐ tekemällä vierailuja yrityksiin	☐ erillisillä yrittäjyyskursseilla
☐ TET-jaksoilla	☐ käytännön projekteissa
☐ työssäoppimisjaksolla	☐ kannustavia esimerkkejä antamalla
☐ työharjoittelussa	☐ opetettaviin asioihin liittyvinä
☐ harjoitusyrityksessä	☐ muu, mikä: _____

6. Kuinka tärkeää on opiskella yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa? Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan tärkeää...5 = erittäin tärkeää)

1   2   3   4   5

7. **Kuinka tärkeänä pidät sitä, että teet kaikki tehtävät tunnollisesti, oma-aloitteisesti, luovasti, vastuullisesti ja aikataulujen mukaan sekä aina tavoitellen mahdollisimman hyvää tulosta (= sisäinen yrittäjäyys)?** Arvioi asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan tärkeää...5 = erittäin tärkeää)

a. opinnoissa	1	2	3	4	5
b. työssä	1	2	3	4	5

8. **Miksi yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan opiskelu on tärkeää?** (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ Suomessa tarvitaan paljon uusia yrittäjiä	☐ Kaikissa työtehtävissä tarvitaan yrittäjämäistä asennetta
☐ Yrittäjä tarvitsee monia tietoja ja taitoja	☐ Elämässä menestyminen edellyttää yrittäjämäistä asennetta
☐ Opiskelussa tarvitaan yrittäjäasennetta	☐ Yrittäjänä toimiminen on yksi tärkeä uravaihtoehto
☐ Yrittämisellä voi rikastua	☐ Voin elättää itseni omalla yritystoiminnalla tulevaisuudessa
☐ En osaa sanoa	☐ Muu, mikä: _____

9. **Kuinka todennäköisesti voisit ryhtyä yrittäjäksi (perustat oman yrityksen, jatkat vanhempiesi tai sukulaistesi yritystä tai toimit yrittäjämäisesti freelancerina tai ammatinharjoittajana)?** Arvioi asteikolla 1 - 4 (1 = en varmasti, 2 = en osaa sanoa, 3 = melko varmasti, 4 = erittäin varmasti/toimin jo yrittäjänä).

1   2   3   4

JOS VASTASIT 1 = EN VARMASTI, SIIRRY KYSYMYKSEEN 12

10. **Minkä alan yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi voisit kuvitella ryhtyväsi tai toimit jo yrittäjänä?**

☐ kauppa	☐ rakentaminen, LVI	☐ viihde
☐ terveyden- ja kauneudenhoito	☐ majoitus ja ravitsemusala	☐ media
☐ auto ja kuljetus	☐ palvelut toisille yrityksille	☐ leipomo
☐ vapaa-ajan palvelut	☐ elektroniikka	☐ teollisuus
☐ maa- ja metsätalous	☐ tietoliikenne	☐ muu, mikä: _____

11. **Minkä vuoksi voisit ryhtyä yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi tai toimit jo yrittäjänä?** Arvioi seuraavia seikkoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä...5 = erittäin suuri merkitys).

Saan itse määrätä asioista	1	2	3	4	5
Voin tehdä mielekästä työtä	1	2	3	4	5
Saan toteuttaa itseäni	1	2	3	4	5
Saan hyödyntää luovuuttani	1	2	3	4	5
Haluan haasteita, jännitystä	1	2	3	4	5
Mahdollisuus ansaita hyvin	1	2	3	4	5
Ei tarvitse opiskella pitkään	1	2	3	4	5
Tahdon saada arvostusta	1	2	3	4	5
Minulla on hyvä yritysidea	1	2	3	4	5
Olen hyvin itsenäinen luonne	1	2	3	4	5
Jatkan vanhempieni yritystä	1	2	3	4	5
Muu, mikä _____	1	2	3	4	5

12. **Minkä vuoksi et ole ajatellut ryhtyä tai et ole ryhtynyt yrittäjäksi?** Arvioi seuraavia seikkoja asteikolla 1 - 5 (1 = ei lainkaan merkitystä...5 = erittäin suuri merkitys).

Epäonnistumisen riski	1	2	3	4	5
Joutuu tekemään paljon töitä	1	2	3	4	5
Jää liian vähän aikaa perheelle	1	2	3	4	5
Jää liian vähän vapaa-aikaa	1	2	3	4	5
Pieni palkka	1	2	3	4	5
Suuri alkupääoman tarve	1	2	3	4	5
Täytyy itse päättää asioista	1	2	3	4	5
Suuri vastuu	1	2	3	4	5
Tiedon ja/tai taidon puute	1	2	3	4	5
Kiinnostuksen puute	1	2	3	4	5
Hyvän yritysideo puute	1	2	3	4	5
Muita suunnitelmia	1	2	3	4	5
Pääsee muulla tavoin helpommalla	1	2	3	4	5
Yrittäjyyttä ei arvosteta	1	2	3	4	5
Muu, mikä _____	1	2	3	4	5

13. **Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi saa seuraavilla koulutusasteilla?** Arvioi kutakin koulutusastetta asteikolla 1 - 5, jossa 5 = erittäin hyvät valmiudet.

peruskoulu	1	2	3	4	5	ammattikorkeakoulu (amk)	1	2	3	4	5
lukio	1	2	3	4	5	tiedekorkeakoulu, yliopisto (yo)	1	2	3	4	5
ammattiopisto (ao)	1	2	3	4	5	muu, mikä? _____	1	2	3	4	5

14. **Kuinka hyvät valmiudet ryhtyä yrittäjäksi antavat seuraavat tutkinnot?** Arvioi kutakin tutkintoa asteikolla 1 - 5, jossa 5 = erittäin hyvät valmiudet.

ajoneuvoasentaja (ao)	1	2	3	4	5	BBA, International Business (amk)	1	2	3	4	5
automaatioasentaja (ao)	1	2	3	4	5	datanomi (ao)	1	2	3	4	5
automaatioinsinööri (amk)	1	2	3	4	5	ekonomi, KTM (yo)	1	2	3	4	5
koneistaja (ao)	1	2	3	4	5	mediatekniikan insinööri (amk)	1	2	3	4	5
koneenasentaja (ao)	1	2	3	4	5	kosmetologi (ao)	1	2	3	4	5
laborantti (ao)	1	2	3	4	5	merkonomi (ao)	1	2	3	4	5
maalari (ao)	1	2	3	4	5	parturi-kampaaja (ao)	1	2	3	4	5
paperiprosessinhoitaja (ao)	1	2	3	4	5	ravintolakokki (ao)	1	2	3	4	5
paperinjalostaja (ao)	1	2	3	4	5	retail-merkonomi (ao)	1	2	3	4	5
puuseppä (ao)	1	2	3	4	5	suurtaloukokki (ao)	1	2	3	4	5
sähköasentaja (ao)	1	2	3	4	5	tradenomi (amk)	1	2	3	4	5
talonrakentaja (ao)	1	2	3	4	5	rakennusinsinööri (amk)	1	2	3	4	5
tuotantotalousinsinööri (amk)	1	2	3	4	5	diplomi-insinööri, tuotantotalous (yo)	1	2	3	4	5

15. **Mitä yrittäjyys on mielestäsi?** (Valitse 8 keskeisintä seikkaa)

☐ kaupantekoa, myymistä	☐ johtamista	☐ organisointia
☐ vastuun ottamista	☐ muiden työllistämistä	☐ kehitystyötä
☐ riskien kantamista	☐ muiden palvelemista	☐ päätösten tekemistä
☐ kovaa työtä, pitkiä päiviä	☐ itsensä likoon laittamista	☐ kärsivällisyyttä
☐ rahan hankkimista	☐ uskoa omaan työhön	☐ talousasioiden hallintaa
☐ elämäntapa	☐ ajanhallintaa	☐ monipuolista osaamista
☐ itsenäisyyttä	☐ kilpailua	☐ haasteisiin vastaamista
☐ stressiä	☐ rohkeutta	☐ asiakkaiden hankkimista
☐ uutta luovaa	☐ mahdollisuuksien etsimistä	☐ muu, mikä: _____

16. **Mitä yrittäjän tarvitsemia ominaisuuksia katsot itse omaavasi?** (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ riskinottokyky	☐ motivaatio	☐ stressinsieto
☐ ajankäytön hallinta	☐ rohkeus	☐ luovuus
☐ itseluottamus	☐ kilpailuhalu	☐ joustavuus
☐ aktiivisuus	☐ rehellisyys	☐ myyntitaito
☐ bisneksentekotaito	☐ päätöksentekotaito	☐ esimiestaito
☐ vastuunottokyky	☐ markkinointitaito	☐ palveluhalu
☐ sosiaalisuus	☐ taito hoitaa talousasioita	☐ sitkeys
☐ hyvä yritysidea	☐ uusien asioiden keksiminen	☐ muu, mikä: _____

17. **Mitkä ominaisuudet eivät sovi yrittäjälle eivätkä yrittäjäksi aikovalle?** (Valitse 8 keskeisintä seikkaa)

☐ pelko ottaa riskejä	☐ motivaation puute	☐ passiivisuus
☐ haluttomuus ottaa vastuuta	☐ rohkeuden puute	☐ epärehellisyys
☐ haluttomuus ottaa haasteita	☐ luovuuden puute	☐ päättämättömyys
☐ haluttomuus kilpailla	☐ monipuolisen osaamisen puute	☐ huolimattomuus
☐ haluttomuus palvella	☐ koulutuksen ja kokemuksen puute	☐ joustamattomuus
☐ haluttomuus laittaa itseään likoon	☐ bisnestaitojen puute	☐ epäsosiaalisuus
☐ huono stressinsietokyky	☐ talousasioiden hoitamistaidon puute	☐ helposti luovuttaminen
☐ hyvän yritysideoan puute	☐ markkinointitaitojen puute	☐ huono itsetunto
☐ ajankäytön hallinnan puute	☐ omien mielipiteiden puute	☐ muu, mikä: _____

